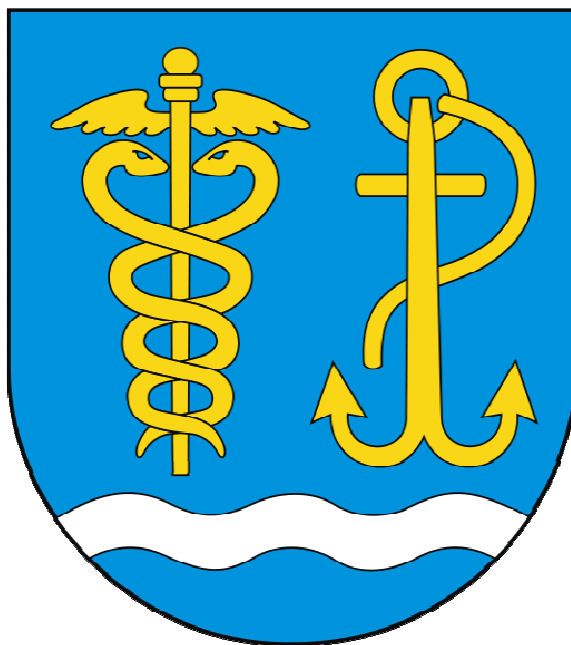

GARD - Pracownia Urbanistyczno - Architektoniczna - mgr inż. arch. Anna Woźnicka
adres siedziby: ul. Traktorowa 43 lok. 2, 91-117 Łódź; adres pracowni: ul. Zbąszyńska 3, 91-342 Łódź
NIP 947-106-73-33; tel. 426559336, 509959368; fax 422881021; www.biurogard.pl; biurogard@gmail.com

Projekt zmiany **Studium**
Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
Gminy Nur

PROGNOZA ODDZIAŁYWNIA NA ŚRODOWISKO

Łódź, lipiec 2014 r.

Podstawa opracowania: umowa zawarta w dniu 12 lipca 2012 r. z Gminą Nur

Autorzy opracowania:

Projekt zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego:

mgr inż. arch. **Anna Woźnicka** - główny projektant Studium - wpisana na listę Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie (nr WA-336)

mgr inż. arch. **Aneta Tomczak** - projektant - wpisana na listę Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie (nr WA-280)

mgr **Agata Burlińska**

mgr **Dorota Dzierżanowska**

Prognoza oddziaływania na środowisko:

mgr **Dorota Siwek**

Spis treści

1. Informacje ogólne	5
1.1. Cel i przedmiot prognozy	5
1.2. Podstawa opracowania	5
1.3. Zakres merytoryczny prognozy	5
1.4. Zakres przestrzenny	7
1.5. Metodyka i materiały źródłowe	7
1.6. Informacje o zawartości projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem zawartych w nich celów	10
1.7. Powiązanie projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z innymi dokumentami	12
2. Stan środowiska przyrodniczego	15
3. Formy ochrony przyrody na terenie gminy	23
4. Jakość środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia	33
4.1. Jakość środowiska przyrodniczego	33
4.2. Zagrożenia środowiska przyrodniczego	38
5. Ocena potencjalnych zmian w środowisku w przypadku braku realizacji projektu zmiany studium	39
6. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	40
7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych	41
8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym	43
9. Przewidywane skutki wpływu realizacji ustaleń projektu zmiany studium na środowisko przyrodnicze	49
9.1. Cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	50
9.2. Pozostałe formy ochrony przyrody	53
9.3. Różnorodność biologiczna oraz fauna i flora	55
9.4. Warunki życia ludności	56
9.5. Wody powierzchniowe i podziemne	57
9.6. Powietrze atmosferyczne	59
9.7. Klimat akustyczny	60
9.8. Powierzchnia ziemi	61
9.9. Zasoby naturalne	63
9.10. Krajobraz	63
9.11. Warunki klimatyczne	64
9.12. Dobra kultury i zabytki	64
9.13. Dobra materialne	64

9.14. Syntetyczne zestawienie wpływu realizacji ustaleń projektu zmiany studium na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego wraz z określeniem ich charakteru	64
10. Propozycja rozwiązań alternatywnych w stosunku do tych, zawartych w projekcie studium	67
11. Propozycja rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych zjawisk oddziałujących na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, wynikających z realizacji ustaleń projektu zmiany studium	68
12. Propozycja metod analizy skutków realizacji ustaleń studium oraz częstotliwość jej przeprowadzania	69
13. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	71
14. Streszczenie.....	71

1. Informacje ogólne

1.1. Cel i przedmiot prognozy

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona na potrzeby projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur. Projekt ten został opracowany na podstawie Uchwały Rady Gminy w Nurze Nr XXXVI/173/10 z dnia 6 października 2010 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur.

Celem głównym prognozy oddziaływania na środowisko projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest identyfikacja przewidywanych zmian jakie może przynieść realizacja tak zdefiniowanych kierunków polityki przestrzennej jednostki samorządowej na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego oraz obszary chronione, które występują w granicach opracowania. Prognoza określa również mogące pojawić się uciążliwości, które mogą mieć wpływ na zmianę warunków życia mieszkańców i użytkowników gminy. Ze względu na wysoki stopień złożoności występujących w granicach jednostki samorządowej zjawisk przyrodniczych oraz dość ogólny charakter dokumentu planistycznego, jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z określonych kierunków polityki przestrzennej gminy przybiera formę prognozy prawdopodobnych skutków jakie niesie ze sobą realizacja tak zdefiniowanej polityki przestrzennej gminy.

Innym celem, branym pod uwagę w trakcie opracowywania prognozy, było określenie ustaleń Studium..., które mogą być sprzeczne z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz zasadami ochrony określonymi dla poszczególnych form ochrony przyrody. Na etapie sporządzania projektu studium istnieje możliwość wyeliminowania bądź skorygowania jego poszczególnych ustaleń, które mogłyby się przyczyniać do powstania negatywnych oddziaływań w stosunku do środowiska przyrodniczego.

1.2. Podstawa opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków ustaleń projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur została opracowana na podstawie aktów prawnych:

- Uchwała Rady Gminy w Nurze Nr XXXVI/173/10 z dnia 6 października 2010 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur;
- ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.).

1.3. Zakres merytoryczny prognozy

Zakres merytoryczny prognozy oddziaływania na środowisko został określony zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko a także ustaleń Zamawiającego, który otrzymał pismo od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie (WOOŚ-I.411.279.2012.DC) oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowi Mazowieckiej (...) określające zakres i stopień Prognozy. W związku z powyższym Prognoza powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r., Nr. 151, poz. 1220 z późn. zm.),
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Pod względem stopnia szczegółowości informacje zawarte w prognozie muszą odnosić się w szczególności do stanu środowiska przyrodniczego (w tym obszarów Natura 2000 i pozostałych form ochrony przyrody) stwierdzonego na podstawie aktualnego opracowania ekofizjograficznego, a także wpływu ustaleń kierunków studium na powyższe elementy przyrody.

Ponadto w prognozie powinna być zawarta ocena stopnia wyznaczenia w studium płatów i korytarzy krajobrazowych (ekologicznych) rangi: europejskiej, krajowej, regionalnej i lokalnej, mających podstawowe znaczenie dla spójności obszarów Natura 2000.

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu a także etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem. W prognozie oddziaływania na środowisko, uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania (art. 52 ust. 1 i ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

1.4. Zakres przestrzenny

Obszar objęty prognozą oddziaływania na środowisko stanowi gminę Nur w jej granicach administracyjnych. Powierzchnia obszaru objętego projektem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynosi 9 600 ha. Gmina znajduje się w północno - wschodniej części województwa mazowieckiego, w południowo - wschodniej części powiatu ostrowskiego. Od strony wschodniej oraz częściowo też i północnej, jej granice stanowią jednocześnie granice województwa mazowieckiego i przylegają do województwa podlaskiego. Od strony południowej granica gminy opiera się o rzekę Bug, od strony wschodniej zaś o jej dopływ - rzekę Nurzec. Jednostka ta graniczy z gminami: Zaręby Kościelne, Szulbórze Wielkie, Boguty - Pianki (powiat ostrowski), Sterdyń, Ceranów (powiat sokołowski), Czyżew, Ciechanowiec (powiat wysokomazowiecki, województwo podlaskie).

Pod względem administracyjnym gmina składa się z 26 miejscowości skupionych w 21 sołectwach.

Zakres przestrzenny opracowania obejmuje obszar przedstawiony na rysunku prognozy, odpowiada on granicom administracyjnym gminy.

1.5. Metodyka i materiały źródłowe

Punktem wyjścia do opracowania prognozy oddziaływania na środowisko było określenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji w niej zawartych na podstawie uzgodnień z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Ostrowi Mazowieckiej.

Prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana na podstawie analiz stanu środowiska na badanym obszarze, które możliwe były dzięki licznym materiałom kartograficznym, opracowaniom dotyczącym środowiska przyrodniczego, dokumentom planistycznym odnoszącym się do przedmiotowego obszaru jak i szerszego zakresu przestrzennego. Nie-

ocenionym źródłem podczas opracowywania prognozy oddziaływania na środowisko były wyniki badań inwentaryzacyjnych. W trakcie prac przygotowawczych zapoznano się z uwarunkowaniami i zaleceniami wynikającymi z *Opracowania ekofizjograficznego podstawowego dla gminy Nur*, określonymi w części I projektu zmiany studium uwarunkowaniami zagospodarowania przestrzennego gminy Nur oraz wyznaczonymi w części II studium kierunkami zagospodarowania przestrzennego gminy. Uwzględniono również informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej dla obowiązującego *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Nur*.

Analiza tych różnorodnych materiałów umożliwiła zdefiniowanie stanu środowiska przyrodniczego w chwili obecnej i porównanie go z przewidywanymi zmianami, które mogą być skutkiem realizacji ustaleń projektu Studium. W prognozie określono potencjalne zagrożenia wynikające z określonej polityki przestrzennej oraz, w przypadku zidentyfikowania potencjalnych zagrożeń, starano się zaproponować działania przyczyniające się do minimalizacji niekorzystnych oddziaływań.

W trakcie powstawania prognozy oddziaływania na środowisko zastosowano metody opisowe oraz graficzne.

Materiały źródłowe:

Materiały podstawowe:

- Projekt zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nur, Tom I: Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Nur; Tom II: Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Nur

Materiały pomocnicze:

- Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla powiatu ostrowskiego na lata 2008 - 2012 z perspektywą do roku 2016, Uchwała Nr XLIV/261/10 Rady Powiatu w Ostrowi Mazowieckiej z dnia 30 czerwca 2010 r.;
- "Korytarz ekologiczny doliny Bugu, Stan - Zagrożenia - Ochrona", Fundacja IUCN Poland, Warszawa 2002;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur, Uchwała Nr XII/64/03 Rady gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur;
- Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2007 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie;
- „Ocena odporności środowiska na degradację oraz jego zdolność do regeneracji”, M. Kistowski;
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla gminy Nur;
- Program ochrony środowiska gminy Nur na lata 2005 - 2012, Uchwała Nr XXIX/143/05 Rady gminy nur z dnia 25 listopada 2005r.;
- Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018, Uchwała Nr XII/86/11 Rady Powiatu w Ostrowi Mazowieckiej z dnia 22 września 2011 r.;
- „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2011”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Warszawa marzec 2012r.;
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 poz. 1109);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883);
- Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 91, poz. 2462, 2463);
- Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 marca 2005r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 136, poz. 4208);
- Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698);
- "Siedliskowe podstawy hodowli lasu", [w:] "Zasady hodowli i użytkowania lasu wielofunkcyjnego", Warszawa 2003;
- Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Ostoja Nadbużańska;
- Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Dolina Dolnego Bugu;
- Studium bezpośredniego zagrożenia powodzią dla obszarów nieobwałowanych, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur. Diagnoza stanu istniejącego, Mabrys, Pułtusk, wrzesień 2002r.;
- Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych w województwie mazowieckim: Nadbużański Park Krajobrazowy, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2005r.;
- Uproszczone plany urządzenia lasu na okres ok. 01.01.2009 do 31.12.2018, (opracowane dla poszczególnych miejscowości gminy Nur);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.);
- "Wybrane elementy z gleboznawstwa", F. Woch, [w:] "Wademekum klasyfikatora gleb", IUNG, 2007;
- Zalecenia dla ludności zamieszkującej na terenach osuwiskowych lub zagrożonych ruchami masowymi, Państwowa Służba Geologiczna, Regionalne Centrum Bezpieczeństwa, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2010;
- <http://www.bocian.org.pl/bocian-bialy/liczebność>;
- <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/default.aspx?gpm=2ad77d5b-cdbf-4326-b544-5a0937fd1d3e>;
- <http://www.ios.edu.pl/biodiversity/9/baza4.htm>;

- <http://www.kzgw.gov.pl/pl/Wstepna - ocena - ryzyka - powodziowego.html>;
- <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=158>;
- <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=20>;
- http://www.psh.gov.pl/bazy_danych_mapy_i_aplikacje/bazy_danych/obszary - zagrozone - podtopieniami.html;
- <http://www.pse-operator.pl/index.php?dzid=65&did=193>;
- http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=458441&p_token=0.8200642347087482;
- http://www.wios.warszawa.pl/porta1/pl/53/78/Zrodla_promieniowania_elektromagnetycznego.html.

1.6. Informacje o zawartości projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem zawartych w nich celów

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem obligatoryjnym w każdej gminie. Określane są w nim kierunki polityki przestrzennej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Potrzeba sporządzenia aktualnego dokumentu planistycznego wynika z dezaktualizacji Studium z roku 2002.

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur składa się z dwóch części:

- Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

W pierwszej części analizowanego dokumentu określono obecny stan lokalnego środowiska przyrodniczego oraz istniejące uwarunkowania, zarówno te o charakterze lokalnym jak i ponadlokalnym, które mają ogromny wpływ na rozwój i zagospodarowanie przestrzenne gminy Nur. Określono specyficzne dla gminy Nur uwarunkowania społeczno - ekonomiczne, środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego, systemu komunikacyjnego, systemów uzbrojenia technicznego a także cechy przestrzenne jednostki.

Na podstawie zdefiniowanych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy dokonano zestawienia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych. W wyniku tych analiz możliwym było świadome zdefiniowanie w części kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy następujących celów polityki przestrzennej:

Cele związane z kształtowaniem przestrzeni:

- zachowanie istniejących układów przestrzennych wsi;
- zachowanie charakteru istniejącej zabudowy;
- ograniczanie zjawiska nadmiernego rozpraszania zabudowy;
- ograniczenie presji na obszary o wartościach przyrodniczych oraz na terach zagrożonych powodzią oraz osuwaniem się mas ziemnych;
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego oraz obszarów wartościowych pod względem krajobrazowym.

Cele gospodarcze:

- stworzenie warunków do rozwoju pozarolniczych obszarów działalności gospodarczej (np. turystyka, usługi podstawowe, działalność wytwórcza);
- wzmocnienie roli Nura, jako centralnego ośrodka gospodarczego na terenie gminy;

- rozwój funkcji lotniskowych, turystycznych i rekreacyjnych;
- rozwój rolnictwa w dwóch kierunkach: intensyfikacji i wzrostu produktywności oraz ekologizacji rolnictwa;
- ograniczenie kosztów rozwoju infrastruktury.

Cele społeczne:

- tworzenie warunków do wzrostu liczby mieszkańców gminy lub ograniczenia spadku ich liczby oraz poprawy struktury demograficznej;
- zapewnienie możliwości rozwoju mieszkalnictwa w pełni zaspokajającego istniejące i przewidywane w przyszłości potrzeby mieszkaniowe ludności (ilościowe i jakościowe), przy jednoczesnym ograniczaniu rozpraszania nowo powstałej zabudowy;
- podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez łatwiejszy dostęp do różnorodnych usług.

Cele związane ze środowiskiem przyrodniczym:

- ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych z zapewnieniem zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego;
- zapewnienie wysokiej jakości wody pitnej, powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego;
- zapewnienie zorganizowanego systemu odbioru odpadów.

Za najważniejszy cel projektu zmiany studium uznano umożliwienie zrównoważonego rozwoju gminy Nur poprzez kształtowanie ładu przestrzennego.

W części poświęconej kierunkom zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów określono następujące rodzaje terenów:

- w grupie obszarów zainwestowanych i dopuszczonych do zainwestowania:
 - **RM** - tereny przeznaczone dla zabudowy zagrodowej,
 - **MN** - tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej,
 - **RMU** - tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej i usług nieuciążliwych,
 - **MNU** - tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej i usług nieuciążliwych,
 - **MW** - tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
 - **UM** - tereny przeznaczone dla usług i zabudowy mieszkaniowej,
 - **U** - tereny przeznaczone dla usług,
 - **PU** - tereny przeznaczone na cele produkcyjno-usługowe,
 - **UTS** - tereny przeznaczone dla usług turystyki, sportu i rekreacji,
 - **ML/LS** - tereny lasów z dopuszczalnym zainwestowaniem w postaci zabudowy rekreacji indywidualnej,
 - **ZP/W** - tereny przeznaczone dla zieleni urządzonej i wód powierzchniowych,
 - **ZC** - tereny przeznaczone na cmentarze,
 - **ZCp** - tereny nieczynnych cmentarzy historycznych, przeznaczone do zachowania i ochrony,
 - **IT** - tereny przeznaczone dla infrastruktury technicznej,
 - **KP** - tereny przeznaczone na parkingi;

- w grupie obszarów otwartych, przeznaczonych do zachowania i ochrony:
 - tereny rolne,
 - tereny rolne z możliwością wprowadzenia zalesień,
 - tereny lasów,
 - tereny wód powierzchniowych.

Dla każdego z tych terenów określono warunki zagospodarowania, wskaźniki i parametry kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy określono ponadto zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego, zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, kierunki rozwoju systemów komunikacji, systemów uzbrojenia technicznego, zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej. Określone zostały inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym a także obszary, dla których wymagane jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ponadto określone zostały zasady realizacji polityki przestrzennej oraz tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych.

1.7. Powiązanie projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z innymi dokumentami

Dokument zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powinien być powiązany z innymi dokumentami o charakterze planów, polityk, programów i strategii, dotyczącymi obszaru objętego opracowaniem planistycznym. Dlatego też w studium należy uwzględnić zapisy dokumentów wyższych szczebli mogące mieć wpływ na stan środowiska oraz warunki zrównoważonego rozwoju tego obszaru. Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy musi uwzględniać w swoich zapisach zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przeanalizowano pod kątem uwzględnienia w nim zasad prowadzenia polityki przestrzennej określonych w dokumentach szczebla krajowego (*Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju*), wojewódzkiego (*Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)*; *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*; *Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011 - 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018r.*; *Strategia rozwoju turystyki dla województwa mazowieckiego na lata 2007 - 2013*) oraz powiatowego (*Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2004 - 2015*; *Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018r.*; *Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla powiatu ostrowskiego na lata 2008 - 2012 z perspektywą do roku 2016*) i stwierdzono, iż określone w projekcie studium kierunki uwzględniają wynikające z nich główne cele i zalecenia do prowadzenia lokalnej polityki przestrzennej.

Gmina Nur nie posiada opracowanej strategii rozwoju, dysponuje jedynie Planem Rozwoju Lokalnego, który został opracowany na potrzeby pozyskiwania środków unijnych.

Obecnie obowiązującym dokumentem, określającym kierunki polityki przestrzennej gminy jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur*, które

zostało przyjęte Uchwałą Nr IV/20/02 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2002r. Ustalenia w nim zawarte, odnoszące się do poszczególnych wydzielonych stref, są sformułowane w sposób dość ogólny, niejednokrotnie posiadają formę postulatów lub zaleceń. Sporadycznie pojawiają się nakazy bądź zakazy, co umożliwia elastyczne podejście do zagospodarowania terenów gminy. Brak jest tu określenia przeznaczenia terenu w oparciu o przyjęte wskaźniki zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie całej gminy Nur obowiązuje *miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego*, przyjęty Uchwałą Nr XII/64/03 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003r. W planie wydzielono następujące rodzaje terenów, uszeregowane poniżej w kolejności wynikającej z powierzchni przeznaczonej pod dany rodzaj zabudowy w planie (od największej do najmniejszej):

- *zabudowa siedliskowa - obejmująca z reguły części frontowe (od strony dróg) działek rolnych, na których znajdują się lub mogą być realizowane siedliska wiejskie, tj. budynki mieszkalne wraz z budynkami gospodarskimi służącymi produkcji rolnej wraz z budynkami i urządzeniami pomocniczymi (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem MR; obejmujące około 70% powierzchni przeznaczonej do zainwestowania;*

Przy czym zabudowa siedliskowa została także dopuszczona na terenach rolnych otwartych, w istniejących rozproszonych siedliskach, na obszarze gospodarstw o powierzchni co najmniej 3 ha, z ograniczeniami na terenach NPK oraz OChK Doliny Bugu i Nurca.

- *zabudowa mieszkaniowa niska - obejmująca tereny działek, na których znajdują się lub mogą być realizowane budynki mieszkalne zarówno jednorodzinne (...), jak również większe, które mogą zawierać do 6 samodzielnych lokali mieszkalnych, usytuowane w układzie wolnostojącym lub bliźniaczym (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem MN; obejmujące około 14% powierzchni przeznaczonej do zainwestowania;*
- *zabudowa letniskowa - obejmująca tereny działek, na których znajdują się lub mogą być realizowane wyłącznie budynki służące do zamieszkiwania sezonowego (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem ML; obejmujące około 10% powierzchni przeznaczonej do zainwestowania;*
- *usługi - bez przesądzania ich profilu obejmujące tereny usług (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem UU;*
- *usługi celu publicznego - obejmujące tereny usługowe z obiektami, (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem UCP;*
- *zainwestowanie związane z działalnością gospodarczą - obejmujące tereny obiektów służących działalności gospodarczej (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem PTR;*
- *cmentarze - oznaczone na rysunku planu symbolem ZC;*
- *usługi kultu religijnego - obejmujące tereny kościołów i budynków stanowiących zaopieczę kościoła (plebania itp.) oraz związanych z jego działalnością, (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem UKK;*
- *usługi turystyki - obejmujące wydzielone tereny obiektów służących turystyce, wypoczynkowi okresowemu i obsłudze tych funkcji oraz tereny przeznaczone na miejsca krótkookresowego zatrzymywania się turystów (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem UT;*

Oraz tereny związane z rozwojem infrastruktury, w tym komunikacyjnej:

- *obsługa komunikacji drogowej - obejmująca tereny obiektów i urządzeń służących obsłudze użytkowników dróg i ich pojazdów (stacje paliw, warsztaty naprawcze, motele, gastronomia przydrożna itp.) (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem KO;*

- *urządzenia infrastruktury technicznej (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem IN;*
- *place publiczne z zielenią zagospodarowaną i miejscami postojowymi (...) - oznaczone na rysunku planu symbolem KZP;*
- *ciągi komunikacyjne - obejmujące wyodrębnione liniami rozgraniczającymi:*
 - *tereny dróg - (...) KDG - droga główna, KDZ - droga zbiorcza, KDL - droga lokalna, KDD - droga dojazdowa;*
 - *tereny lokalnych ciągów dojazdowych (...) oznaczone na rysunku planu symbolem KC oraz ciągów pieszych - oznaczone na rysunku planu symbolem KP.*

Z rysunku planu wynika, że większość terenów przeznaczonych pod zabudowę to tereny przeznaczone dla zabudowy siedliskowej. Udział tej zabudowy w powierzchni gminy wzrasta dodatkowo, gdy weźmie się pod uwagę, że powstaje ona także na terenach rolnych. Tereny usługowe skupiają się zazwyczaj w centrach wsi i są to najczęściej skupiska liczące po kilka działek. Tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową niską rozsiane są po obszarze gminy, często na obrzeżach miejscowości. Zabudowa letniskowa występuje głównie we wsiach położonych wzdłuż Bugu i Nurca. Należy zauważyć, że plan dość oszczędnie wyznaczył tereny przeznaczone do zainwestowania, chroniąc tereny otwarte oraz respektując tradycyjny układ osadniczy w gminie Nur.

W *Opracowaniu ekofizjograficznym podstawowym dla gminy Nur* określone zostały przyrodnicze predyspozycje dla rozwoju przestrzennego gminy. Wskazano, iż w jej granicach istnieje możliwość rozwoju takich funkcji użytkowych jak:

- rolnictwo - obejmujące tereny wysoczyznowe. W gminie występują predyspozycje do rozwoju upraw polowych standardowych (podstawowe zboża, ziemniaki, rośliny przemysłowe) jak i upraw polowych specjalistycznych (ogrodniczych). Przewiduje się również dalszy rozwój produkcji hodowlanej (mlecznej i mięsnej). Cechy środowiska przyrodniczego gminy pozwalają sądzić, iż występują na jej terenie predyspozycje do rozwoju rolnictwa ekologicznego;
- leśnictwo - obejmujące tereny użytków leśnych;
- budownictwo mieszkaniowe - obejmujące tereny wysoczyznowe, z zastrzeżeniem zachowania odpowiednich parametrów zabudowy, dzięki czemu nie dojdzie do dysharmonizacji lokalnego krajobrazu;
- budownictwo rekreacyjne - obejmujące tereny towarzyszące obszarom atrakcyjnym pod względem przyrodniczym i krajobrazowym oraz tereny wysoczyznowe, z zastrzeżeniem zachowania odpowiednich parametrów zabudowy, dzięki czemu nie dojdzie do dysharmonizacji lokalnego krajobrazu;
- usługi - z zastrzeżeniem takiego sposobu realizacji, który będzie miał na uwadze ochronę walorów przyrodniczych;
- infrastruktura - obejmująca rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, z zastrzeżeniem, iż wszelkie inwestycje powinny być dostosowane do rzeczywistych potrzeb.

Określone też zostały wnioski i zalecenia wynikające z uwarunkowań ekofizjograficznych, w których wskazano, że polityka przestrzenna gminy powinna uwzględniać:

- Fakt występowania licznych obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220, z późn. zm.) niesie za sobą konieczność uwzględniania w rozwoju przestrzennym celów i zadań ochronnych ustalonych dla poszczególnych form.

- Występowanie obiektów i obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz.1568, z późn. zm.) rodzi konieczność uwzględniania ograniczeń i nakazów wynikających z tych przepisów.
- Występowanie w południowej i wschodniej części gminy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary szczególnego zagrożenia powodziowego powinny być wyłączone z możliwości zabudowy.
- Występowanie korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Istotną kwestią jest dążenie do utrzymania naturalnego charakteru tych obszarów, wszelkie inwestycje w ich rejonie nie powinny przyczyniać się do pogarszania ich stanu.
- W polityce przestrzennej gminy należy uwzględniać bogactwo lokalnych walorów krajobrazowych. Konieczne jest dążenie do kształtowania przestrzeni w sposób nie przyczyniający się do degradacji cennych elementów.
- Występowanie w przestrzeni gminy dróg generujących uciążliwości akustyczne, dla których w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur ustanowiono strefy możliwego oddziaływania akustycznego.
- Występowanie w przestrzeni gminy linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 400kV, wokół której znajduje się wyznaczona w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur strefa jej niekorzystnego oddziaływania.
- Występowanie w przestrzeni gminy funkcjonujących cmentarzy w Nurze i Zuzeli rodzi konieczność uwzględniania wymogów zawartych w Ustawie z dnia 31 stycznia 1959r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2011 r. Nr 118 poz. 687, z późn. zm.).

Po zapoznaniu się z projektem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur oraz mając na uwadze powyższe, stwierdza się, iż poddany analizie projekt jest powiązany zarówno z dokumentami planistycznymi i strategicznymi gminnymi oraz wyższych szczebli. Uwzględnia również wnioski i zalecenia wynikające z opracowania ekofizjograficznego dla gminy Nur.

2. Stan środowiska przyrodniczego

Obszar gminy Nur pod względem podziału fizyczno - geograficznego Polski położony jest na terenie dwóch odmiennych jednostek:

- w prowincji Niż Środkowoeuropejski (31), podprowincji Niziny Środkowopolskie (318), makroregionie Nizina Południowopodlaska (318.9), mezoregionie Podlaski Przełom Bugu (318.91) - obszar ten stanowi południową część gminy. Podlaski Przełom Bugu jest mezoregionem posiadającym powierzchnię 673km². Na terenie gminy Nur obejmuje on meandrujący krajobraz doliny Bugu. Szerokość mezoregionu jest zróżnicowana, waha się między 1,5 a 4km. Obszar ten przecina połodowcowe wysoczyzny, zagłębia się w nich do głębokości ok. 20 - 30m.
- w prowincji Niż Wschodniobałtycko - Białoruski (84), podprowincji Wysoczyzny Podlasko - białoruskie (843), makroregionie Nizina Północnopodlaska (843.3), mezoregionie Wysoczyzna Wysokomazowiecka (843.35) - obszar ten stanowi północną część gminy. Wysoczyzna Wysokomazowiecka jest mezoregionem zajmującym powierzchnię 2430km². Pod względem rzeźby terenu jest to obszar o równinnym charakterze, w głównej mierze zbudowany z utworów morenowych urozmaiconych żwirowymi pagórkami i płytko rozciąętymi dopływami Bugu

Budowa geologiczna gminy nie wyróżnia się szczególnymi cechami, zróżnicowanie utworów powierzchniowych zaznacza się głównie w obszarze dolin rzek Bugu i Nurca. Teren gminy Nur położony jest na Platformie Wschodnioeuropejskiej, w granicach jednostki tektonicznej Obniżenie Podlaskie. Na jej obszarze, na skałach krystalicznych prekambriu, zalegają osadowe skały paleozoiczne (twarde kambru, piaskowce, kwarcyty, wapienie ordowiku; osady syluru i permu). Na ich powierzchni występują morskie osady mezozoiku.¹ Wyżej zalegające utwory trzeciorzędowe (piaski, muły, iły mioceńskie i plioceńskie) stanowią podłoże dla stosunkowo dobrze rozpoznanych powierzchniowych utworów czwartorzędowych, których miąższość waha się w granicach 50 - 100m. Na terenie całej gminy powszechnie występują utwory lodowcowe i wodnolodowcowe, które reprezentowane są przez skały piaszczyste i piaszczysto - gliniaste, niekiedy z wkładkami żwiru o znacznej miąższości. Na obszarze analizowanej jednostki można wyróżnić tereny o odmiennych cechach budowy geologicznej:

- obszar wysoczyzny lodowcowej zbudowany jest z utworów lodowcowych i wodnolodowcowych - piasków, żwirów, glin;
- obszary dolinne zbudowane są z piasków i żwirów, zagłębieniom dolinnym często towarzyszą utwory pochodzenia organicznego, mogą się tu pojawiać soczewkowate przewarstwienia namulów torfiastych i torfów. Występujące muły mają przeważnie niewielką miąższość (ok 2 m). W dolinach rzek Bugu i Nurca miąższość utworów w warstwie powierzchniowej jest znacznie większa, dochodzi do kilkunastu metrów.

W części południowo - zachodniej gminy występują grunty akumulacji eolicznej - piaski eoliczne, które częściowo tworzą pola wydymowe. Ich powstanie określa się na przełom plejstocenu i holocenu.

Na terenie gminy Nur występują złoża torfu w pasie Nur - Bojary oraz Zuzela - Boguty. Zasoby te nie są eksploatowane między innymi ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe dolin rzecznych, w których się znajdują. W gminie Nur nie występują **udokumentowane złoża kopalin**.

Obecna **rzeźba terenu** gminy jest konsekwencją następujących po sobie kolejnych okresów glacialnych i interglacialnych. Przeważającą część analizowanego obszaru stanowi wysoczyzna polodowcowa, która ma charakter równinny z niewielkim nachyleniem w kierunku południowym (Wysoczyzna Wysokomazowiecka). Obszar wysoczyznowy jest porozcinany przez doliny rzek Bug, Nurzec, Pukawka, Kuniniana (południowa część gminy). Wzdłuż tych cieków wykształciły się zróżnicowanej szerokości doliny rzeczne (dolina rzeki Bug osiąga szerokość ok. 4 - 6 km), które w różnorodnym stopniu wcinają się w wysoczyznę morenową, dolina rzeki Bug na wysokości gminy Nur obniża się do wysokości 100 - 120 m n.p.m. Najbardziej rozległa z dolin - dolina rzeki Bug, posiada wykształcony układ terasowy (szeroka terasa zalewowa na prawym brzegu i o wiele węższa na lewym brzegu oraz szeroka piaszczysta terasa nadzalewowa znajdująca się po lewej stronie). Występująca w granicach gminy Nur terasa zalewowa jest najszersza w pobliżu miejscowości Zuzela. Tereny zalewowe od wysoczyznowych rozgraniczone są wyraźnie zarysowaną w lokalnym krajobrazie skarpą, której przeciętna wysokość wynosi ok. 15m. Tak ukształtowana krawędź erozyjna stanowi granicę między obszarem wysoczyznowym a rozległymi dolinami i jest elementem wysoce podnoszącym walory krajobrazowe gminy. Z krawędzi skarpy rozciąga się rozległy widok na meandrującą rzekę, towarzyszące jej podmokłe łąki oraz oddalone kompleksy leśne. Wysoka skarpa posiada liczne i bardzo atrakcyjne punkty widokowe.

W obrębie terasu zalewowego występują ślady starorzeczy różnych generacji, w obszarze współczesnego pasa meandrowego można wyróżnić pętle odciętych meandrów jak i porzucone dłuższe odcinki koryt. Starsze starorzecza i zagłębienia wypełniają torfy i namuły organogeniczne.²

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur. Diagnoza stanu istniejącego, Mabrys, Pułtusk, wrzesień 2002r.

² "Korytarz ekologiczny doliny Bugu, Stan - Zagrożenia - Ochrona", Fundacja IUCN Poland, Warszawa 2002

W przestrzeni gminy zachowały się wyraźnie zarysowane w rzeźbie terenu pozostałości działalności lodowcowej. Wyróżnić można pagórki morenowe (występujące w okolicach Zuzeli), powstałe w wyniku działalności akumulacyjnej i erozyjnej doliny rzecznej oraz powstałe w wyniku eolicznej akumulacji wydmy (widoczne na terasie zalewowej Bugu i Nurca oraz w pobliżu miejscowości Kolonia Ołtarze - Gołacze).³

Deniwelacje terenu w granicach gminy Nur dochodzą do 30m. Widoczne spadki terenu występują między doliną Bugu i Nurca a wysoczyzną lodowcową. Część terenów gminy Nur położona jest depresyjnie w stosunku do wezbrań rzek Bug i Nurzec, w części między korytami tych rzek a skarpami erozyjnymi stanowią one terasę zalewową. Na terenie gminy Nur nie występują wały przeciwpowodziowe. W lokalnym krajobrazie w niewielkim stopniu pojawiają się antropogeniczne formy ukształtowania terenu, przyjmują one głównie formy nasypów wykonanych wzdłuż dróg.

Gmina Nur jest umiarkowanie zasobna pod względem hydrograficznym. **Wody powierzchniowe** reprezentowane są przez:

- rzekę Bug, która stanowi południową granicę gminy. Jest piątą pod względem wielkości rzeką Polski i cechuje ją naturalny charakter. Bug posiada rozległą dolinę rzeczną, która wyraźnie wciną się w obszary wysoczyznowe. Szerokość tej doliny wynosi od 3 do 6 km. Na terenie gminy Nur szerokość koryta rzecznoego wynosi ok. 100 - 200 m. Jest to rzeka charakteryzująca się wysoką nieregularnością pod względem hydrograficznym - posiada zmienną szerokość koryta, pojawiają się gwałtowne zmiany w jej głębokości i nurcie. Dno rzeki jest piaszczyste i mało stabilne, czego skutkiem jest przesuwanie przez nurt ławic piasku. Nieuregulowany charakter znajduje odzwierciedlenie w występowaniu pozostałości starorzeczy, które okresowo (podczas wezbrań) mogą się łączyć z biegiem rzeki. Wysokie stany wody obserwowane są w kwietniu (zasilanie śnieżne) oraz w czerwcu i lipcu (zasilanie opadowe). Niskie stany wody w rzece mają miejsce we wrześniu, kiedy to przypada stosunkowo niewiele opadów.⁴ Wylewy rzeki powinny ograniczać się do terasy zalewowej (tereny łąk i pastwisk), której granicę stanowi stroma skarpa wysoczyznowa. Rzeka Bug stanowi atrakcję turystyczną i krajobrazową gminy;
- rzekę Nurzec, która stanowi prawobrzeżny dopływ Bugu, jej nurtem biegnie wschodnia granica gminy Nur. Ciek ten, odwadniając wschodnią jej część, posiada typowo nizinny charakter. Koryto rzeki w środkowym, dolnym oraz ujściowym biegu wyraźnie wciną się w dno doliny. Nurzec jest rzeką atrakcyjną pod względem rozwoju turystyki i agroturystyki;
- rzekę Pukawka, która odwadnia znaczną część gminy, w środkowym i górnym biegu została uregulowana;
- rzekę Kuniniana, które uchodzi do Pukawki;
- niewielkie okresowe cieki, które uchodzą bezpośrednio do Bugu;
- starorzecza oraz niewielkie naturalne zagłębienia wypełnione wodą;
- stawy rybne, które towarzyszą rzece Pukawce.

Wody podziemne mają charakter porowy, użytkowy poziom znajduje się w utworach czwartorzędowych. Zasilanie warstw wodonośnych następuje za sprawą przesączania pionowego przez utwory słabo przepuszczalne lub bezpośrednio w strefach kontaktu hydraulicznego. Odmiennymi cechami wód gruntowych charakteryzuje się strefa obejmująca doliny rzeczne, obniżenia terenów oraz obszary towarzyszące dolinom rzecznoym (płytki poziom wodonośny, poziom wód ściśle zależny od stanu wody w rzekach, roczne wahania wód gruntowych przy-

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, Uwarunkowania rozwoju. Mabrys, Pułtusk, październik 2002r.

⁴ Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018, EKOL - EKON, Ostrołęka, 2011

czynią się do powstawania wiosennych podtopień łąk, w okresie letnim dochodzi do wysychania niektórych mniejszych cieków) a także strefa obejmująca pozostały obszar wysoczyzny (pierwszy poziom wodonośny znajduje się powyżej 5 m p.p.t.).

Obszar gminy znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. W jej granicach funkcjonują trzy ujęcia wód podziemnych, które eksploatują wody piętra czwartorzędowego. Dla ujęć tych zostały wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej. Ujęcia wód podziemnych w gminie Nur nie mają wyznaczonych stref ochrony pośredniej:

- Nur o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 24,0 m³/h i średnim poborze wód $Q_{\text{śrd}} = 266,5 \text{ m}^3/\text{d}$,
- Zuzela o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 93,0 m³/h i średnim poborze wód $Q_{\text{śrd}} = 424,2 \text{ m}^3/\text{d}$,
- Ołowskie - brak zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych, o średnim poborze wód $Q_{\text{śrd}} = 696,0 \text{ m}^3/\text{d}$.⁵

Obecne **warunki glebowe** na obszarze gminy Nur są wynikiem wykształconej budowy geologicznej, stosunków wodnych oraz charakteru dotychczasowego użytkowania przedmiotowego obszaru. W obrębie opracowania przeważają gleby mineralne (zawierające mniej niż 5% substancji organicznej), występują również gleby pochodzenia organicznego (zawierające powyżej 20% substancji organicznej). Największą część stanowią gleby bielcowe wytworzone z piasków gliniastych mocnych i lekkich oraz słabo gliniastych. O wiele mniejszy udział mają gleby brunatne wylugowane oraz czarne ziemie zdegradowane i gleby szare. W dolinach rzek Bugu, Nurca oraz dolnym biegu Pukawki dominują mady na piaskach słabo gliniastych, luźnych i gliniastych lekkich. Warunki glebowe w gminie Nur można uznać za dobre i średnie. W jej obszarze nie występują gleby I ani II klasy bonitacyjnej. Najlepsze pod względem przydatności dla rolnictwa są gleby klas bonitacyjnych III i IV, które występują w części północnej, wschodniej i środkowej gminy. Łączna ich powierzchnia zajmuje ok. 40% użytków rolnych gminy.

Pod względem **klimatycznym** obszar gminy Nur znajduje się w regionie podlasko - polskim, w którym to notowana jest niewielka liczba dni z pogodą umiarkowanie ciepłą (119/rok). Dni umiarkowanie ciepłych i jednocześnie pochmurnych jest ok. 70 w roku, a ciepłych z opadem ok. 55. Częściej niż w innych regionach występują tu dni z pogodą mrozną, słoneczną bez opadu i dni przymrozkowe z pogodą umiarkowanie zimną. Średnia temperatura roczna kształtuje się na poziomie 6 - 7 °C, średnia temperatura w miesiącach letnich wynosi 17,5°C, w miesiącach zimowych zaś -4°C. Uśredniona roczna suma opadów wynosi 500 - 550mm, długość okresu wegetacyjnego to 200 - 210 dni.

Na lokalne warunki klimatyczne znaczny wpływ wywiera rzeka Bug. Jej występowanie wiąże się ze zwiększonym napływem mas powietrza z kierunku wschód - zachód. Mikroklimat dolin rzecznych charakteryzuje się wzmożonym parowaniem, na skutek czego powstają poranne mgły i zamglenia. Bardziej korzystne warunki klimatyczne występują na obszarze wysoczyznym oraz w sąsiedztwie obszarów leśnych. Zbiorowiska drzew przyczyniają się do zmniejszania prędkości wiatru.

W okresie letnim i jesiennym przeważają wiatry zachodnie, wiosną północne, zaś zimą wiejące z kierunku południowo - wschodniego. Średnia prędkość wiatru to ok 3m/s, największe prędkości przypadają na jesień i zimą. Wilgotność powietrza jest wysoka (80 - 82%), co jest powiązane z występowaniem licznych mgieł (przez ok 25 - 30 dni w roku).

Świat roślinny na terenie gminy jest umiarkowanie różnorodny. Wśród potencjalnej roślinności naturalnej w gminie wyróżnia się: bory mieszane i grądy (północna oraz południowo -

⁵ Program ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 - 2012, Nur, listopad 2005

wschodnia część gminy), bory suche i bory mieszane (środkowa, wysoczyznowa część gminy), łągi i bory (obszar doliny rzeki Bug i doliny rzeki Nurzec).⁶

Współcześnie zdecydowana większość jednostki samorządowej porośnięta jest roślinnością użytków rolnych, które zajmują powierzchnię 7 141,27 ha. Wśród nich największy udział mają grunty orne (78,99%), łąki i pastwiska obejmują 17,71%, a sady zaledwie 0,46% powierzchni użytków rolnych. Tereny wykorzystywane przez łąki i pastwiska występują w głównej mierze wzdłuż dolin rzecznych oraz w miejscach okresowo podmokłych. Są to głównie łąki wilgotne, na których występuje roślinność łągów olszowych.

Roślinność upraw polowych jest reprezentowana przez różnorodne gatunki zbóż, głównie mieszanek zbożowych, żyta, pszenicy ozimej i jarej oraz kukurydzy. Pojawiają się również uprawy koniczyny i lucerny.

Lesistość gminy Nur jest niewielka, osiąga poziom 20% (1918,5 ha), co jest wartością niską w porównaniu z lesistością powiatu ostrowskiego (27,90%) i lesistością ogólną w Polsce (29,20%).⁷ Niewielkie powierzchnie leśne są cechą charakterystyczną dla krainy mazowiecko - podlaskiej, której obszar jest w zasadzie poza granicami zasięgu świerka, buka i jodły. Lokalnie występujący drzewostan jest głównie reprezentowany przez takie gatunki jak sosna zwyczajna, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, olsza czarna.⁸ Analizując rozmieszczenie lasów w gminie Nur dostrzec można ich rozproszenie i stosunkowo równomierne występowanie w niewielkich kompleksach, głównie poza dolinami rzecznyymi. W przestrzeni gminy można wyróżnić większe zespoły leśne występujące w południowo - zachodniej części gminy (okolice miejscowości Zuzela, Ołtarze - Gołacze) - głównie zespoły sosnowe na polach piaszków wydmych; w południowo - wschodniej części gminy (okolice miejscowości Kossaki, Myślibory, Zaszków-Kolonia) - głównie ubogie monokultury sosnowe; w środkowo - północnej części gminy (Godlewo) - głównie sosna.

Lasy gminy Nur zaliczane są do siedliska kontynentalnego boru mieszanego, w którego drzewostanie dominuje sosna, sporadycznie pojawiają się brzoza i dąb. Odmiennie siedliska występują w dolinach rzecznych, pojawiają się tu łągi i olsy. Występującymi gatunkami są również topole i wierzby. W przestrzeni gminy występują niewielkie powierzchnie lasów chronionych - wodochronnych (8,14 ha), które znajdują się w sąsiedztwie miejscowości Kramkowo Lipskie.

Obszarem występowania rzadkich gatunków roślin oraz zróżnicowanych siedlisk przyrodniczych jest rozległa dolina rzeki Bug, w granicach gminy Nur znajduje się jej mniejszy prawostronny fragment. Na terenach podmokłych dolin występuje roślinność wilgotnolubna (hydrofity, hygrofity). Odcinek doliny dolnego Bugu wykazuje duże zróżnicowanie środowisk naturalnych przy stosunkowo niewielkim uprzemysłowieniu. Zróżnicowanie geomorfologiczne, wilgotnościowe i troficzne siedlisk oraz trwające tu od stuleci, ekstensywne rolnictwo wpływają bezpośrednio na wysoką różnorodność biologiczną doliny rzecznej. Pierwotna dolina rzeczna porośnięta była przez wilgotnolubną roślinność leśną (łągi wierzbowo - topolowe, łągi olszowo - jesionowe, łągi wiązowo - jesionowe, olsy, dąbrowy świetliste, bory wilgotne i bagienne, bory mieszane). Roślinność nieleśna występowała na siedliskach trwale lub okresowo zakłócanych (m.in. naturalna erozyjno - akumulacyjna działalność rzeki). Za roślinnością przybrzeżną rozciągał się pas łągów wierzbowo - topolowych. Obszary wyżej położone, zalewane tylko przy dużych powodziach, zajmowane były przez zbiorowiska łągów wiązowo - jesionowych. Tak ukształtowane układy roślinności dolinnej były urozmaicane przez roślinność jezior rzecznych, zwanych bużyskami, oraz wydmy. Na piaszczystych wydmach lokowały się bory sosnowe i sosnowo - dębowe.⁹

⁶ <http://www.bdl.info.pl/portal/mapy-pl-PL>

⁷ http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=458441&p_token=0.8200642347087482

⁸ "Siedliskowe podstawy hodowli lasu", [w:] "Zasady hodowli i użytkowania lasu wielofunkcyjnego", Warszawa 2003

⁹ „Korytarz ekologiczny doliny Bugu Stan - Zagrożenia - Ochrona” Praca zbiorowa, Fundacja IUCN Program Europy, Warszawa 2002

Obecnie w dolinie rzecznej zachowały się jedynie fragmenty wspomnianych fitocenoz leśnych oraz ich młodsze stadia sukcesyjne, występujące w postaci zbiorowisk zaroślowych. Rozległe obszarowo zbiorowiska leśne występują w miejscu poszerzania się doliny rzecznej: w pasie Zuzela - Ołtarze-Gołacze, na południe od miejscowości Łęg Nurski.

W dolinie rzeki Bug, a także w dolinie rzeki Nurzec, duże zróżnicowanie wykazują półnaturalne łądowe zbiorowiska nieleśne - murawy, łąki, zarośla i torfowiska, które użytkowane są najczęściej jako łąki kośne i pastwiska bądź uważane za nieużytki gospodarcze.

Wysoce naturalny charakter doliny Bugu podkreślają licznie występujące zbiorowiska wodne, nadwodne i bagienne, związane zarówno ze współczesnym korytem rzeki, jak i z licznymi na tym odcinku doliny starorzeczami. Pod względem gospodarczym są to najczęściej nieużytki lub jednokośne łąki. Z przyrodniczego punktu widzenia to najbardziej naturalna grupa zbiorowisk nieleśnych.¹⁰

W dolinie rzeki Bug występują tereny użytkowane również jako pola uprawne (np. miejscowość Ołotwskie, Obryte, Ślepowrony). W ich obszarze, poza roślinami uprawnymi pojawiają się przedstawiciele gatunków segentalnych (np. perz zwyczajny, miotła zbożowa, ostrożeń polny). Wyraźnie widocznym elementem szaty roślinnej gminy Nur są również zadrzewienia przydrożne i śródpolne, które chronią grunty orne przed nadmierną erozją wietrzną. W niektórych rejonach gminy występują zbiorowiska ruderalne - wzdłuż szlaków komunikacyjnych, na terenach silnie przekształconych przez działalność antropogeniczną (obszary przemysłowe). Występujące w tych obszarach rośliny można określić jako apofizy - gatunki synantropijne miejscowego pochodzenia, np. podagrycznik pospolity, perz właściwy, komosa biała. Obszarami antropogenicznej działalności są również tereny mieszkaniowe, mieszkaniowo-usługowe, którym towarzyszy inny rodzaj roślinności - roślinność o charakterze ozdobnym. Roślinność tego typu pełni funkcję dekoracyjną, jej znaczenie przyrodnicze jest drugoplanowe.

Potwierdzeniem istotnej roli jaką odgrywają doliny rzeczne dla trwałości wysoce różnorodnych gatunków flory jest objęcie doliny rzeki Bug i doliny rzeki Nurzec różnorodnymi formami ochrony przyrody: Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001), Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadbużańska (PLH140011), Nadbużański Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca. W dolinie rzeki Bug ochroną pomnikową objęte zostały trzy drzewa (wiąz szypułkowy oraz dwa dęby szypułkowe).

Dla obszaru gminy Nur nie została opracowana szczegółowa inwentaryzacja przyrodnicza gminy, na podstawie której możliwe by było określenie miejsc występowania chronionych gatunków flory. Jedynym źródłem informacji z zakresu występujących w gminie cennych gatunków flory są dokumenty opracowane dla poszczególnych form ochrony przyrody. Dla terenu Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego obowiązujący jest Plan ochrony, jednak zarówno w Operacie Generalnym jak i w Operacie Ekosystemów Lądowych nie zostało zbadane występowanie gatunków flory w podziale na gminy. W opracowaniu tym nie występują załączniki graficzne, które umożliwiłyby stwierdzenie występowania w gminie skonkretyzowanych gatunków roślin. Dla Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu oraz OSO Ostoja Nadbużańska opracowywane są Plany Zadań Ochronnych, w ramach których opracowywane są ekspertyzy przyrodnicze, których wyniki umożliwią stwierdzenie występowania w gminie chronionych gatunków i siedlisk przyrodniczych. Dokumenty te nie są ukończone, jak wynika ze wstępnego harmonogramu PZO powinny zostać wykonane do końca 2013 roku.¹¹

Jak wynika z danych opracowanych dla obszarów Natura 2000 (Dolina Dolnego Bugu, Ostoja Nadbużańska) są to rejony występowania licznych siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej. Dane elektroniczne przekazane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie nie wskazują, aby w grani-

¹⁰ „Korytarz ekologiczny doliny Bugu Stan - Zagrożenia - Ochrona” Praca zbiorowa, Fundacja IUCN Program Europy, Warszawa 2002

¹¹ <http://warszawa.rdos.gov.pl/images/stories/pdf/Jacek/harmonogram%20pzo%20mazzz.pdf>

cach gminy Nur występowały siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na podstawie dostępnych informacji oraz wizji lokalnej stwierdzić można, iż w granicach gminy Nur potencjalnie mogą występować następujące chronione siedliska przyrodnicze:

- wydmy śródlądowe, starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne,
- zalewane muliste brzegi rzek, murawy napiaskowe,
- różnorodne typy łąk,
- siedliska łęgowe.

Ich występowanie ogranicza się do niezainwestowanych obszarów dolin rzecznych. Potwierdzeniem występowania chronionych siedlisk oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej może być szczegółowa ekspertyza lub inwentaryzacja przyrodnicza, przeprowadzana na potrzeby znajdującego się w opracowaniu Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB140001 Dolina Dolnego Bugu i PLH140011 Ostoja Nadbużańska.

Świat zwierzęcy gminy Nur nie został dotychczas dokładnie zbadany - nie przeprowadzono szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej. Jednak na podstawie dostępnych danych można stwierdzić, że nie jest on jednolity. W przestrzeni gminy występują tereny zamieszkiwane przez gatunki rzadkie i chronione a także tereny obfitujące w przedstawicieli typowych środowisk wiejskich.

Rozległe tereny dolin rzecznych (głównie Bugu i Nurca) są ważną ostoją dla wielu gatunków zwierząt związanych z ekosystemami wodno - łąkowymi. Tereny te wchodzi w skład ponadlokalnych korytarzy ekologicznych, dlatego też można stwierdzić, iż obszary dolinne stanowią istotne szlaki migracji fauny. Tereny dolin rzecznych stanowią ostoje dla gatunków związanych z ekosystemami wodno - łąkowymi. Cieki są ważnym środowiskiem życia ryb oraz miejscem wylęgania i bytowania płazów i wielu owadów. Doliny rzeczne stanowią szlaki migracyjne dla licznych gatunków fauny i flory.

W dolinie Bugu występuje duże zróżnicowanie siedlisk, co stwarza możliwości bytowania dla licznych przedstawicieli fauny. Wśród występujących w dolinie rzecznej zwierząt największą grupę stanowią ptaki. Na taki stan wpływ wywiera naturalny charakter koryta rzeki dzięki czemu ciek odznacza się naprzemiennym układem zróżnicowanych środowisk: niskie, piaszczyste plaże (stanowiące głównie środowisko gniazdowania rybitw), strome skarpy (stanowiące dogodne łęgowisko brzegówek i zimorodków), nadrzeczne zarośla wierzbowe i lasy łęgowe (sprzyjające środowisko dla remiz), starorzecza. Na podstawie dostępnych danych można przypuszczać, że w Dolinie Dolnego Bugu występują takie gatunki jak derkacz czy sieweczka rzeczna. Dolina rzeczna odgrywa istotną rolę dla ptaków w okresie łęgowym, wśród potencjalnych gatunków występujących w okresie zimowym można wyróżnić kaczkę krzyżówkę. We wsiach nadbużańskich pospolitym gatunkiem jest bocian biały - jak wynika z danych zgromadzonych w ogólnopolskiej bazie gniazd bociana białego w gminie Nur znajduje się 109 gniazd.¹² Jak wynika z IV światowego liczenia gniazd bociana białego (2004 r.) w przestrzeni gminy naliczono 67 par przystępujących do lęgu. Średnie zagęszczenie bociana, przeliczone na powierzchnię województwa, wynosiło 20,2 pary/100km², w powiecie ostrowskim wskaźnik ten wynosił 34,7 pary/100km², zaś w gminie Nur osiągał wartość 64 pary/100km².¹³

Potwierdzeniem istotnej roli, jaką odgrywa Dolina Bugu dla awifauny jest objęcie jej ochroną w systemie Natura 2000 - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Dolnego Bugu. Jak wynika z danych opracowanych dla tego obszaru jest on istotną ostoją dla takich gatunków jak: derkacz, sieweczka obrożna, rybitwa czarna, jaskółka brzegówka. Dane elektroniczne przekazane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska nie wskazują, aby w granicach

¹² <http://baza.bociany.pl/gniazda/wgminie/gm/1567>

¹³ <http://www.bocian.org.pl/bocian-bialy/liczebnosn>

gminy Nur występowały gatunki ptaków wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EGW. Zwrócić jednak należy uwagę, iż dopiero szczegółowa ekspertyza lub inwentaryzacja przyrodnicza, przeprowadzana na potrzeby znajdującego się w opracowaniu Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB140001 Dolina Dolnego Bugu, umożliwi określenie miejsc występowania poszczególnych gatunków chronionych.

Wśród zagrożeń dla awifauny doliny Bugu wyróżnia się: obwałowanie rzek, odwadnianie łąk i torfowisk, zaniechanie wykaszania i wypasu, regulację koryta, fragmentację lasów łęgowych, rozbudowę napowietrznych linii elektroenergetycznych.

Powierzchnie leśne sprzyjają występowaniu gatunków dużych ssaków leśnych, takich jak: łoś, jeleń, dzik, sarna. Wśród ptaków leśnych warto podkreślić występowanie w gminie Nur bociana czarnego. Z przeprowadzonych badań wynika, iż w ujściu Nurca do Bugu występują korzystne warunki siedliskowe dla wydry i bobra - obecność zadrzewień wzdłuż brzegu rzeki, starorzeczy, brak zabudowań i utwardzonych dróg w bliskim sąsiedztwie koryta rzeki.¹⁴

Wody Bugu i jego dopływów obfitują w ryby. Stwierdzono występowanie w nich wielu różnorodnych gatunków: szczupak, sum, sandacz, boleń, okoń, kleń, kielb białe pletwy, koza złota. Licznie występujące w dolinie rzecznej starorzecza stanowią dogodnie tarliska dla wielu gatunków ryb. W dolinie rzecznej występują różnorodne gatunki płazów, gadów czy też motyli, dla których zagrożeniem może być zanikanie otwartych dla nich przestrzeni w wyniku naturalnej sukcesji w kierunku zbiorowisk leśnych lub też osuszanie łąk terasu zalewowego.

Jak wynika z opracowania „Korytarz ekologiczny doliny Bugu Stan - Zagrożenia - Ochrona” dolina rzeki Bug w granicach gminy Nur cechuje się przeciętnymi, na tle pozostałych odcinków doliny rzecznej, walorami faunistycznymi.

Powszechnie występujące w dolinach rzecznych łąki dają pokarm i schronienie licznym gatunkom owadów (jak wynika z danych zawartych w Operacie Ochrony Fauny do Planu ochrony Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, obszary nadwodne okolic Nura są dogodnym miejscem dla bytowania licznych gatunków jętek), pajaków, ślimaków. Powszechnie występują tu również motyle. Na terenach łąk i pól uprawnych pojawiają się zające, jeże, krety, gatunki myszowate. Na terenach rolnych, znajdujących się w bliskim sąsiedztwie lasów, mogą pojawiać się gatunki związane z ekosystemami leśnymi (np. sarny, dziki, lisy).

Poza obszarami dolinnymi świat zwierzęcy w gminie reprezentowany jest przez gatunki typowe dla obszarów nizinnych wiejskich (tj. gryzonie polne) oraz terenów sąsiadujących ze zbiorowiskami leśnymi. W występujących w gminie lasach spotyka się jelenie, sarny, dziki, zające, wiewiórki, lisy, borsuki. Spośród ptaków wymienić można szpaki, kosy, dzięcioły, sowy. W lasach występuje również wiele gatunków owadów (mrówki, motyle, żuki leśne, ćmy, komary) i pajaków. Spotykane są również płazy i gady.

Na obszarach zantropogenizowanych pojawiają się drobne ssaki (np. kret), owady (np. motyle, pszczoły), pajęczaki czy też płazy. W tego typu obszarach występują głównie gatunki synantropijne, które przystosowały się do życia w środowisku przekształconym przez człowieka. Są nimi głównie owady, niektóre ptaki (np. wróble, gołębie), gatunki myszowate.

Szlaki migracyjne wielu gatunków zwierząt napotykają na swej drodze bariery antropogeniczne w postaci osad ludzkich oraz dróg o wysokim natężeniu ruchu pojazdów (droga krajowa nr 63 i wojewódzka nr 694).

Dla terenu gminy Nur nie została przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza w związku z czym nie można precyzyjnie stwierdzić miejsc występowania gatunków chronionych.

Obszar gminy Nur cechuje się wyraźnymi **walorami krajobrazowymi**, które zostały wyróżnione na podstawie specyficznych cech przyrodniczych, kulturowych oraz antropogenicznych.

¹⁴ „Korytarz ekologiczny doliny Bugu Stan - Zagrożenia - Ochrona” Praca zbiorowa, Fundacja IUCN Program Europy, Warszawa 2002

Elementem uatrakcyjniającym przestrzeń gminy jest rzeźba terenu, w której wyraźnie zarysowują się doliny Bugu i Nurca, pozostałą część gminy można określić jako rozległą wysoczyznę. Dolinie rzeki Bug towarzyszy wysoka i stroma skarpa erozyjna, z której rozpościera się rozległy widok na szeroką i płaską dolinę rzeczną znajdującą się po lewej stronie rzeki. Atrakcyjność skarpy sprawia, że w wielu miejscach jest ona szczelnie zabudowywana, co prowadzi do ograniczania możliwości swobodnego podziwiania krajobrazu, dochodzi do zawłaszczania atrakcyjnego widoku. W przypadku doliny rzeki Nurzec dostrzegalny jest jej odmienny charakter, mniej rozległa dolina stanowi naturalną atrakcję krajobrazową. Znajdująca się poza dolinami rzecznyymi wysoczyzna jest miejscowo porozcinana przez niewielkie zagłębienia prowadzące lokalne ciek, jednak generalnie obfituje w krajobrazy otwarte umożliwiające obserwację dalekich przestrzeni.

Elementem cennym pod względem przyrodniczym towarzyszą obiekty atrakcyjne pod względem kulturowym i historycznym. Należy tu zwrócić uwagę na występujące w przestrzeni gminy zabytki znajdujące się w rejestrze oraz liczne obiekty uwzględnione w gminnej ewidencji zabytków (kapliczni przydrożne, drewniane domy mieszkalne i zabudowania gospodarcze z końca XIX i początku XX wieku). W lokalnym krajobrazie kulturowym wyraźnie zaznaczają się ludowe zabudowania drewniane. Są to domy lub chałupy drewniane, zabudowania gospodarcze.

Dominantami przestrzennymi w gminie Nur są wieże kościołów w Nurze i Zuzeli. Elementem wyróżniającym się w przestrzeni gminy oraz negatywnie wpływającym na lokalny krajobraz jest przebiegająca z północy na południowy - zachód linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia (400kV). Lokalnie zauważalnymi negatywnymi zjawiskami są nielegalne wysypiska śmieci.

Dziedzictwo kulturowe gminy Nur jest bardzo bogate. Gmina posiada opracowaną gminną ewidencję zabytków. W jej granicach występują liczne zabytki architektoniczne, sześć spośród nich znajduje się w rejestrze zabytków: szkoła elementarna w Zuzeli, która obecnie pełni funkcję muzeum poświęconego Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu; kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Zuzeli; cmentarz rzymsko - katolicki w Zuzeli; kaplica cmentarna i zabytkowe nagrobki na cmentarzu w Zuzeli; plebania w zespole kościelnym w Nurze; a także układ przestrzenny Nura. Poza obiektami rejestrowymi w lokalnym krajobrazie kulturowym wyraźnie zaznaczają się tradycyjne zagrodowe zabudowania drewniane. Najstarsze zagrody pochodzą z końca XIX wieku. W przestrzeni gminy licznie występują przydrożne kapliczki, figurki i krzyże przydrożne. Poza cennymi obiektami architektonicznymi w gminie występują również zabytki archeologiczne - w gminnej ewidencji zabytków wskazano na 109 stanowisk archeologicznych.

3. Formy ochrony przyrody na terenie gminy

W przestrzeni gminy Nur zostały wyznaczone różnorodne formy ochrony przyrody, zarówno powierzchniowe jak i punktowe. Obszarowe formy ochrony przyrody występują w południowej części gminy w sąsiedztwie dolin rzecznych Bugu i Nurca: Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001), Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska (PLH140011), Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca, Nadbużański Park Krajobrazowy. Punktowymi formami są pomniki przyrody.

Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) - jest obszarem specjalnej ochrony ptaków o powierzchni całkowitej 74309,9ha, znajdującym się na terenie województwa mazowieckiego w większości w regionie ostrołęcko - siedleckim. Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu jest bezpośrednio powiązany z Obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska (PLH140011) oraz z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała (PLB140007). Jako Obszar Specjalnej

Ochrony Ptaków został zaklasyfikowany w listopadzie 2004r. Obejmuje on ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzyny do Jeziora Zegrzyńskiego. Pomimo, iż większość Doliny Dolnego Bugu stanowią siedliska rolnicze przybierające formę suchych pastwisk, to jest ona bogata w miejsca o wysokiej wartości przyrodniczej. Są nimi obszary bagienne występujące w okolicach ujść dopływów Bugu czy też w sąsiedztwie fragmentów jego dawnego koryta - starorzeczy, które są porośnięte przez roślinność wodną. Koryto rzeki Bug jest nieuregulowane, dzięki czemu w dalszym ciągu występują tu piaszczyste wyspy obrosnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami rzecznyymi. Brzegi obrosnięte są zaroślami wierzbowymi. Dolina Dolnego Bugu jest istotnym siedliskiem dla wielu gatunków roślin i zwierząt, jest bardzo ważną ostoją dla ptaków wodno - błotnych. Bogactwo świata ptaków potwierdza występowanie aż 22 gatunków chronionych ptasią dyrektywą, część z nich znajduje się w Polskiej Czerwonej Księdze. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszyszek, kulik wielki (PCK), płaszkonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. W Dolinie Dolnego Bugu pojawiają się także chronione dyrektywą ssaki (np. bóbr europejski, wydra), płazy i gady (np. kumak nizinny, żółw błotny), jak również ryby.¹⁵

Największe zagrożenia dla awifauny OSO Doliny Dolnego Bugu stwarzają obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki, a także postępująca zabudowa doliny. Zanieczyszczenie wód, tamy zaporowe, melioracje, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych oraz kłusownictwo to kolejne przykłady zagrożeń dla ptaków i przyrody tego obszaru. OSO Dolina dolnego Bugu podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Wpływ różnorodnych działalności na Obszar Specjalnej Ochrony Dolina Dolnego Bugu:

wpływ pozytywny: koszenie, ścinanie, wypas;

wpływ neutralny: zabudowa rozproszona, polowanie, inne kompleksy sportowe i rekreacyjne;

wpływ negatywny: inne tereny przemysłowe lub handlowe, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych, sieć transportowa, drogi, autostrady, zanieczyszczenia wód, inne lub mieszane formy zanieczyszczeń, odwadnianie.¹⁶

Powierzchnia Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140002) na terenie gminy Nur to 1 283,0 ha.¹⁷ OSO Dolina Dolnego Bugu obejmuje tereny stanowiące dolinę rzeczna oraz fragment obszaru wysoczyznowego. W zasięgu OSO znajdują się południowe części miejscowości: Zakrzewo - Słomy, Zuzela, Ołtarze - Gołacze, Nur, Kolonia - Nur, Kamionka Nadbużna, Kossaki, Murawskie Nadbużne, Myślibory, Ołowskie, Obryte, Ślepowrony.

Dla Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) nie został opracowany plan ochrony ani plan zadań ochronnych. Obecnie prowadzone są jednak prace nad wykonaniem Planu zadań ochronnych.

Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska (PLH140011) - jest obszarem specjalnej ochrony siedlisk, łącznie zajmującym powierzchnię

¹⁵ <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=20>

¹⁶ Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Dolina Dolnego Bugu

¹⁷ Program ochrony środowiska gminy Nur na lata 2005 - 2012, Nur listopad 2005r.

46036,7ha. Jest on bezpośrednio powiązany z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) i Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała (PLB140007). Ostoja ta obejmuje ok. 260 km odcinka doliny Bugu, który rozciąga się od Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Przeważającą część doliny pokrywają suche, użytkowane ekstensywnie pastwiska. Tereny podmokłe są głównie usytuowane w ujściowych odcinkach rzek oraz w sąsiedztwie dawnych koryt rzecznych. Koryto rzeki Bug posiada niezmienny naturalny charakter, co objawia się między innymi występowaniem licznych piaszczystych wysp, na których pojawiają się roślinność przybiera formę wierzbowych lub topolowych łągów nadrzecznych z dobrze rozwiniętymi zaroślami wierzbowymi. Dolina rzeczna posiada wykształcony układ terasowy, na pierwszej terasie (zalewowej) występują starorzecza, które są zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości oraz stopnia porośnięcia przez roślinność wodolubną. Lesistość OZW Ostoja Nadbużańska jest niewielka (osiąga zaledwie 20%), dominują tu siedliska nieleśne, głównie są to łąki i pastwiska oraz uprawy rolnicze. Za wyjątkowo cenne uznaje się kompleksy nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze, a także szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi. Na terenie OZW Ostoja Nadbużańska występuje 16 rodzajów siedlisk, które wymienione zostały w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 20 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Występują tu cenne gatunki ryb z I Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG (np. koza złotawa, kiełb biało płetwy), rzadkie gatunki roślin, bogata fauna bezkręgowców. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Poprzez bezpośrednie powiązanie z Obszarem Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu OZW Ostoja Nadbużańska ma istotne znaczenie dla ochrony ptaków.¹⁸

Jako ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych występujących w zasięgu OZW Ostoja Nadbużańska wyróżnia się:

- Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi,
- Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea,
- Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion,
- Zalewane muliste brzegi rzek,
- Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylyon)
- Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae),
- Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków,
- Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion),
- Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium),
- Łąki selemicowe (Cnidion dubii),
- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris),
- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion,
- Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum),

¹⁸ <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=158>

- Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*),
- Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*).¹⁹

Wśród istotnych czynników stwarzających zagrożenie dla należytej ochrony cennych siedlisk OZW Ostoja Nadbużańska wyróżnia się: obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki; zanieczyszczenie wód, melioracje, tamy zaporowe, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych, kłusownictwo. OZW Ostoja Nadbużańska podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Wpływ różnorodnych działalności na OZW Ostoja Nadbużańska:

Wpływ pozytywny: koszenie, ścinanie, wypas;

Wpływ neutralny: uprawa, polowanie, sieć transportowa, inne kompleksy sportowe i rekreacyjne, inne możliwe oddziaływania aktywności rekreacyjnej i sportowej;

Wpływ negatywny: chwywanie, trucie, kłusownictwo, inne tereny przemysłowe lub hodowle, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych, zanieczyszczenia wód, inne lub mieszane formy zanieczyszczeń, odwadnianie.²⁰

Powierzchnia Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska (PLH140011) na terenie gminy Nur to 175,0 ha.²¹ Zasięg OZW obejmuje głównie tereny niezabudowane znajdujące się w dolinie rzecznej. Jedynie fragment zabudowy wsi Zuzela, Ołtarze - Gołacze, Łęg Nurski, Kossaki, Myślibory oraz Ślepowrony znajduje się w granicach Ostoi Nadbużańskiej.

Dla OZW Ostoja Nadbużańska nie został opracowany plan ochrony ani plan zadań ochronnych. Obecnie prowadzone są prace nad wykonaniem Planu zadań ochronnych.

Nadbużański Park Krajobrazowy - został utworzony w 1993 roku, kolejne wydawane rozporządzenia zmieniały jego granice. Obecnie najbardziej aktualnym jest Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698). Powierzchnia NPK wynosi 113 671,7ha, zaś jego otulina obejmuje 39 535,2ha.²² Obszar ten został wyznaczony w celu ochrony wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych, a także walorów krajobrazowych części doliny dolnego Bugu od gminy Platerów do ujścia rzeki Liwiec. Zasięg terytorialny parku krajobrazowego obejmuje w znacznej części lewobrzeżną część doliny rzeki Bug, z części prawobrzeżnej zostały włączone jedynie fragmenty doliny. Dla zabezpieczenia parku przed zagrożeniami zewnętrznymi wyznaczony został obszar jego otuliny.

Gmina Nur jest jedną z 20 gmin wiejskich, na obszar których wkracza zasięg Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. W granicach analizowanej jednostki administracyjnej NPK obejmuje stosunkowo niewielki obszar - powierzchnia Nadbużańskiego Parku Krajobra-

¹⁹ Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Ostoja Nadbużańska

²⁰ Standardowy Formularz Danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) - Ostoja Nadbużańska

²¹ Program ochrony środowiska gminy Nur na lata 2005 - 2012, Nur, listopad 2005r.

²² Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych w województwie mazowieckim: Nadbużański Park Krajobrazowy, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2005r.

zowego w granicach gminy Nur to ok. 441ha (4,2% powierzchni gminy), powierzchnia otuliny NPK to ok. 350ha (3,5% powierzchni gminy).²³

Na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego zakazuje się:

- *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.1/);*
- *umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;*
- *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*
- *pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
- *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;*
- *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;*
- *budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;*
- *likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych;*
- *wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;*
- *utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;*
- *organizowania rajdów motorowych i samochodowych;*
- *używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.*²⁴

Wymienione wyżej zakazy nie dotyczą:

- *wydobywania piasku i żwiru na powierzchni nie przekraczającej 2 ha przy przewidywanym rocznym wydobyciu nie przekraczającym 20 000m³, gdy działalność będzie prowadzona bez użycia materiałów wybuchowych - zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze;*
- *budowy nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych jeśli w dniu wejścia w życie Rozporządzenia*

²³ Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych w województwie mazowieckim: Nadbużański Park Krajobrazowy, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2005r.

²⁴ Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 marca 2005r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 136, poz. 4208)

Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 marca 2005r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 136, poz. 4208) obowiązywały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;

- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych na szlakach żeglownych rzek Bug i Narew - zgodnie z ustawą o żegludze śródlądowej.²⁵

Dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego został opracowany Plan ochrony, który określa główne cele ochrony:

- w zakresie ochrony przyrody są to m. im.: zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug i jej doliny z dużą liczbą starorzeczy i odnóg oraz procesów morfogenetycznych kształtujących system ekologiczny doliny; zachowanie muraw psamofilnych i kserotermicznych oraz łągów nadrzecznych; sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska, dzięki podejmowanym działaniom infrastrukturalnym;
- w zakresie ochrony wartości historycznych i kulturowych są to m. in.: zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej; zachowanie tradycyjnych funkcji wsi oraz rękodzieła ludowego, ochrona elementów dziedzictwa kulturowego;
- w zakresie ochrony walorów krajobrazowych są to m. in.: zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego; zachowanie wysokich skarp erozyjnych wysoczyzn oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydmiami.²⁶

Cele i działania ochronne zostały przyporządkowane w Planie ochrony do poszczególnych stref funkcjonalno przestrzennych, które zostały wydzielone w obrębie Parku. Fragment Gminy Nur, który znajduje się w zasięgu Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, w całości mieści się w strefie BCK III, która jest strefą przeciwdziałania zmniejszaniu i fragmentaryzacji terenów otwartych (łąkowych, torfowiskowych, murawowych) w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania. W strefie tej zaleca się następujące działania ochronne:

- *Przeciwdziałanie sukcesji zarastających łąk i pastwisk, polan i łąk śródleśnych, wilgotnych łąk i torfowisk realizuje się poprzez usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów w dolinach cieków jako naturalnej zabudowy biologicznej.*
- *Utrzymaniu trwałych użytków zielonych sprzyjać będzie propagowanie wśród rolników działań w ramach Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego, w tym:*
 - *utrzymanie lub przywracanie areалу użytków zielonych;*
 - *niedopuszczanie do zmiany użytków zielonych na grunty orne;*
 - *niedopuszczanie do przeorywania użytków zielonych;*
 - *prowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia);*
 - *powrót do tradycyjnego użytkowania (optymalnie koszenie ręczne) oraz opóźnienie pierwszego pokosu po 15 lipca, a w przypadku łąk wilgotnych koszenie*

²⁵ Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 marca 2005r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 136, poz. 4208)

²⁶ Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698)

we wrześniu z pozostawieniem pojedynczych kop siana na obrzeżach do końca lata.

- *Ustala się wyłączenie obszaru z zalesień.*²⁷

W obowiązującym Planie ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego określone są zasady udostępniania Parku do zainwestowania:

- *priorytetową zasadą kwalifikowania gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania (w szczególności zmiana przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne, zalesienia, zmiana użytków zielonych na grunty orne) powinno być dążenie do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej Parku;*
- *budynki i budowle związane z funkcjami wymagającymi zmiany przeznaczenia gruntów na nierolnicze i nieleśne należy lokalizować wyłącznie w granicach stref wyznaczonych dla tych funkcji w planie ochrony, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się inne funkcje zabudowy, jako funkcję uzupełniającą, pod warunkiem, że jej powierzchnia nie przekroczy 20% powierzchni strefy i jej realizacja nie naruszy ustaleń planu ochrony oraz przepisów szczególnych. Dla zabudowy o funkcji uzupełniającej obowiązują ustalenia właściwe dla tej funkcji określone w planie ochrony;*
- *w terenach wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny produkcji rolnej dopuszcza się wyłącznie zabudowę związaną z gospodarką rolną, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi;*
- *w przypadku, gdy nie ma możliwości lokalizacji zabudowy w granicach terenów zwartej zabudowy zagrodowej, dopuszcza się budowę nowych zabudowań zagrodowych przez rolników posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w gminie na działkach mających bezpośredni dostęp do drogi publicznej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;*
- *dopuszcza się budowę nowych obiektów budowlanych służących gospodarce rolnej w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej;*
- *przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nierozpraszania obiektów, w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie oraz lokalizować zabudowę wzdłuż istniejących dróg (...).*²⁸

Plan ochrony Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego zawiera ustalenia do Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin:

- *zaleca się dokonanie korekty wielkości obszarów planowanych do zabudowy obiektów budowlanych zgodnie z realnie określonymi potrzebami inwestycyjnymi;*
- *zaleca się uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w całych zlewniach dopływów Narwi i Bugu przepływających przez park;*

²⁷ Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698)

²⁸ Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698)

- zaleca się przyjęcie priorytetu gospodarowania wodochronnego na obszarach alimentacji głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) warunkujących zasobność wód podziemnych w Parku;
- w celu zachowania ciągłości szlaków migracyjnych roślin, zwierząt i grzybów wskazuje się na konieczność zachowania korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i regionalnym wzdłuż wszystkich cieków oraz niedopuszczenie do zabudowy w ich granicach;
- postuluje się zintensyfikowanie współpracy międzynarodowej w zakresie użytkowania gospodarczego i poprawy jakości wód Bugu.²⁹

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca - został utworzony w roku 1999, aktualnie obowiązującym aktem prawnym dla tego terenu jest Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2005 r. Nr 91 poz. 2446). Obszar ten, o całkowitej powierzchni 771,5ha, w części znajdującej się w województwie mazowieckim znajduje się w granicach gminy Nur. Przebieg granic OChK, w części znajdującej się w granicach województwa mazowieckiego, rozpoczyna się granicą Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, tj. na wschodnim skraju wsi Kossaki i przebiega wzdłuż drogi powiatowej Nr 23770 przez wsie: Murawskie Nadbużne, Ołowskie, Obryte, Slepowny, Zasków, dochodząc do granicy z województwem podlaskim, na terenie którego następuje kontynuacja przebiegu granicy OChKDBiN.³⁰ W aktualnie obowiązującym rozporządzeniu dla tej formy ochrony przyrody zostały określone zasady czynnej ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych ekosystemów lądowych oraz ekosystemów wodnych. Głównym celem jego wyznaczenia było zachowanie wyróżniających się krajobrazowo terenów dolinnych o różnych typach ekosystemów. OChK Doliny Bugu i Nurca tworzy wraz z Parkiem Krajobrazowym Podlaski Przełom Bugu i Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym rozległy kompleks obszarów chroniących dolinę Bugu.

Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca zakazuje się:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.);
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsłowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

²⁹ Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698)

³⁰ Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 91, poz. 2462, 2463)

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybicka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Wymienione wyżej zakazy nie dotyczą:

- zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nie dotyczy przedsięwzięć służących obsłudze ruchu komunikacyjnego, turystyce oraz przedsięwzięć bezpośrednio związanych z rolnictwem i przemysłem spożywczym;
- zakaz wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu nie dotyczy wydobywania piasku i żwiru na powierzchni nieprzekraczającej 2 ha przy przewidywanym rocznym wydobyciu nieprzekraczającym 20 000m³, a działalność będzie prowadzona bez użycia materiałów wybuchowych;
- zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.³¹

Tereny objęte tą formą ochrony charakteryzują się atrakcyjnym i naturalnym krajobrazem, dolina rzeki Nurzec ma wyjątkowo meandrujący bieg, dolinie Bugu towarzyszą starorzecza. W sąsiedztwie rzek występują tereny podmokłe, które stanowią ostoje dla wielu gatunków zwierząt.

Pomniki przyrody - na terenie gminy Nur występują drzewa pomnikowe, które zostały ustanowione Rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2008r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrowskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2008 r. Nr 29, poz. 1069). Ustanowione zostały 3 pomniki przyrody w miejscowości Ołtarze - Gołacz, spośród których jeden składa się z grupy dwóch drzew.

Tab. 1. Wykaz pomników przyrody w gminie Nur

Nazwa gatunkowa	Blizsza lokalizacja	Liczba sztuk	Obwód	Wysokość
Wiąz szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 738, na skarpie rzeki Bug	2	230; 258	23; 21
Dąb szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 736, na skarpie rzeki Bug	1	330	21
Dąb szypułkowy	Działka nr ewidencyjny 736, na skarpie rzeki Bug	1	356	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2008r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu ostrowskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2008 r. Nr 29, poz. 1069)

³¹ Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 91, poz. 2462, 2463)

Ochrona gatunkowa dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk - na przedmiotowym obszarze mogą występować gatunki chronione (rośliny, zwierzęta, grzyby), które są objęte ochroną na podstawie umów międzynarodowych (Dyrektywa Siedliskowa, Dyrektywa Ptasia) oraz określone w Polskiej Czerwonej Księdze. Określenie ich występowania możliwe jest jedynie poprzez wykonanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej.

Na terenie gminy Nur nie występują parki narodowe, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe ani stanowiska dokumentacyjne.

Powiązania przyrodnicze

Gmina Nur uczestniczy w powiązaniach przyrodniczych o różnorodnym charakterze: lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.

O lokalnych powiązaniach przyrodniczych świadczy występowanie zależności między poszczególnymi formami użytkowania przestrzeni gminy, która wyróżnia się naturalnym, mało lub w niewielkim stopniu przekształconym środowiskiem przyrodniczym. Do najcenniejszych pod względem przyrodniczym zalicza się korytarze ekologiczne wzdłuż cieków oraz występujące w gminie kompleksy leśne. Korytarzami ekologicznymi o znaczeniu lokalnym są: dolina rzeki Pukawki oraz doliny jej niewielkich odnóg, które pełnią funkcję sięgaczy ekologicznych.

Przez wzgląd na walory środowiska przyrodniczego gminy jej część została objęta zróżnicowanymi formami ochrony przyrody (Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca, Nadbużański Park Krajobrazowy, pomniki przyrody), dzięki czemu gmina Nur uczestniczy w powiązaniach przyrodniczych o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

Dolina rzeki Bug oraz dolina rzeki Nurzec stanowią istotne korytarze ekologiczne, które wchodzi w skład wieloprzestrzennego systemu obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi - krajowej sieci ekologicznej Econet - Polska. System ten zapewnia ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie obszaru jego funkcjonowania. Obszar doliny rzeki Bug jest jednym z 46 międzynarodowych obszarów węzłowych wyznaczonych na terenie Polski, które obejmują 22% jej powierzchni. Obszar doliny Nurca jest jednym z 72 krajowych korytarzy ekologicznych, których łączna powierzchnia na terenie Polski to 27400km².³² Tak wyznaczona koncepcja powiązań przyrodniczych Econet - Polska nie posiada umocowania prawnego, jest jedynie wytyczną polityki przestrzennej.

Gmina Nur bierze również udział w innego rodzaju powiązaniach o charakterze ekologicznym - znajduje się w zasięgu obszaru funkcjonalnego *Zielone Płuca Polski*, który został wyznaczony w północno - wschodniej części Polski ze względu na wysokie walory przyrodnicze i kulturowe tego obszaru. Gmina Nur została włączona do ZPP przez wzgląd na niski stopień degradacji środowiska przyrodniczego, brak uciążliwego przemysłu oraz występowanie wartościowych cech środowiska przyrodniczego.

Największymi barierami ekologicznymi, przecinającymi korytarze i ciągi ekologiczne oraz zakłócającymi ich prawidłowe funkcjonowanie, są istniejące obiekty liniowe (drogi, linie elektroenergetyczne) oraz powierzchniowe (zwarta zabudowa).

Utrzymywanie powiązań przyrodniczych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym jest w dużej mierze zależne od wielkości szeroko rozumianej antropopresji. Świadomości występowania w przestrzeni gminy Nur istotnych elementów systemu ekologicznego powinna towarzyszyć wyraźna dbałość o przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju. Wszelkim działaniom powinna przyświecać idea polegająca na racjonalnym kształtowaniu rozwoju społeczno

³² <http://www.ios.edu.pl/biodiversity/9/baza4.htm>

- gospodarczego jednostki samorządowej przy jednoczesnym uwzględnianiu potrzeb wynikających z ochrony lokalnych zasobów przyrodniczych.

4. Jakość środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia

4.1. Jakość środowiska przyrodniczego

Jakość wód powierzchniowych

Gmina Nur jest wysoce zasobna pod względem wód powierzchniowych. Zasoby te reprezentowane są przez rzeki (Bug, Nurzec, Pukawka, Kuninianka), strumienie, rowy, starorzecza towarzyszące rzece Bug oraz lokalnie występujące zagłębienia terenu wypełnione wodą. Obszar gminy w całości znajduje się w dorzeczu Wisły, w zlewni rzeki Bug. Na stan wód powierzchniowych wpływ mogą wywierać zanieczyszczenia wprowadzane do wód na terenie gminy (np. nielegalne zrzuty ścieków, spływy powierzchniowe zanieczyszczonych chemikaliami wód z pól uprawnych, spływy powierzchniowe z terenów nielegalnych wysypisk odpadów, znajdujących się głównie w lasach) jak też i te pochodzące spoza obszaru gminy. Realnym zagrożeniem dla jakości zasobów wodnych gminy są działki letniskowe, które często nie są wyposażone w proste urządzenia magazynujące ścieki.³³ Wytworzone w ten sposób zanieczyszczenia są transportowane wraz ze spływem powierzchniowym do najbliższych cieków i dalej kierowane są do rzeki Bug

Badanie i ocena jakości wód powierzchniowych odbywa się w ramach państwowego monitoringu środowiska, który zgodnie z art. 155a ust. 3 ustawy Prawo wodne, jest przeprowadzany przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska.³⁴ Nie wszystkie cieki z terenu gminy Nur podlegają badaniom okresowym odbywającym się w ramach krajowego i regionalnego monitoringu wód powierzchniowych. Badania jakości wód rzeki Bug prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, zaś wody rzeki Nurzec badane są w ramach monitoringu przeprowadzanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. Dla pozostałych rzek znajdujących się na terenie gminy Nur (Pukawka, Kuninianka) nie są prowadzone badania w zakresie monitoringu rzek.

W ramach monitoringu rzek w 2011 roku badanie jakości wód rzeki Bug odbyło się w zakresie monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. W ramach tak przeprowadzonego monitoringu nie wyznaczono punktu pomiarowo - kontrolnego na terenie gminy Nur, najbliższym punktem jest ten znajdujący się w gminie Małkinia Górna - Głina Nadbużna (nr 1683), nazwa JCW Bug od Kołodziejki do Broku. Ocena stanu / potencjału ekologicznego i chemicznego dla tego odcinka rzeki, w ramach monitoringu obszarów chronionych, wykazała na stan słaby.

Jak wynika z oceny stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego rzek województwa podlaskiego w 2011 roku stan/ potencjał ekologiczny rzeki Nurzec został określany jako umiarkowany (III klasa). W ramach badań określono, iż stan chemiczny rzeki Nurzec jest poniżej dobrego, stan wód był zły. Oceny tej dokonano dla punktu pomiarowo - kontrolnego Nurzec - Tworkowice na podstawie analizy jakości poszczególnych składników wód.

Jakość wód podziemnych

Obszar gminy Nur jest umiarkowanie zasobny w wody podziemne, ich występowanie jest ściśle zależne od budowy geologicznej i geomorfologii terenu.

³³ Program ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 - 2012, Nur, listopad 2005

³⁴ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.)

Gmina Nur jest niemal w pełni zwodociągowana, na terenie pojedynczych gospodarstw nie posiadających podłączenia do zbiorowego zaopatrzenia w wodę funkcjonują studnie czerpiące wodę dla celów bytowych i gospodarczych. Problemem gminy jest brak funkcjonującego systemu kanalizacyjnego, nieczystości gromadzone są w zbiornikach, które nie zawsze są szczelne. Dlatego też istnieje zagrożenie przenikania szkodliwych związków ze ścieków do warstw wodonośnych. W ostatnich latach w gminie wzrasta liczba przydomowych oczyszczalni.

Badanie i ocena stanu wód podziemnych odbywa się w ramach państwowego monitoringu środowiska, które zgodnie z art. 155a ust. 5 i 6 ustawy Prawo wodne wykonywane są przez państwowe służby hydrogeologiczne (w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych), a w uzasadnionych przypadkach oceny jakości wód podziemnych dokonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, który przekazuje wyniki tych badań za pośrednictwem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska do państwowej służby hydrogeologicznej.³⁵

Na terenie gminy Nur nie został wyznaczony punkt monitoringu jakości wód podziemnych, najbliższym zlokalizowanym jest punkt nr 1128 w Ostrowi Mazowieckiej. W latach 2003 - 2007 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie prowadził monitoring wód podziemnych w tym punkcie pomiarowym. Badaniem był poziom czwartorzędowy, nie stwierdzono zmian jakościowych wód podziemnych. Jakość tych wód określono jako zadowalającą (III klasa), elementem wpływającym na taką ocenę było występowanie zwiększonej zawartości żelaza. Wody te wymagają prostego uzdatniania. Jakość wód w tym punkcie pomiarowym nie uległa zmianie od 2004r.³⁶

Stan zanieczyszczenia powietrza

Na lokalne warunki aerosanitarne wpływ mogą wywierać zanieczyszczenia o charakterze powierzchniowym, punktowym i liniowym. Ich źródłem może być tzw. „niska emisja”, na którą składają się zanieczyszczenia pochodzące z lokalnych palenisk a także te pochodzenia komunikacyjnego.

Na terenie gminy Nur nie funkcjonuje powszechnie zorganizowana sieć ciepłownicza, pozyskiwanie energii cieplnej odbywa się w oparciu o lokalne paleniska, które w celu wytwarzania energii wykorzystują takie substancje jak węgiel kamienny, olej, gaz, drewno. Energetyczne spalanie paliw jest źródłem emisji takich substancji jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pyły. Stężenia tych substancji rosną w okresie grzewczym i zdecydowanie maleją w okresie letnim. W wyniku skumulowania emisji z palenisk domowych okresowo wokół wsi położonych na terenach niżej położonych oraz w rejonach o słabym przewietrzaniu może wystąpić pogorszenie warunków aerosanitarnych.³⁷ Niekorzystnym zjawiskiem, występującym na terenach wiejskich, jest spalanie w indywidualnych kotłowniach odpadów z tworzyw sztucznych. Konsekwencją tego jest uwalnianie do atmosfery oprócz zanieczyszczeń w postaci pyłu, dwutlenku węgla, tlenków azotu również lotnych, silnie toksycznych substancji, tj. chlorowodorów, rakotwórcze dioksyny i wiele innych.³⁸

Zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego są generowane głównie wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu pojazdów mechanicznych - drogi krajowej nr 63 i drogi wojewódzkiej nr 694. Intensywny ruch pojazdów komunikacyjnych generuje wyraźne zanieczyszczenia powietrza. Jak wynika z zestawień pomiaru ruchu odbywającego się na drogach krajowych na terenie gminy Nur znajdowały się 2 odcinki pomiarowe: Czyżew - Łęg Nurski oraz Łęg Nurski - Cerańów. Wyniki natężenia pojazdów silnikowych ogółem w obrębie tych odcinków kształtowały się następująco: 1449 pojazdów/dobę (Czyżew - Łęg Nurski), 2333 pojaz-

³⁵ ³⁵ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.)

³⁶ Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2007 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie

³⁷ Program ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 - 2012, Nur, listopad 2005

³⁸ Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018r.

dów/dobę (Łęg Nurski - Ceranów). W przypadku drogi wojewódzkiej nr 694 w obrębie gminy Nur również zlokalizowane były dwa odcinki pomiarowe: Małkinia - Nur/DK 63 oraz Nur/DK 63 - Granica województwa. Wykonane dla tych obszarów pomiary natężenia ruchu wskazują na następujące wartości: 2554 pojazdów/dobę (Małkinia - Nur/DK 63) oraz 1675 pojazdów/dobę (Nur/DK 63 - Granica województwa). W porównaniu z innymi odcinkami dróg tej samej klasy stwierdzić można, iż nie są to wysokie wartości. Jednak nawet kształtujące się na takim poziomie natężenie ruchu pojazdów mechanicznych przyczynia się do emisji spalin, które zawierają liczne substancje szkodliwe, tj.: tlenki azotu, tlenki węgla, pył zawieszony, ołów. Ich ponadnormatywne występowanie w powietrzu atmosferycznym może być szkodliwe dla środowiska.

Rolniczy charakter gminy Nur przyczynia się do powstawania specyficznych zanieczyszczeń powietrza związanych z zabiegami agrotechnicznymi (okresowa emisja aerozoli, substancji pylistych) oraz odorów związanych z większymi obiektami inwentarskimi.

Na terenie analizowanej jednostki administracyjnej nie są zlokalizowane szczególnie uciążliwe dla środowiska zakłady przemysłowe. Gmina Nur charakteryzuje się niewielką lesistością, jednak występujące kompleksy leśne, zadrzewienia przydrożne oraz lokalnie występujące kępy drzew mają pozytywny wpływ na jakość lokalnych warunków aerosanitarnych. Naturalny charakter gminy, brak występowania elementów drastycznie degradujących stan sanitarny powietrza atmosferycznego wpływają na ocenę warunków aerosanitarnych na poziomie zadowalającym.

Na terenie gminy Nur nie są prowadzone regularne badania stanu powietrza atmosferycznego. Wszelkie próby określenia poziomu zanieczyszczeń w powietrzu opierać się mogą o wyniki badań prowadzone w ramach krajowego monitoringu powietrza atmosferycznego, który jest wykonywany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Z rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim wynika (2011r.), iż przedmiotowy obszar znajduje się w strefie mazowieckiej, dla której wartości zanieczyszczeń SO_2 , NO_2 , CO, C_6H_6 , Pb, Ni, As, Cd oraz ozonu troposferycznego zostały określone jako odpowiednie dla klasy czystości A, gdzie stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych. Przekroczone zostały poziomy dopuszczalny dla takich substancji jak pył zawieszony, benzo/a/piren. Wyniki poziomu emisji zanieczyszczeń powietrza dla powiatu ostrowskiego przedstawiają się w następujący sposób:

- emisja SO_2 ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych: 0,63 - 2,00 Mg/km²;
- emisja NO_x ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych: 0,56 - 3,00 Mg/km²;
- emisja CO ze źródeł punktowych, powierzchniowych i liniowych: 2,00 - 3,30 Mg/km².³⁹

Dopuszczalne poziomy niektórych substancji w powietrzu na terenie kraju określa rozporządzenie ministra środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031).

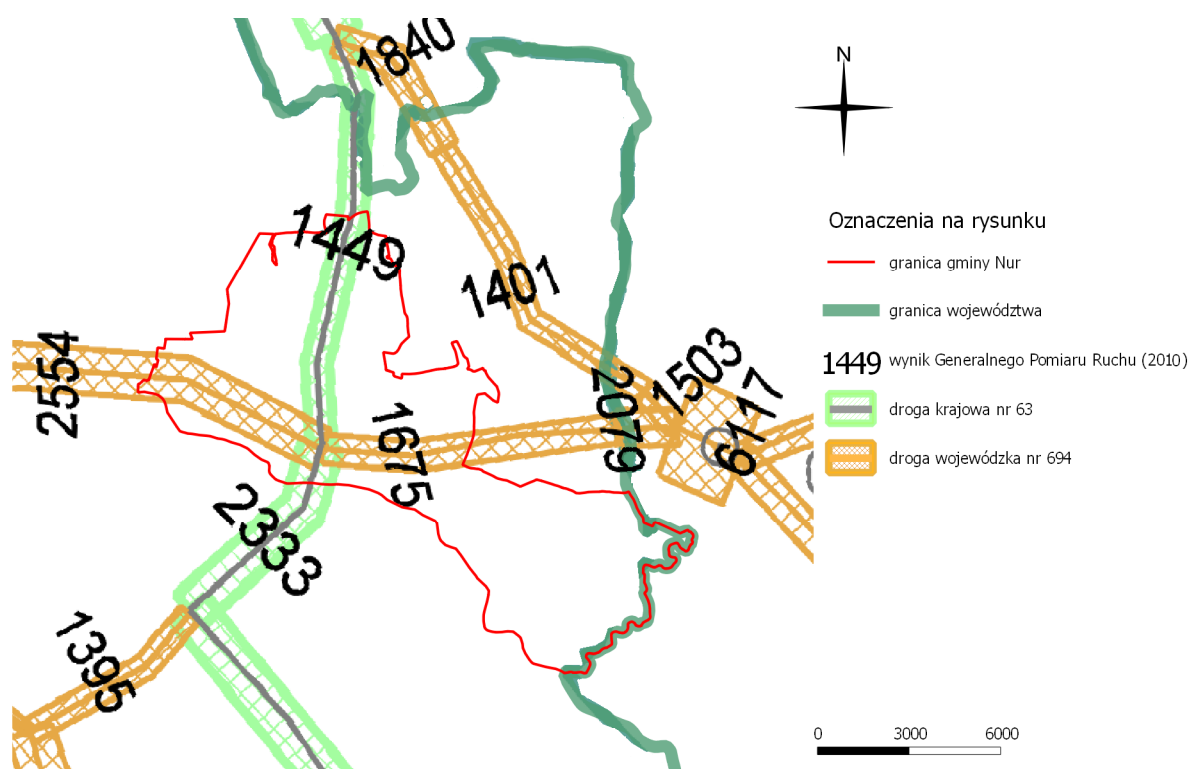
Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny w gminie Nur w największym stopniu oddziałuje hałas komunikacyjny odbywający się po drogach ponadlokalnych, mniejsze znaczenie mają drobne zakłady usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz pojawiające się sezonowo maszyny rolnicze. Na terenie gminy Nur nie są prowadzone pomiary natężenia hałasu oraz jakości klimatu akustycznego, co znacząco utrudnia dokonanie oceny jakości środowiska gminy w tym zakresie.

Układ komunikacyjny gminy opiera się w głównej mierze o drogi charakteryzujące się niewielkim natężeniem ruchu pojazdów mechanicznych (drogi powiatowe i drogi gminne), co też

³⁹ „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2011”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Warszawa marzec 2012r.

nie przyczynia się do powstawania znaczących uciążliwości akustycznych. Jedynie przebiegająca południkowo droga krajowa nr 63 oraz przebiegająca równoleżnikowo droga wojewódzka nr 694 stanowią intensywnie uczęszczane ciągi komunikacyjne. Dla przedmiotowych odcinków dróg (krajowej i wojewódzkiej) nie zostały dotychczas opracowane mapy akustyczne. Jak wynika z rozporządzenia ministra środowiska z dnia 16 czerwca 2011r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem (Dz. U. 2011 Nr 140 poz. 824 wraz z późniejszymi zmianami) okresowe pomiary poziomów hałasu w środowisku prowadzone są dla dróg publicznych o średnim natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie lub o procentowym udziale pojazdów ciężkich w potoku ruchu powyżej 20%, w przypadku średniego dobowego ruchu przekraczającego 5 tys. pojazdów.

Rys. 1. Średni dobowy ruch pojazdów na drodze krajowej nr 63 i drodze wojewódzkiej nr 694.

Źródło: <http://www.gddkia.gov.pl>

Hałas komunikacyjny powstaje w dwojaki sposób - generowany jest przez silniki samochodowe oraz jest efektem toczenia kół pojazdów o nawierzchnię jezdni. Poziom hałasu drogowego jest bezpośrednio uzależniony od takich czynników jak: natężenie ruchu, prędkość pojazdów, udział pojazdów ciężkich, płynność ruchu, pochylenie drogi, jakość nawierzchni drogowej.

Hałas emitowany przez lokalne zakłady przemysłowe oraz obiekty użyteczności publicznej ma charakter tymczasowy i nie cechuje się wyraźną uciążliwością. Podobnie rzecz się ma z hałasem generowanym przez maszyny rolnicze. Elementem mogącym mieć wpływ na jakość klimatu akustycznego są również linie elektroenergetyczne. Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia (400 kV) oraz linie elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska dopuszczalny poziom hałasu wytwarzanego przez linie elektroenergetyczne na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, mieszkaniowo - usługowej może wynosić 50dB w porze dnia i

45dB w porze nocy.⁴⁰ Niekorzystne oddziaływanie linii elektroenergetycznych ma miejsce w przypadku wysokich napięć, linia o średnim napięciu nie powinna przyczyniać się do pogarszania lokalnego klimatu akustycznego. Linie przesyłowe najwyższych napięć są źródłem hałasu, którego intensywność zależy przede wszystkim od warunków atmosferycznych. Przy suchej pogodzie jest on na poziomie 30 - 40 dB(A) (decybeli akustycznych), a w skrajnie niekorzystnych warunkach atmosferycznych tj. deszcz, duża wilgotność, osiąga 55 dB(A). W sąsiedztwie linii napowietrznych najwyższych napięć w normalnych warunkach pogodowych, poziom dźwięku porównywalny jest z natężeniem dźwięku występującym w mieszkaniu podczas rozmowy.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 r. poz. 1109).

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest każde urządzenie bądź instalacja, przez które przepływa prąd. Są to m.in. sieci elektroenergetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefonii komórkowej, urządzenia radiowo - nawigacyjne. Źródłami pola wysokiej częstotliwości są sieci telefonii komórkowej i radiolinie, maszty z antenami.

W obszarze gminy Nur występują urządzenia mogące emitować wzmożone promieniowanie elektromagnetyczne, należą do nich linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 400kV przebiegająca z północnego - wschodu na południowy - zachód, linie elektroenergetyczne średnich napięć oraz występujące w Nurze dwie stacje bazowe telefonii komórkowej.

Wartości dopuszczalnych parametrów pola elektromagnetycznego są określone w rozporządzeniu ministra środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883). Jak wynika z rozporządzenia ministra środowiska oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, dla miejsc dostępnych dla ludności oraz dopuszczalne poziomy parametrów fizycznych pól elektromagnetycznych o częstotliwości 50Hz wynoszą: 10kV/m dla składowej elektrycznej i 60A/m dla składowej magnetycznej; w przypadku pól elektromagnetycznych o wysokiej częstotliwości wartości te wynoszą 7V/m dla składowej elektrycznej i 0,1W/m² dla gęstości mocy.⁴¹

Wzdłuż linii elektromagnetycznej 400 kV w *Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur* został wyznaczony zasięg jej oddziaływania - 43m od osi linii w każdą stronę, w obrębie którego zakazuje się sytuowania budynków mieszkalnych jak i całkowitej wymiany budynków istniejących.⁴² Linie elektroenergetyczne wytwarzają pole elektromagnetyczne o niskiej częstotliwości (50 Hz). Z analizy danych zawartych w opracowaniu „*Linie i stacje elektroenergetyczne w środowisku człowieka*”⁴³ wynika, iż natężenie pola elektrycznego o częstotliwości 50 Hz pod liniami najwyższych napięć (220 - 400 kV) waha się w granicach 1 - 10 kV/m, zaś pod liniami średniego napięcia (10 - 30 kV) wynosi poniżej 0,3kV/m. W przypadku pola magnetycznego wartość natężenia pod liniami najwyższych napięć szacowana jest na 0,8 - 40 A/m, zaś pod liniami średnich napięć na poziomie 0,8 - 16 A/m. Uciążliwości związane z występowaniem linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 400kV powinny mieć miejsce w zasięgu wyznaczonej strefy ochronnej.

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 r. poz. 1109)

⁴¹ Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883).

⁴² Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur, Uchwała Nr XII/64/03 Rady gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur

⁴³ <http://www.pse-operator.pl/index.php?dzid=65&did=193>

Występujące w obrębie stacji bazowej telefonii komórkowej anteny emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, wytwarzane w czasie ich pracy. Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30kHz do 300GHz.⁴⁴ Stacje telefonii komórkowej wytwarzają pola elektromagnetyczne wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Jedynym punktem odniesienia dla próby oszacowania poziomu pól elektromagnetycznych w gminie Nur są pomiary wykonane w 2008 r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w dwóch punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie powiatu ostrowskiego: w Ostrowi Mazowieckiej i w miejscowości Nowa Osuchowa. Wyniki tych badań nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.⁴⁵

4.2. Zagrożenia środowiska przyrodniczego

Obszar podlegający opracowaniu częściowo znajduje się w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią. Południowa część gminy znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią dla rzeki Bug, jej część wschodnia zaś położona jest w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodziowego dla rzeki Nurzec. Tereny szczególnego zagrożenia powodzią znajdują się w granicach określonych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie - na przedmiotowym obszarze obejmują tereny:

- między korytem rzeki Bug a skarpą erozyjną lub biegnącą na nasypie drogą wojewódzką nr 694;
- między korytem rzeki Nurzec a jej skarpą, biegnącą na nasypie drogą wojewódzką nr 694 lub rozległymi obszarami zalewowymi.⁴⁶

Obszary te znajdują się w zasięgu przepływu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1% (woda, która może się pojawić raz na 100 lat). Na terenie gminy wyznaczono również strefę zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 5% (woda, która może się pojawić raz na 20 lat), jej zasięg pokrywa się z występowaniem wody stuletniej lub jest od niej mniejszy. Niewiele szerszy zasięg od tak wyznaczonych stref mają obszary zagrożone podtopieniami - są to tereny wyznaczone na skutek analizy maksymalnych możliwych zasięgów występowania podtopień (położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami) w sąsiedztwie doliny rzecznej.⁴⁷

Na terenie gminy Nur nie występują obwałowania, naturalnym zabezpieczeniem przeciwpowodziowym są skarpy towarzyszące dolinom rzeczny.

W przestrzeni gminy występują obszary zaliczone do potencjalnie narażonych na osuwanie się mas ziemnych - obszary predysponowane do wystąpienia ruchów masowych. Są to tereny towarzyszące stromym skarpom erozyjnym, które wyznaczają strefę krawędziową doliny rzeki Bug i Nurzec.

W dolinie rzeki Bug tereny predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi zostały wyznaczone: w miejscowościach Zuzela, w pasie od wsi Ołtarze - Gołacze przez Nur, Nur - Kolonia, Kossaki aż po Murawskie Nadbużne oraz od miejscowości Ołowskie, przez Obryte do Ślepowron. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powstania osuwisk są różnorodne pod względem powierzchni, obejmują szeroki pas terenu w miejscowości Obryte

⁴⁴ Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018r.

⁴⁵ Program ochrony środowiska dla powiatu ostrowskiego na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018r.

⁴⁶ Studium bezpośredniego zagrożenia powodzią dla obszarów nieobwałowanych, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie,

⁴⁷ http://www.psh.gov.pl/bazy_danych_mapy_i_aplikacje/bazy_danych/obszary_zagrozone_podtopieniami.html

oraz w Nurze. Na tak wyznaczonych obszarach występują również tereny zainwestowane (głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa, zagrodowa).⁴⁸

W dolinie rzeki Nurzec tereny predysponowane do występowania ruchów masowych ziemi zostały wyznaczone wzdłuż skarpy znajdującej się w miejscowości Zaszków. Zasięg obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powstania osuwisk częściowo obejmuje tereny zainwestowane zabudową zagrodową oraz mieszkaniową jednorodziną.⁴⁹

Niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych na tak wyznaczonych terenach jest związane ze wzrostem wilgotności gruntu, który jest spowodowany podniesieniem się poziomu wód gruntowych, które są z kolei wynikiem wzrostu poziomu wód w rzece. Budowa geologiczna (zaleganie na sobie warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych) oraz wysokie spadki terenu w obrębie skarp erozyjnych (dochodzące miejscami do 13% - w miejscowości Obryte) przyczyniają się do powstawania warunków sprzyjających wystąpieniu periodycznych osuwisk.

W przestrzeni gminy nie występują tereny ani obszary górnicze.

Rolniczy charakter gminy, wysoki poziom jej naturalności oraz występowanie w jej granicach obszarów przyrodniczo cennych świadczy o tym, iż lokalne warunki środowiska przyrodniczego odgrywają istotną rolę i powinny być uwzględniane w lokalnej polityce przestrzennej. Na obszarze gminy Nur nie jest prowadzona działalność przyczyniająca się do znacznego pogorszenia jakości środowiska przyrodniczego. Lokalnie może jednak dochodzić do zjawisk mogących mieć niekorzystny wpływ na jakość poszczególnych komponentów. Wśród głównych elementów zagrażających lokalnemu środowisku przyrodniczemu wyróżnia się działania antropogeniczne dysharmonizujące lub degradujące walory przyrodnicze, np.: zanieczyszczenie pierwszego poziomu wodonośnego związane z przenikaniem szkodliwych związków z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych magazynujących nieczystości, zanieczyszczenie wód powierzchniowych za sprawą spływu powierzchniowego z terenów rolnych oraz z terenów nielegalnych wysypisk, uciążliwości akustyczne generowane przez wysokie natężenie ruchu pojazdów mechanicznych poruszających się po drodze krajowej oraz wojewódzkiej czy też nadmierne zabudowywanie skarpy doliny rzeki Bug. Realnym zagrożeniem dla jakości zasobów wodnych gminy są działki letniskowe, które często nie są wyposażone w proste urządzenia magazynujące ścieki.⁵⁰ Wytworzone w ten sposób zanieczyszczenia są transportowane wraz ze spływem powierzchniowym do najbliższych cieków i dalej kierowane są do rzeki Bug. Należy podkreślić, iż stan niektórych komponentów środowiska przyrodniczego nie jest wyłącznie zależny od działań podejmowanych na obszarze gminy Nur, np. zanieczyszczenie rzeki Bug ma miejsce w jej górnym odcinku, niska jakość tych wód w granicach gminy ma niekorzystny wpływ na pierwszy poziom wód gruntowych na terenie zalewowej.

5. Ocena potencjalnych zmian w środowisku w przypadku braku realizacji projektu zmiany studium

W przypadku braku realizacji analizowanego projektu zmiany studium uwarunkowań, polityka przestrzenna gminy Nur będzie realizowana w oparciu o aktualnie obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z roku 2002 oraz obo-

⁴⁸ Studium bezpośredniego zagrożenia powodzią dla obszarów nieobwałowanych, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie,

⁴⁹ Studium bezpośredniego zagrożenia powodzią dla obszarów nieobwałowanych, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie,

⁵⁰ Program ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 - 2012, Nur, listopad 2005

wiążący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur z roku 2003. Obowiązujące obecnie studium zostało opracowane w oparciu o nieobowiązującą już ustawę o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994r. (Dz. U. Nr 89, poz. 415, z późn. zm.). Obecna ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.) wprowadziła nową strukturę dokumentu studium oraz nowe elementy do uwzględnienia w jego treści. Obowiązujące dokumenty planistyczne nie są również w pełni zgodne z innymi ustawami, które na przestrzeni tych lat zostały uchwalone lub znowelizowane, a ich zapisy są bezpośrednio związane z planowaniem przestrzennym. Istotnymi zmianami, nie uwzględnionymi w dotychczasowej polityce przestrzennej gminy Nur, są obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w tym głównie obszary Natura 2000. Dodatkowym elementem świadczącym o dezaktualizacji obecnie obowiązującej polityki przestrzennej gminy jest mająca miejsce w 2004r. zmiana granic jednostki administracyjnej. Zarówno obowiązujące studium jak i analizowany projekt zmiany studium pod względem merytorycznym obejmują zbliżoną problematykę. Na skutek zmian w przepisach odrębnych w trakcie opracowywania obecnego projektu zmiany studium wykonane zostały dodatkowo takie elementy jak opracowanie ekofizjograficzne oraz prognoza oddziaływania na środowisko.

Zapisy zawarte w projekcie zmiany studium stanowią kontynuację dotychczasowej polityki przestrzennej w zakresie, który odpowiada obecnym i przyszłym potrzebom rozwojowym gminy, uwzględniają jednocześnie obecnie obowiązujące wymagania w zakresie ochrony przyrody i środowiska. Założenia zmiany studium mają na celu generalną poprawę stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz pozytywny wpływ na zdrowie człowieka. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji ustaleń zawartych w projekcie zmiany studium potencjalne zmiany w środowisku będą zbliżone do tych, które spowoduje wprowadzenie zapisów tegoż projektu. Jako ewentualne niekorzystne oddziaływania wskazuje się m.in.:

- brak poprawy stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego w gminie;
- niewykształcenie się powiązań pomiędzy poszczególnymi elementami struktury ekologicznej gminy;
- prowadzenie polityki przestrzennej niezgodnej z zasadami ochrony środowiska.

Wraz z dostosowaniem projektu zmiany studium do obowiązujących przepisów prawnych można się spodziewać, iż realizacja tak zdefiniowanych ustaleń wpłynie pozytywnie na możliwości ochrony lokalnego środowiska przyrodniczego.

6. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko może być związane z wykorzystywaniem zasobów środowiska przyrodniczego na potrzeby lokalnego rozwoju społeczno - gospodarczego, rozbudowy infrastruktury technicznej czy też komunikacji. Za obszary objęte przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko można uznać tereny inwestycyjne (inwestycje mieszkaniowe, usługowe, przemysłowe), a także tereny towarzyszące inwestycjom drogowym i infrastrukturalnym.

Środowisko przyrodnicze podlega nieustannym oddziaływaniom, które mogą mieć różnorodny charakter (m.in. bezpośredni, pośredni, skumulowany, wtórny) i czas trwania (krótko -, średnio -, długookresowe). Zmiany stanu środowiska będą konsekwencją wprowadzania zainwestowania wskazanego w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy a także w projekcie zmiany studium. Obejmują one rozwój zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, produkcyjno - usługowej na terenach, które dotychczas często były użytkowane rolniczo. Naturalną konsekwencją rozwoju zabudowy będzie poszerzanie zasięgu inwestycji infrastrukturalnych oraz tworzenie nowych tere-

nów komunikacyjnych. W obrębie terenów objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem może dojść do trwałych przemian środowiska polegających m. in. na: utwardzeniu powierzchni ziemi, przerwaniu ciągłości warstw gruntowych, zmianie stosunków wodnych, ograniczeniu powierzchni infiltracji, wzroście emisji zanieczyszczeń, wzroście uciążliwości akustycznych, zwiększeniu wykorzystywania wód, wzroście ilości wytwarzanych odpadów, postępującym przekształcaniu krajobrazu. Wszelkie inwestycje infrastrukturalne można uznać za przyczyniające się do poprawy stanu jakościowego środowiska przyrodniczego. Na etapie prognozy nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań.

Biorąc pod uwagę zdefiniowany w poprzednich rozdziałach stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego przewiduje się, iż na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem może dojść do presji zabudowy na tereny otwarte, użytkowane dotychczas głównie rolniczo, oraz na tereny cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym.

7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych

Najważniejsze problemy dotyczące środowiska przyrodniczego gminy Nur zostały określone w rozdziale 4 (*Jakość środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia*), stanowią one potencjalne zagrożenie dla lokalnych i ponadlokalnych powiązań przyrodniczych. Podkreślić należy, iż w granicach obszaru opracowania nie stwierdzono występowania elementów i zjawisk przyczyniających się do znacznej degradacji walorów przyrodniczych. Mimo to, za jeden z celów polityki przestrzennej gminy należy stawiać dążenie do ograniczania negatywnego oddziaływania zidentyfikowanych zagrożeń środowiskowych.

W rozdziale 3 wskazano występujące na terenie gminy Nur formy ochrony przyrody i określono potencjalne źródła zagrożeń dla trwałości ich funkcjonowania, określono również ustanowione dla nich zakazy. Różnorodne tereny podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody są narażone na niekorzystne oddziaływania czynników i zjawisk zachodzących w ich obrębie jak też i w ich bliskim lub dalszym sąsiedztwie.

Część gminy objęta jest zasięgiem Obszaru Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu. Istotne zagrożenie dla awifauny tego obszaru stwarzają obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki, a także postępująca zabudowa doliny. Zanieczyszczenie wód, tamy zaporowe, melioracje, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych oraz kłusownictwo to kolejne przykłady zagrożeń dla ptaków i przyrody tego obszaru. Wśród działalności antropogenicznych mogących niekorzystnie oddziaływać na OSO wyróżnia się inne tereny przemysłowe lub handlowe, pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych; sieć transportowa; drogi, autostrady; zanieczyszczenie wód; inne lub mieszane formy zanieczyszczeń; odwadnianie. Na podstawie analizy wymienionych zagrożeń oraz specyfiki lokalnego środowiska przyrodniczego i występującego zagospodarowania stwierdza się, iż na terenie gminy dochodzi do nadmiernego zabudowywania skarpy doliny rzeki Bug, co może niekorzystnie wpływać na walory widokowe. Na obszarze gminy Nur nie występuje system kanalizacji, dlatego też można twierdzić, iż istnieje potencjalne zagrożenie nielegalnego odprowadzania nieczystości do wód powierzchniowych, które uchodzą do rzeki Bug. OSO Dolina Dolnego Bugu jest przecięty południkowo przez drogę krajową nr 63, która charakteryzuje się wysokim natężeniem ruchu pojazdów mechanicznych. Hałas i zanieczyszczenia generowane przez intensywny ruch pojazdów mogą mieć niekorzystny wpływ na ptaki oraz jakość środowiska, w którym żyją. Wpływ drogi wojewódzkiej nr 694 jest zdecydowanie mniejszy - droga ta przebiega przez obszary zabudowane poszczególnych miejscowości, do granicy OSO przylega jedynie na odcinku Zakrzewo-Słomy - Zuzela oraz prowadzi znacznie mniej pojazdów mechanicznych. Niekorzystny wpływ na przedmiot ochrony OSO mają również napowietrzne linie elektroenergetyczne,

które stanowią potencjalne zagrożenie dla ptaków lotnych (niebezpieczeństwo kolizji i porażenia prądem).

W granicach gminy znajduje się również fragment OZW Ostoja Nadbużańska. Za czynniki zagrażające należytej ochronie cennych siedlisk uznano obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki; zanieczyszczenie wód, melioracje, tamy zaporowe, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych, kłusownictwo. Wśród działalności antropogenicznych mogących niekorzystnie oddziaływać na OZW wyróżnia się: chwytanie, trucie, kłusownictwo; inne tereny przemysłowe lub handlowe; pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych; zanieczyszczenia wód; inne lub mieszane formy zanieczyszczeń; odwadnianie. Jak wynika z danych elektronicznych otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie na terenie gminy Nur nie stwierdzono występowania chronionych siedlisk przyrodniczych. W trakcie opracowania znajduje się Plan zadań ochronnych dla OZW Ostoja Nadbużańska, na podstawie wyników przeprowadzonej ekspertyzy możliwym będzie określenie występowania chronionych siedlisk przyrodniczych. Na podstawie analizy wymienionych zagrożeń oraz specyfiki lokalnego środowiska przyrodniczego i występującego w gminie zagospodarowania stwierdza się, iż na terenie gminy istnieje potencjalne zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, które może być związane z odprowadzaniem nieczystości ze zbiorników gromadzących ścieki do wód powierzchniowych, które finalnie uchodzą do rzeki Bug. Niekorzystny wpływ na OZW może również wywierać droga wojewódzka nr 63, która stanowi zarówno źródło uciążliwości akustycznych jak też i emisji zanieczyszczeń środowiska. Powstające wzdłuż szlaku komunikacyjnego zanieczyszczenia mogą być deponowane na terenie OZW i wpływać na obniżenie wartości przyrodniczej obszarów przylegających do drogi.

W południowej części gminy swój zasięg ma Nadbużański Park Krajobrazowy, teren ten został określony jako strefa przeciwdziałania zmniejszaniu i fragmentaryzacji terenów otwartych (łąkowych, torfowiskowych, murawowych) w wyniku samoistnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania. Na obszarze objętym Parkiem Krajobrazowym nie dochodzi do zmiany przeznaczenia użytków zielonych. Są to w większości tereny zalewowe, na których nie są prowadzone intensywne zabiegi agrotechniczne. Pewnym zagrożeniem na terenie Parku Krajobrazowego może być dążenie do wznoszenia nowej zabudowy w pasie mniejszym niż 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych. Należy jednak mieć na uwadze, iż teren gminy jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który został uchwalony przed wejściem w życie Rozporządzenia Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 marca 2005r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 136, poz. 4208). We wspomnianym rozporządzeniu, dla obszarów objętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia miejscowym planem, znajduje się wyjątek od obowiązującego zakazu zabudowy w pasie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych. Dlatego też nie uznaje się zabudowy powstałej zgodnie z ustaleniami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego za sprzeczną z przepisami obowiązującymi na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Rozpatrując istniejącą zabudowę, która powstała poza terenami określonymi w obowiązującym planie jako tereny inwestycyjne należy wziąć pod uwagę jej charakter (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa). W planie miejscowym dopuszczona jest bowiem możliwość powstawania zabudowy siedliskowej (zagrodowej) na terenach rolnych otwartych po spełnieniu określonych warunków:

- gospodarstwo o powierzchni co najmniej 3 ha, którego grunty w całości położone są poza terenami wyznaczonymi w planie pod zabudowę siedliskową lub mieszkaniową;
- w siedliskach położonych na obszarze Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca zabrania się realizacji - jako budynków gospodarczych w siedlisku - obiektów mogących znacząco wpływać na

pogorszenie warunków środowiska, tj. zwłaszcza budynków inwentarskich na więcej niż 50 djp (dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza);

- dopuszczenie realizacji nowego siedliska nie może mieć miejsca: na terenach zagrożonych zalewem powodziowym; w odległości mniejszej niż 100 m od granicy pasa drogowego dróg klasy głównej.⁵¹

W obowiązującym Planie ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego znajduje się zapis świadczący o możliwości powstawania zabudowy zagrodowej na terenach rolnych: *w przypadku, gdy nie ma możliwości lokalizacji zabudowy w granicach terenów zwartej zabudowy zagrodowej, dopuszcza się budowę nowych zabudowań zagrodowych przez rolników posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w gminie na działkach mających bezpośredni dostęp do drogi publicznej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.* Dodatkowo, w Planie ochrony dla NPK dopuszcza się możliwość budowy nowych obiektów budowlanych służących gospodarce rolnej w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdza się, iż w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego nie dochodzi do powstawania zabudowy niezgodnej z ustaleniami określonymi dla Parku Krajobrazowego.

Południowo - wschodni fragment gminy Nur znajduje się w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca. Kwestią problemową na tym terenie może być pogorszenie walorów krajobrazowych dolin rzecznych, czego wyrazem może być nadmierne zabudowywanie skarp erozyjnych Bugu i Nurca. Podobnie jak w przypadku Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego na terenie OChK Doliny Bugu i Nurca obowiązuje zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych. Zakaz ten nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.⁵² Dla zabudowy powstałej poza granicami obszarów inwestycyjnych określonych w obowiązującym planie również należy rozważyć, czy nie jest to zabudowa siedliskowa powstała zgodnie z § 12 Uchwały Nr XII/64/03 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur.

Występujące w gminie pomniki przyrody są w niewielkim stopniu narażone na szkodliwe oddziaływanie otoczenia. Za zagrożenie dla ich niezakłóconego funkcjonowania można uznać zaniedbanie pielęgnacyjne drzew oraz ich otoczenia, w wyniku czego mogą utracić swą wartość przyrodniczą.

8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Środowisko przyrodnicze podlega bardzo złożonej ochronie, która jest realizowana na podstawie zapisów zawartych w dokumentach ustanowionych na różnorodnych szczeblach. Wraz ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej rozpoczął się proces dostosowywania polskiego prawa do przepisów unijnych. Kwestia ochrony środowiska jest jedną z priorytetowych dla Wspólnoty i uwzględniana jest w wielu aktach prawnych, które zawierają dyrektywy,

⁵¹ Uchwała Nr XII/64/03 Rady Gminy Nur z dnia 30 grudnia 2003r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur, § 12

⁵² Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 91, poz. 2462, 2463)

rozporządzenia, decyzje i zalecenia. Celem działań inicjowanych na poziomie europejskim jest m.in. ochrona bioróżnorodności, przeciwdziałanie antropogenicznym przyczynom zmian klimatycznych. Wśród istotnych dyrektyw należy wyróżnić dwie: w sprawie ochrony dzikich ptaków 79/40/EWG z dnia 2 kwietnia 1979r.; ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory 92/43/EWG z dnia 21 maj 1992r. Ich celem jest ochrona cennych z punktu widzenia wspólnotowego gatunków fauny i flory.

Na szczeblu krajowym opracowany został dokument "Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016", która określa kierunki działań w zakresie ochrony zasobów naturalnych oraz poprawy ich jakości. Zgodnie z tymi wytycznymi ustalenia lokalnej polityki przestrzennej powinny uwzględniać wymagania ochrony środowiska oraz wprowadzać ustalenia, których celem będzie kompensacja negatywnego oddziaływania czynników antropogenicznych na poszczególne elementy przyrodnicze - konieczność uwzględniania aspektu ekologicznego w planowaniu przestrzennym. Podstawą racjonalnego podejścia do procesu planowania jest wnikliwe zapoznanie się z lokalnymi zasobami środowiska przyrodniczego, co jest możliwe dzięki opracowaniom ekofizjograficznym, których zalecenia powinny być uwzględnianie podczas określania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur odnosi się do celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

Tab. 2. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz sposób ich uwzględnienia w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

	Dokument	Cel	Sposób ich uwzględnienia w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym	Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu wraz z wprowadzającym limity emisji Protokołem z Kioto	(...) badanie, wspieranie, rozwój oraz zwiększanie wykorzystania nowych i odnawialnych źródeł energii, technologii pochłaniania dwutlenku węgla oraz zaawansowanych i innowacyjnych technologii przyjaznych dla środowiska	Zaopatrzenie w ciepło odbywać się będzie w oparciu o źródła lokalne, zasilane gazem płynnym, olejem lekkim, energią elektryczną, węglem lub koksem
			Postuluje się stosowanie do ogrzewania alternatywnych, niskoemisyjnych paliw takich jak drewno lub odnawialne źródła ciepła
			Zakazuje się pozyskiwania energii cieplnej w sposób mogący znacząco oddziaływać na środowisko oraz zakazuje się stosowania paliw w sposób powodujący przekraczanie dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu
	Konwencja o różnorodności biologicznej	(...) ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych, w tym przez odpowiedni dostęp do zasobów genetycznych i odpowiedni transfer właściwych technologii, z uwzględnieniem wszystkich praw do tych zasobów i technologii. a	Ustalono utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów
			Ustalono zabezpieczenie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych
			Ustalono zachowanie różnorodności biologicznej
			Ustalono zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego
			Ustalono ochronę walorów krajobrazowych, zieleni we wsiach oraz zadrzewień
			Ustalono ochronę wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawę ich jakości
			Ustalono utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody
			Ustalono ograniczenie uciążliwości powodowanych w wyniku prowadzonej działalności

Cele ustanowione na szczeblu wspólnotowym	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej		Ustalono kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych: OSO Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, OZW Ostoja Nadbużańska, Nadbużański Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca, pomniki przyrody
			Ustalono zachowanie i ochronę istniejącej sieci rzecznej oraz zbiorników wodnych i stawów
			Ustalono zwiększenie retencji wód poprzez zalesienia, zadrzewienia zlewni, tworzenie zbiorników retencyjnych, niezabudowywanie naturalnych terenów zalewowych nieprzekroczenie pojemności turystycznej cieku
		Zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska	Ustalono utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów
			Ustalono zabezpieczenie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych
			Ustalono zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego
			Ustalono ochronę walorów krajobrazowych, zieleni we wsiach oraz zadrzewień
			Ustalono ochronę wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawę ich jakości
			Ustalono utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody
			Ustalono kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych,
			Ustalono kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych: OSO Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, OZW Ostoja Nadbużańska, Nadbużański Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca, pomniki przyrody.
			Ustalono ograniczenia w zakresie intensywności wykorzystania terenu - określono minimalną powierzchnię biologicznie czynną
			Zachowano wolnymi od zabudowy tereny naturalne - ustalono zakaz zabudowy na terenach leśnych, rolnych, obszarach zagrożonych powodzią
			Ustalono zakaz odprowadzania jakichkolwiek nieoczyszczonych ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych
		Ochrona zdrowia ludzkiego	Wyłączono z zabudowy tereny znajdujące się w zasięgu – obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, – strefy sanitarnej cmentarzy w odległości 50 m od granic cmentarza,
			W celu ograniczenia uciążliwości hałasu wzdłuż arterii komunikacyjnej ustalono odpowiednie kształtowanie przestrzeni w terenach przyległych do dróg wojewódzkich i krajowych (ograniczanie możliwości rozwoju zabudowy w ich otoczeniu)
		Ostrożne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	Ustalono utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów
			Ustalono utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody
			Zachowano wolnymi od zabudowy tereny naturalne oraz stanowiące zagrożenie - ustalono zakaz zabudowy na terenach leśnych, części terenów rolnych, obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w strefie sanitarnej cmentarzy

Cele ustanowione na szczeblu krajowym	Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016	Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej	Ustalono utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów
			Ustalono zabezpieczenie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych
			Ustalono zachowanie różnorodności biologicznej
			Ustalono zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego
			Ustalono ochronę walorów krajobrazowych, zieleni we wsiach oraz zadrzewień
			Ustalono ochronę wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawę ich jakości
			Ustalono utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody
			Ustalono ograniczenie uciążliwości powodowanych w wyniku prowadzonej działalności
			Ustalono kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych: OSO Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu, OZW Ostoja Nadbużańska, Nadbużański Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca, pomniki przyrody
			Ustalono zachowanie i ochronę istniejącej sieci rzecznej oraz zbiorników wodnych i stawów
			Ustalono zwiększenie retencji wód poprzez zalesienia, zadrzewienia zlewni, tworzenie zbiorników retencyjnych, niezabudowywanie naturalnych terenów zalewowych nieprzekroczenie pojemności turystycznej cieku
		Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych - kształtowanie właściwej ich struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego	Zachowanie dotychczasowego przeznaczenia gruntów leśnych.
			Wyłączenie z możliwości zabudowy terenów leśnych
			Ustalono zwiększenie lesistości gminy poprzez umożliwienie zalesiania gruntów ornych klas V-VI i nieużytków, poza terenami szczególnego zagrożenia
			Ustalono, iż właściwa gospodarka leśna na terenach lasów wodochronnych i w ich otoczeniu nie powinna powodować osuszania tych terenów
			Ustalono zachowanie dotychczasowej produkcji leśnej i obiektów związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej
			Ustalono udostępnienie terenów leśnych dla potrzeb rekreacji i turystyki, zgodnie z ustaleniami planu urządzenia lasu
		Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi	Ustalono zachowanie i ochronę istniejącej sieci rzecznej oraz zbiorników wodnych i stawów
			Ustalono ograniczenie stosowania środków nawożenia w rolnictwie
			Ustalono racjonalne prace melioracyjne nieprowadzące do osuszania terenu
			Ustalono racjonalną gospodarkę wodno-ściekową, w tym budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. W przypadku podjęcia przez gminę decyzji o realizacji zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej dopuszczono lokalizację oczyszczalni ścieków na terenach o innym przeznaczeniu w sposób, który nie powoduje uciążliwości dla mieszkańców, poza obszarami o walorach przyrodniczych i krajobrazowych, zgodnie z przepisami
			Ustalono zwiększenie retencji wód poprzez zalesienia, zadrzewienia zlewni, tworzenie zbiorników retencyjnych, niezabudowywanie naturalnych terenów zalewowych nieprzekroczenie pojemności turystycznej cieku

			Określono zakazy i nakazy dla stref ochronnych ujęć wód
			Wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz określono ograniczenia w zakresie zagospodarowania tych terenów. Ustalono zakaz wykonywania robót i czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym: • wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych; • sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk; • zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.
			W celu ochrony wód na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabroniono: • lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, • gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, • prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania
			Ustalono zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych
		Ochrona powierzchni ziemi, w szczególności gruntów użytkowanych rolniczo	Zachowano wolnymi od zabudowy tereny naturalne oraz stanowiące zagrożenie - ustalono zakaz zabudowy na terenach leśnych, rolnych, obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w strefie sanitarnej cmentarzy
			Ustalono ograniczenia w zakresie intensywności wykorzystania terenu - określono minimalną powierzchnię biologicznie czynną
			Ustalono zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych
			Ustalono ochronę gruntów rolnych przed rozproszoną zabudową, z wyjątkiem ustaleń dla terenów R
			Ustalono zalesianie terenów o najniższej przydatności dla produkcji rolnej
			Ustalono utrzymanie zadrzewień śródpolnych
			Jako kierunek rozwoju rolnictwa wskazano na ekologizację rolnictwa lub jego intensyfikację
		Dążenie do spełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego i dyrektyw unijnych dotyczących limitów emisji zanieczyszczeń	Ustalono ograniczenie niskiej emisji powstającej w wyniku spalania węgla w piecach domowych i lokalnych kotłowniach
			Ustalono stosowanie odpowiednich rozwiązań w zakresie ogrzewania: jako priorytet należy stosować podłączenie do lokalnych sieci ciepłowniczych, a w przypadku braku takiej możliwości, stosować ogrzewanie elektryczne lub wykorzystywać paliwa sprzyjające środowisku
			Ustalono, iż należy podejmować działania zmierzające do ograniczenia zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego
			Ustalono obowiązek instalowania urządzeń ochronnych na emitorach w zakładach przemysłowych
			Ustalono prowadzenie monitoringu jakości powietrza

		Utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym zachowanie i przywrócenie ciągłości ekologicznej cieków	Ustalono zachowanie i ochronę istniejącej sieci rzecznej oraz zbiorników wodnych i stawów
			Ustalono ograniczenie stosowania środków nawożenia w rolnictwie
			Ustalono racjonalne prace melioracyjne nieprowadzące do osuszania terenu
			Ustalono racjonalną gospodarkę wodno-ściekową, w tym budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. W przypadku podjęcia przez gminę decyzji o realizacji zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej dopuszczono lokalizację oczyszczalni ścieków na terenach o innym przeznaczeniu w sposób, który nie powoduje uciążliwości dla mieszkańców, poza obszarami o walorach przyrodniczych i krajobrazowych, zgodnie z przepisami
			Ustalono zwiększenie retencji wód poprzez zalesienia, zadrzewienia zlewni, tworzenie zbiorników retencyjnych, niezabudowywanie naturalnych terenów zalewowych nieprzekroczenie pojemności turystycznej cieków
			Określono zakazy i nakazy dla stref ochronnych ujęć wód
			Wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz określono ograniczenia w zakresie zagospodarowania tych terenów. Ustalono zakaz wykonywania robót i czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym: - wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych; - sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk; - zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.
			W celu ochrony wód na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabroniono: - lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, - gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, - przewodzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania
			Ustalono zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych
			Ustalono kierunki rozwoju i funkcjonowania gospodarki odpadami: - utworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w liczbie zależnej od potrzeb gminy; - wykorzystywanie właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, a w przypadku, gdy odpadów nie można poddać odzyskowi, ich unieszkodliwianie; - likwidację istniejących wysypisk, występujących głównie w obszarach cennych przyrodniczo i wzdłuż dróg oraz przeciwdziałanie powstawaniu nowych wysypisk
		Dokonywanie wiarygodnej oceny narażenia cześćstwa na	Ustalono następujące kierunki działań zmierzające do ograniczenia uciążliwości akustycznych: ograniczenie hałasu u źródła poprzez:

		tywny hałas i nadmierne oddziaływanie pól tromagnetycznych oraz podejmowanie kroków zmierzających do zmniejszenia tych zagrożeń	○ przerzucanie ruchu tranzytowego na arterie położone z dala od zabudowy - budowa obwodnicy Nura, ○ eliminowanie ciężkiego transportu z centrum miejscowości, ○ optymalizowanie prędkości strumienia pojazdów, ○ poprawę stanu nawierzchni dróg, ○ rozbudowę ekologicznych form transportu - ścieżki rowerowe, • eliminację uciążliwości hałasu wzdłuż arterii komunikacyjnej poprzez odpowiednie kształtowanie przestrzeni w terenach przyległych do dróg wojewódzkich i krajowych (ograniczanie możliwości rozwoju zabudowy w ich otoczeniu).
			Wskazano tereny chronione akustycznie jako tereny przeznaczone: • tereny szpitali poza miastem • tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej • tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży • tereny domów opieki społecznej • tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego • tereny zabudowy zagrodowej • tereny rekreacyjno-wypoczynkowe • tereny mieszkaniowo-usługowe.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (Dz. U. z 1996 r. Nr 53 poz. 239); Protokół z Kioto (Dz. U. z 2005 r. Nr 203, poz. 1684); Konwencja o różnorodności biologicznej (Dz. U. z 2002 r. Nr 184, poz. 1532); Wersja skonsolidowana traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. c 83 z 30.03.2010); Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2012.

9. Przewidywane skutki wpływu realizacji ustaleń projektu zmiany studium na środowisko przyrodnicze

Obszar objęty projektem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego charakteryzuje się znaczącymi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi i kulturowymi, których większe nagromadzenie zauważalne jest w części południowej gminy. Gmina Nur charakteryzuje się dobrym stanem środowiska przyrodniczego, które nie jest nadmierne przekształcone przez działalność antropogeniczną.

Celem projektu zmiany studium jest określenie przekształceń w lokalnej polityce przestrzennej, uszczegółowieniem tych ustaleń będą zapisy znajdujące się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W celu określenia przewidywanych następstw, jakie przyniesie ze sobą realizacja ustaleń projektu zmiany studium, należy się odnosić do istniejącego stanu środowiska, które zostało określone w *Opracowaniu ekofizjograficznym podstawowym dla gminy Nur*. W przypadku stwierdzenia niekorzystnych oddziaływań projektu zmiany studium na pewne elementy środowiska przyrodniczego należy wziąć pod uwagę, czy sytuacja ta nie jest wynikiem kontynuacji przeznaczenia terenu określonego w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur lub też uwzględnieniem obecnego stanu zainwestowania.

Ogólny poziom ustaleń studium powoduje, iż określenie charakteru przyszłych oddziaływań na środowisko na etapie niniejszej prognozy może być niepełne i wysoce zgeneralizowane. Uszczegółowienie rodzaju oddziaływań będzie możliwe na etapie opracowywania prognoz oddziaływania na środowisko skutków ustaleń projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

9.1. Cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Część obszaru gminy Nur znajduje się w zasięgu Obszaru Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) oraz obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska (PLH140011). Dla żadnego z nich nie został opracowany plan ochrony ani plan zadań ochronnych. Prowadzone są jednak prace nad wykonaniem Planu zadań ochronnych dla tychże obszarów Natura 2000. Dla obszaru gminy nie została dotychczas wykonana inwentaryzacja przyrodnicza, która umożliwiłaby określenie dokładnego występowania chronionych siedlisk przyrodniczych i gatunków podlegających ochronie.

Projekt studium określa kierunki i zasady ochrony na obszarach Natura 2000. Zabronione zostało podejmowanie działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności mogących: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000; wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000; pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Wskazano na konieczność każdorazowego poddawania projektowanych przedsięwzięć procedurze oceny oddziaływania na środowisko.

Zasięg OSO Dolina Dolnego Bugu obejmuje całość znajdującej się w granicach gminy Nur doliny rzeki Bug, część obszaru wysoczyzny oraz ujściowy fragment doliny rzeki Nurzec. W zasięgu obszaru Natura 2000 znajdują się fragmenty zabudowy licznych miejscowości nadbużańskich (Zakrzewo - Słomy, Zuzela, Ołtarze - Gołacze, Nur, Kolonia - Nur, Kamionka Nadbużna, Kossaki, Murawskie Nadbużne, Myślibory, Ołowskie, Obryte, Ślepowrony), w których zabudowania często dochodzą aż do stromej skarpy erozyjnej. Zdecydowaną większość OSO pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, obszary podmokłe i bagienne znajdujące się w ujściowym odcinku rzeki Nurzec oraz wokół licznych starorzeczy.

Jak wspomniano dla OSO Dolina Dolnego Bugu w trakcie opracowania znajduje się Plan zadań ochronnych. W ramach prac przygotowawczych do opracowania PZO wykonana została ekspertyza, której wyniki pozwolą na określenie jakie chronione gatunki oraz siedliska przyrodnicze mogą występować w obrębie OSO. Z danych przestrzennych przekazanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie nie wynika, aby w obszarze gminy Nur stwierdzono występowanie siedlisk przyrodniczych ani gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Wyznaczone w projekcie Studium obszary inwestycyjne, znajdujące się w granicach OSO, obejmują głównie tereny istniejącej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej oraz tereny przeznaczone na te cele w obowiązującym w gminie Nur miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W projekcie Studium uwzględniono również występowanie istniejącej zabudowy zagrodowej, której lokalizacja była dopuszczona w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego poza zasięgiem terenów przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania (zagroda w zachodniej części Zuzeli, zagroda w skrajnie zachodniej i wschodniej części wsi Ołtarze - Gołacze, zagrody po wschodniej i zachodniej stronie cmentarza w Nurze, pojedyncze zagrody w centralnej części miejscowości Nur, zagroda w Myśliborach, zagroda w centralnej części miejscowości Kossaki, południowo - zachodnia część wsi Murawskie Nadbużne, południowo - zachodnia część wsi Myślibory, wschodnia i zachodnia część wsi Obryte, środkowa i północna część wsi Ślepowrony). Jedy-nym terenem przeznaczonym na cele produkcyjno - usługowe jest funkcjonująca stolarnia znajdująca się w miejscowości Kamionka Nadbużna. Tereny przewidziane pod nowe inwestycje związane z budownictwem mieszkaniowym i zagrodowym zostały wyznaczone w niewielkim zakresie, stanowią jedynie uzupełnienie istniejących układów osadniczych (południowa część wsi Obryte, niewielki teren w południowej części wsi Myślibory, działka stanowiąca uzupełnienie między istniejącą zabudową i terenem wskazanym do zabudowy w obowiązującym miejscowym planie we wsi Ołtarze - Gołacze). Podkreślić należy, iż ustalenia wskazane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego są odzwierciedleniem

obowiązującego w gminie prawa miejscowego i należy je w takiej formie przenieść do ustaleń niniejszego Studium. W przeciwnym wypadku, po uchwaleniu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (która nie może być sprzeczna z ustaleniami zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) gmina naraża się na odszkodowania z tytułu obniżenia wartości nieruchomości. W projekcie Studium, jeśli zachodziła taka konieczność ze względu na szczególną ochronę istniejących zasobów przyrodniczych bądź w celu zapewnienia warunków bezpieczeństwa, zmniejszono zasięg terenów przeznaczonych do zainwestowania w porównaniu z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (miejscowość Ołtarze - Gołacze, Nur, Kolonia Nur, Ślepowrony).

Tereny znajdujące się w zasięgu OSO Dolina Dolnego Bugu w dalszym ciągu pozostają w umiarkowanym stopniu przekształcone przez działalność antropogeniczną, projekt Studium nie zakłada wyraźnych zmian w zagospodarowaniu tego obszaru w porównaniu ze stanem istniejącym i ustaleniami wynikającymi z obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Tereny najcenniejsze dla ochrony ptaków - otwarte łąki, pastwiska i tereny rolne znajdujące się bezpośrednio w dolinie rzecznej - pozostaną w dalszym ciągu niezainwestowane, dzięki czemu będą mogły stanowić obszary sprzyjające funkcjonowaniu awifauny.

Biorąc pod uwagę czynniki stanowiące zagrożenie dla OSO Dolina Dolnego Bugu (obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki; zabudowa doliny; zanieczyszczenie wód; melioracje; tamy zaporowe; trasy szybkiego ruchu; przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych; kłusownictwo) a także niekorzystne działalności człowieka i innych czynników mających miejsce na terenie obszaru (inne tereny przemysłowe lub handlowe; pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych; sieć transportowa, drogi, autostrady; zanieczyszczenia wód; inne lub mieszane formy zanieczyszczeń; odwadnianie), stwierdza się, iż określone w projekcie Studium kierunki zmian w lokalnej polityce przestrzennej gminy nie powinny się przyczyniać do wystąpienia znaczących niekorzystnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony. Pewnym potencjalnym zagrożeniem, związanym z wyznaczeniem nowych terenów inwestycyjnych, może być wzrost ilości wytwarzanych zanieczyszczeń i w związku z brakiem funkcjonującego w gminie systemu kanalizacyjnego - ich nielegalne odprowadzanie do wód powierzchniowych, które z kolei uchodzą do rzeki Bug. W projekcie Studium wskazano na rozwiązania mające na celu ograniczenie oddziaływania czynników stwarzających zagrożenie dla obszarów Natura 2000. W trakcie wyznaczania terenów przeznaczonych do zainwestowania dążono do ograniczenia możliwości zabudowy w dolinie rzecznej. Celem dokumentu jest również ograniczenie zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych, w projekcie wskazuje się m.in. na konieczność prowadzenia racjonalnej gospodarki wodno - ściekowej, w tym budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, zakazuje się odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych. W przypadku podjęcia przez gminę decyzji o realizacji zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej dopuszczono lokalizację oczyszczalni ścieków na terenach o innym przeznaczeniu w sposób, który nie powoduje uciążliwości dla mieszkańców, poza obszarami o walorach przyrodniczych i krajobrazowych, zgodnie z przepisami odrębnymi..

Zasięg OZW Ostoja Nadbużańska obejmuje większość znajdującej się w granicach gminy Nur doliny rzeki Bug. Są to głównie tereny niezabudowane, które stanowią łąki, ekstensywnie użytkowane pastwiska, pola uprawne, niewielkie powierzchniowo siedliska leśne. Tereny te w większości zostały uznane jako obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary bagienne zlokalizowane są przy ujściach rzek stanowiących dopływy Bugu oraz wokół fragmentów dawnych koryt rzecznych (starorzeczy). W zasięgu OZW znajdują się jedynie fragmenty zabudowy wsi Zuzela, Ołtarze - Gołacze, Łęg Nurski, Kossaki, Myślibory oraz Ślepowrony.

Dla OZW Ostoja Nadbużańska opracowywany jest Plan zadań ochronnych. W ramach prac przygotowawczych do opracowania PZO wykonana zostanie ekspertyza, której wyniki po-

zwolą na określenie jakie chronione gatunki oraz siedliska przyrodnicze mogą występować w obrębie OZW. Z danych przestrzennych przekazanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie nie wynika, aby w obszarze gminy Nur stwierdzono występowanie siedlisk przyrodniczych ani gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Wyznaczone w projekcie Studium obszary przeznaczone do zabudowy, znajdujące się w granicach OZW, są głównie terenami już zainwestowanymi zabudową mieszkaniową jedno-rodzinną i zagrodową lub przeznaczonymi na te cele w obowiązującym na terenie gminy Nur miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W projekcie Studium uwzględniono również występowanie istniejącej zabudowy zagrodowej, której lokalizacja była dopuszczona w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego poza zasięgiem terenów przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania (zagroda w zachodniej części Zuzeli, zagroda w zachodniej części wsi Ołtarze - Gołacze, zagrody po wschodniej i zachodniej stronie cmentarza w Nurze, pojedyncze zagrody w centralnej części miejscowości Nur, zagroda w Myśliborach). Tereny przewidziane pod nowe inwestycje związane z budownictwem mieszkaniowym i zagrodowym zostały wyznaczone w niewielkim zakresie, stanowią jedynie uzupełnienie istniejących układów osadniczych (niewielkie tereny w miejscowości Ołtarze - Gołacza).

W wyniku realizacji kierunków polityki przestrzennej określonych w projekcie Studium tereny znajdujące się w zasięgu OZW Ostoja Nadbużańska w dalszym ciągu pozostaną w niezmiennym stopniu przekształcone przez działalność antropogeniczną. W projekcie Studium nie zakłada się wyraźnych zmian w zagospodarowaniu tego obszaru w porównaniu ze stanem istniejącym i ustaleniami wynikającymi z obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Tereny najcenniejsze dla ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej - otwarte łąki, ekstensywnie użytkowane pastwiska, starorzecza i naturalne zbiorniki wodne, pola uprawne - pozostaną w dalszym ciągu niezainwestowane. Dlatego też można wnioskować, iż w wyniku realizacji kierunków polityki przestrzennej, określonych w projekcie Studium, nie powinno dojść do degradacji siedlisk przyrodniczych lub niekorzystnego wpływu na gatunki będące przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej.

Biorąc pod uwagę czynniki stanowiące zagrożenie dla OZW Ostoja Nadbużańska (obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki; zanieczyszczenie wód; melioracje; tamy zaporowe; trasy szybkiego ruchu; przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych; kłusownictwo) oraz niekorzystne działalności człowieka i innych czynników mających miejsce na terenie obszaru (chwywanie, trucie, kłusownictwo; inne tereny przemysłowe lub handlowe; pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych; zanieczyszczenia wód; inne lub mieszane formy zanieczyszczeń; odwadnianie) stwierdza się, iż w wyniku realizacji ustaleń zawartych w projekcie Studium nie powinno dojść do wystąpienia znaczących niekorzystnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony. Podobnie jak w przypadku OSO Dolina Dolnego Bugu tak i na terenie OZW Ostoja Nadbużańska wraz ze wzrostem zainwestowania potencjalnie może dojść do zwiększenia się zanieczyszczenia wód (nielegalne odprowadzanie zanieczyszczeń do rzek i rowów). W projekcie Studium zostały określone proponowane rozwiązania i kierunki działań, które mają na celu zapobieganie pogorszenia jakości wód (opisane powyżej).

Rozpatrując przewidywane skutki wpływu ustaleń projektu Studium na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów należy również przeanalizować kierunki polityki przestrzennej określone dla terenów bezpośrednio przylegających do Natura 2000 oraz stanowiących ich bliższe lub dalsze otoczenie. Zaproponowane w projekcie Studium kierunki polityki przestrzennej nie przewidują wyraźnej ekspansji osadniczej na terenach wysoce atrakcyjnych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Podczas prac nad wyznaczeniem kierunków polityki przestrzennej gminy dążono do zachowania jej wyso-

ce naturalnego charakteru i nie pogorszenia jakości środowiska przyrodniczego, którego walory są elementem cennym dla przyszłościowego rozwoju gminy.

Realizacja przewidzianych w projekcie Studium kierunków lokalnej polityki przestrzennej nie powinna przyczynić się do utraty spójności czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony zaprojektowano lub wyznaczono obszar (nie przewiduje się inwestycji mających negatywne oddziaływanie m.in. na: chronione siedliska i gatunki będące przedmiotem zainteresowania wspólnoty; lokalne warunki ekologiczne; funkcjonujące połączenia i istniejące na danym obszarze związki; fragmentację chronionych siedlisk), a także nie wpłynie niekorzystnie na zachowanie lub odtworzenie występowania we właściwym stanie ochrony wszystkich chronionych w ich ramach gatunków i siedlisk przyrodniczych w całym ich naturalnym zasięgu. Na obecnym etapie prac związanych z opracowaniem projektu zmiany studium nie są dostępne dane świadczące o występowaniu w granicach gminy chronionych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty na terenach znajdujących się w granicach OSO Dolina Dolnego Bugu i OZW Ostoja Nadbużańska. Kolejnym etapem, związanym ze zmianą kierunków lokalnej polityki przestrzennej, będzie opracowanie zmiany obowiązującego w gminie Nur miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Do czasu opracowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu będą już znane wyniki ekspertyzy do PZO Dolina Dolnego Bugu oraz do PZO Ostoja Nadbużańska. Jeśli na etapie późniejszych prac planistycznych stwierdzone zostanie występowanie konfliktu między wskazanym w projekcie Studium przeznaczeniem terenów niezainwestowanych a ochroną siedlisk lub gatunków należy odstąpić od określonego w projekcie Studium przeznaczenia terenu i zapewnić sprzyjające warunki dla utrzymania walorów i powiązań przyrodniczych.

Na podstawie dostępnych materiałów, na etapie opracowywania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stwierdza się, iż realizacja założeń polityki przestrzennej określonej w projekcie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur nie powinna się przyczynić do wystąpienia znaczących niekorzystnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Dolina Dolnego Bugu (PLN140001), obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska (PLH140011) a także na integralność i spójność tych obszarów.

9.2. Pozostałe formy ochrony przyrody

Poza obszarami Natura 2000 w przestrzeni gminy Nur wyznaczone zostały inne formy ochrony przyrody: Nadbużański Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca oraz pomniki przyrody.

W projekcie zmiany studium określono kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm).

Nadbużański Park Krajobrazowy:

W projekcie zmiany studium uwzględniono ustanowione Rozporządzeniem Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 marca 2005r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 136, poz. 4208) zakazy oraz wynikające z Planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego cele i zadania ochronne (Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698)). Jednym z ustanowionych na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego zakazów, mogącym istotnie wpływać na kierunki rozwoju przestrzennego gminy jest zakaz

budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej. Jak wynika ze wspomnianego rozporządzenia zakaz ten nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujący na terenie całej gminy Nur miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego został uchwalony w roku 2003, część wskazanych w nim terenów (w miejscowościach nadbużańskich) przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania wkracza w pas 100 m od linii brzegów cieków i zbiorników wodnych, które znajdują się w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Rysunek prognozy). W Planie ochrony dopuszczono budowę nowych obiektów budowlanych służących gospodarce rolnej w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej.

W trakcie określania kierunków rozwoju przestrzennego gminy Nur wyraźnie uwzględniono powyższy zakaz. Istniejące odstępstwa - tereny przeznaczone pod zabudowę w pasie 100 m od linii brzegowej wód płynących i stojących, znajdujących się na terenie Nadbużańskiego PK, stanowią kontynuację ustaleń znajdujących się w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur lub uwzględnienie istniejącej zabudowy zagrodowej, której lokalizacja jest dopuszczona w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego również poza zasięgiem terenów przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania. Mając na uwadze odstępstwa od tego zakazu stwierdza się, iż kierunki polityki przestrzennej, określone w projekcie Studium, nie naruszają ustaleń obowiązujących w granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Przez wzgląd na zasadność zachowania odpowiedniej odległości od cieków i zbiorników wodnych w obrębie NPK postuluje się o formułowanie zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w sposób ograniczający realizację zabudowy w odległości mniejszej niż 100 m od obiektów hydrograficznych, np. poprzez odpowiednie kształtowanie obowiązującej i nieprzekraczalnej linii zabudowy. W dokumencie określającym kierunki polityki przestrzennej gminy - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - nie wprowadza się tak szczegółowych ustaleń.

W projekcie Studium uwzględniono zalecenie działania ochronnego polegającego na wyłączeniu obszaru NPK z zalesień - w jego granicach nie wskazano obszarów rolnych z możliwością wprowadzania zalesień.

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca:

W projekcie zmiany Studium uwzględniono ograniczenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego na terenach położonych w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca, które zostały ustanowione Rozporządzeniem Nr 14 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2005 r. Nr 91 poz. 2446). Jednym z nich jest ograniczenie *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.* Jak wynika ze wspomnianego rozporządzenia zakaz ten nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie ww. rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obowiązujący na terenie gminy Nur został uchwalony w 2003 r.

Wyznaczone w projekcie zmiany studium tereny inwestycyjne znajdujące się w pasie mniejszym niż 100 m od linii brzegowej wód płynących i stojących stanowią kontynuację ustaleń znajdujących się w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur lub uwzględnienie istniejącej zabudowy zagrodowej, której lokalizacja jest dopuszczona w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego również poza zasięgiem terenów przeznaczonych do zabudowy i zainwestowania. Mając na uwadze odstępstwa od tego zakazu stwierdza się, iż kierunki polityki przestrzennej, określone w pro-

jeckie Studium, nie naruszają ustaleń obowiązujących w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca. Przez wzgląd na zasadność zachowania odpowiedniej odległości od cieków i zbiorników wodnych w obrębie OChK postuluje się o formułowanie zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w sposób ograniczający realizację zabudowy w odległości mniejszej niż 100 m od obiektów hydrograficznych, np. poprzez odpowiednie kształtowanie obowiązującej i nieprzekraczalnej linii zabudowy. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie wprowadza się tak szczegółowych ustaleń.

Pomniki przyrody:

Na rysunku studium wskazano lokalizację pomników przyrody, w tekście kierunków określono zasady ich ochrony. Ustalono zostały ograniczenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego w stosunku do pomników przyrody, respektowanie tych zapisów zapewni odpowiednią ochroną drzewom pomnikowym.

W granicach obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z wydzieleniem w projekcie zmiany studium nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania nie przewiduje się występowania znaczących niekorzystnych oddziaływań na występujące w granicach gminy obszary i obiekty chronione.

9.3. Różnorodność biologiczna oraz fauna i flora

Obszar gminy Nur charakteryzuje się bogatą różnorodnością biologiczną, szczególnie w obszarze dolin rzecznych, która przejawia się bioróżnorodnością gatunkową, ekologiczną a także genetyczną. Umiarkowany stopień zainwestowania oraz lokalne uwarunkowania przyrodnicze sprzyjają rozwojowi różnorodnych gatunków roślin i zwierząt, w tym również gatunków chronionych. Zachowanie różnorodności biologicznej ma ogromne znaczenie dla podtrzymania życia w biosferze. Zagrożeniem dla ubożenia bioróżnorodności może być zmniejszenie zróżnicowania i utrata siedlisk a także wymieranie gatunków.

Występujące w obrębie gminy gatunki fauny i flory o wiele bardziej zróżnicowane są w części południowej gminy, w sąsiedztwie dolin rzecznych. W części wysoczyznowej występują głównie gatunki typowe dla rolniczych terenów nizinnych. Gmina Nur charakteryzuje się niewielkim udziałem terenów leśnych, stanowią one zaledwie 20% jej powierzchni.

W projekcie zmiany studium uwzględniono potrzebę ochrony terenów przyrodniczo aktywnych, w części dotyczącej uwarunkowań szczegółowo rozpoznano ich wartości środowiskowe, w części dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określono zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody. W projekcie studium określono również zasady ochrony różnych komponentów środowiska przyrodniczego, co niewątpliwie może się przyczynić do zachowania odpowiednich uwarunkowań do funkcjonowania lokalnych biocenoz. Prowadzenie lokalnej polityki przestrzennej zgodnie z określonymi w Studium kierunkami i zasadami kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej z pewnością przyczyni się do trwałego zachowania powiązań przyrodniczych występujących w gminie terenów otwartych. Wskazane tereny rolne z możliwością zalesień dają szansę na zwiększenie powierzchni terenów leśnych. Wraz ze zwiększeniem powierzchni leśnych dojdzie do wzrostu zasięgu terenów przyrodniczo cennych, stanowiących sprzyjające warunki dla funkcjonowania różnorodnej fauny i flory. W trakcie określania kierunków rozwoju polityki przestrzennej gminy dążono do zachowania wolnymi od zabudowy terenów kształtujących powiązania przyrodnicze, z tego też względu obszarami w dalszym ciągu cechującymi się wysokim stopniem naturalności i brakiem intensywnego zainwestowania mają szansę być doliny rzeczne oraz towarzyszące im łąki i pa-

stwiska, tereny leśne a także znaczna część terenów rolnych. W związku z powyższym stwierdza się, iż w projekcie Studium zachowano ciągłość systemu terenów o znaczeniu ekologicznym i utrzymano lokalne powiązania pomiędzy terenami cennymi przyrodniczo.

Jak już wspomniano, dla obszaru gminy Nur nie została przeprowadzona szczegółowa inwentaryzacja przyrodnicza. Brak jest również informacji o występujących w granicach jednostki chronionych siedliskach przyrodniczych lub gatunkach będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Na podstawie dostępnych danych o obszarach Natura 2000 oraz wizji lokalnej stwierdza się, iż w gminie potencjalnie mogą występować następujące siedliska przyrodnicze: wydmy śródlądowe, starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, zalewane muliste brzegi rzek, murawy napiaskowe, różnorodne typy łąk, siedliska łęgowe. Obszarami dogodnymi do ich występowania są doliny rzek: Bugu i Nurca. Wspomniane doliny rzeczne są również miejscami wyjątkowo atrakcyjnymi do bytowania i migracji licznych gatunków fauny, w tym również ptaków chronionych na podstawie dyrektywy siedliskowej. Kierunki polityki przestrzennej określone w projekcie Studium nie przewidują ingerencji antropogenicznej w obszarach o tak znaczącej wartości przyrodniczej.

Szczegółowe określenie w projekcie studium minimalnej powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych terenów ma na celu zapewnienie możliwości funkcjonowania i rozwoju lokalnym gatunkom fauny i flory na obszarach zainwestowanych i dopuszczonych do zainwestowania. Zachowanie powierzchni czynnych biologicznie przyczyni się do zapobieżenia nadmiernemu utwardzeniu terenów inwestycyjnych, co też będzie korzystnie wpływać na infiltrację wód podziemnych i zachowanie lokalnych zasobów biotycznych. W projekcie studium wyłączono z możliwości zabudowy tereny naturalne (leśne, część rolnych, obszary szczególnego zagrożenia powodzią), które będą w dalszym ciągu stanowiły obszary niezakłóconego funkcjonowania lokalnych biocenoz. Wraz z realizacją zainwestowania na terenach otwartych, dotychczas niezabudowanych, niewątpliwie może dojść do ograniczenia możliwości okresowego bytowania lokalnych biocenoz. Mając jednak na uwadze, iż w projekcie Studium tereny przeznaczone do zainwestowania zostały wyznaczone w sposób świadomy, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości rozwoju społeczno - gospodarczego gminy, można stwierdzić, iż nie powinno dochodzić do pogorszenia warunków funkcjonowania lokalnej fauny i flory lub eliminacji tych organizmów. Występujące w dalszym ciągu w gminie rozległe tereny otwarte będą umożliwiały funkcjonowanie oraz przemieszczanie się gatunków fauny i flory.

Realizacja inwestycji polegającej na budowie obwodnicy Nura będzie się wiązała ze zmianą użytkowania części gruntów rolnych oraz powstaniem antropogenicznej przeszkody dla szlaków migracyjnych organizmów żywych.

9.4. Warunki życia ludności

Wśród elementów mogących przyczyniać się do pogarszania warunków życia mieszkańców gminy Nur wyróżnić można uciążliwości akustyczne związane z tranzytowym ruchem komunikacyjnym, występowanie zwiększonych wartości pól elektromagnetycznych w sąsiedztwie linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 400kV. Niebezpieczeństwem jest również nadmierne zabudowywanie skarpy doliny rzeki Bug, powstawanie zabudowy na terenach zalewowych lub predysponowanych do występowania ruchów masowych ziemi. Określone w projekcie zmiany studium kierunki polityki przestrzennej gminy mają na celu zapobieganie niekorzystnym oddziaływaniom na warunki życia mieszkańców gminy.

W projekcie zmiany studium na terenach zagrożonych ponadnormatywnym hałasem komunikacyjnym (wzdłuż drogi wojewódzkiej i krajowej) wskazano na zasadność ograniczenia możliwości rozwoju zabudowy w ich otoczeniu. Zaproponowano lokalizację obwodnicy miejscowości gminnej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 694. Realizacja tej inwestycji przyczyni się zarówno do poprawy klimatu akustycznego w miejscowości Nur oraz, poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego z historycznego centrum wsi, niewątpliwie wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa jej mieszkańców i pozostałych użytkowników ciągów komunikacyjnych. In-

nymi, określonymi w projekcie zmiany studium kierunkami rozwoju systemów komunikacji, mogącymi w pozytywny sposób wpływać na warunki życia mieszkańców gminy są zdefiniowane zasady zapewniania określonej liczby miejsc parkingowych towarzyszących poszczególnym typom zabudowy oraz postulaty utworzenia turystycznych szlaków pieszych, rowerowych i wodnych a także ścieżek rowerowych.

Wyznaczone w studium tereny inwestycyjne nie wymagają rozbudowy podstawowego układu drogowego, dlatego też nie przewiduje się, aby realizacja zaproponowanej polityki przestrzennej miała się przyczynić do wzrostu uciążliwości akustycznych w gminie. Uciążliwości związane z prowadzoną działalnością powinny się ograniczać do terenów należących do inwestora. W projekcie studium wskazano na konieczność zakwalifikowania przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyodrębnionych rodzajów terenów jako podlegających ochronie akustycznej.

W projekcie zmiany studium uwzględniono strefę bezpieczeństwa od linii elektroenergetycznej 400kV - wyznaczono pas technologiczny o szerokości 80m (po 40 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym), w którym zakazano lokalizacji budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

W analizowanym dokumencie wyznaczono zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i zasięg obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych. Wyznaczając tereny inwestycyjne brano pod uwagę strefę oddziaływania tych zagrożeń i starano się w jak największym stopniu ograniczyć na nich możliwość zabudowy. Określone jako możliwe do zainwestowania tereny wkraczające w ich zasięg stanowią odzwierciedlenie istniejącego zagospodarowania, obecnej polityki przestrzennej gminy bądź ustaleń wynikających z obowiązującego prawa - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Nur.

Ustalenia zawarte w projekcie studium mają się przyczynić do zapewnienia ochrony i kształtowania lokalnego ładu przestrzennego. Zapisy projektu studium mają na celu zapobieganie powstawaniu zabudowy dysharmonizującej lokalny krajobraz. W projekcie zostały wyznaczone tereny przestrzeni publicznej - rynek w centrum miejscowości Nur, w granicach ulic: Drohiczyńskiej, Brokowskiej i Małkińskiej. Określono, iż w ramach przestrzeni publicznej należy dbać o formę architektoniczną obiektów oraz ich kompozycję urbanistyczną poprzez zachowanie pierzei, osi dróg oraz istniejących dominant; zharmonizowanie nowej zabudowy z zabudową historyczną; stosowanie jednolitych form małej architektury w ramach danego obszaru; zachowanie, pielęgnację i tworzenie nowych obszarów zieleni urządzonej oraz szczególne uwzględnienie potrzeb pieszych w realizacji układów komunikacyjnych.

Przewiduje się, iż możliwymi niekorzystnymi oddziaływaniami może być pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w przypadku braku realizacji odpowiednich form gromadzenia ścieków na terenach przewidzianych do zainwestowania (szczelnych szamb lub przydomowych oczyszczalni ścieków). W niewielkim stopniu pogorszeniu mogą ulec warunki sanitarne powietrza oraz warunki akustyczne w obrębie terenów przewidzianych do zainwestowania.

Realizacja pozostałych ustaleń projektu studium nie powinna przyczynić się do pogorszenia warunków życia mieszkańców.

9.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Obszar gminy Nur jest wysoce zasobny pod względem wód powierzchniowych i umiarkowanie zasobny w wody podziemne.

Na etapie opracowania ekofizjograficznego określono elementy niekorzystnie wpływające na jakość wód. W gminie Nur podstawowym rozwiązaniem usuwania ścieków jest gromadzenie ich w zbiornikach bezodpływowych i następnie wywóz do oczyszczalni ścieków. Rozwiązanie to jest bezpieczne dla środowiska, w tym dla wód powierzchniowych i podziemnych, pod

warunkiem ich prawidłowego uszczelnienia i odpowiedniej eksploatacji. W gminie Nur miejscowo występują przydomowe oczyszczalnie ścieków, których jednak nie zaleca się na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. W projekcie zmiany studium, w zakresie odprowadzania ścieków sanitarnych zakłada się wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków oraz dalsze ich odprowadzanie do szczelnych zbiorników bezodpływowych. W przypadku podjęcia przez gminę decyzji o realizacji zbiorczej kanalizacji sanitarnej projekt studium dopuszcza lokalizację oczyszczalni ścieków na terenach o innym przeznaczeniu w sposób, który nie powoduje uciążliwości dla mieszkańców, poza obszarami o walorach przyrodniczych i krajobrazowych, zgodnie z przepisami odrębnymi..

W przestrzeni gminy, w otoczeniu dolin rzeki Bug i Nurzec, występują wyznaczone przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie obszary szczególnego zagrożenia powodzią. W studium wprowadzono ograniczenia w zakresie zagospodarowania na tych terenach. W trakcie wyznaczania terenów inwestycyjnych dążono do jak największego ograniczenia możliwości zabudowy w zasięgu obszarów zagrożonych powodzią. Określone jako możliwe do zainwestowania tereny wkraczające w ich zasięg stanowią odzwierciedlenie istniejącego zagospodarowania, ustaleń wynikających z obowiązującego prawa bądź obecnie prowadzonej polityki przestrzennej gminy. Dla tych terenów istnieje zagrożenie zalania wodami wezbraniowymi.

W projekcie zmiany studium określono zasady ochrony zasobów wodnych i ich jakości, wskazano lokalizację ujęć wód podziemnych oraz wyznaczono zasady użytkowania gruntów w obrębie stref ochrony bezpośredniej ujęć wód. Z analizowanego dokumentu wynika, że polityka przestrzenna gminy ma na celu ograniczenie oddziaływania czynników pogarszających jakość zasobów wodnych, ustalono m.in. zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych. Określono również wymóg pełnego uzbrojenia w sieć wodociągową terenów już zurbanizowanych i rozbudowy systemu zaopatrzenia w wodę na terenach przeznaczonych do zabudowy. Jako obowiązkowe wskazano na podłączenie do sieci wodociągowej wszystkich korzystających z wody budynków, zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 150 m od granic cmentarzy. Wraz z realizacją tych kierunków możliwym będzie uchronienie mieszkańców przed korzystaniem z wody złej jakości.

W zakresie odprowadzania wód opadowych projekt studium przewiduje odprowadzanie ich bezpośrednio do gruntu, a w przypadku wód opadowych z dróg odprowadzanie ich do rowów odwadniających i następnie do lokalnych cieków. Określono, iż ścieki deszczowe odprowadzane do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych muszą spełniać wymogi zawarte w przepisach odrębnych. W analizowanym dokumencie postuluje się budowę urządzeń podczyszczających ścieki deszczowe, a także niewielkich zbiorników retencyjnych zlokalizowanych w miejscach zrzutów ścieków deszczowych do wód powierzchniowych i gruntu, co może się przyczynić do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

W projekcie studium wyznaczono tereny cmentarzy i znajdujące się w ich otoczeniu strefy ochrony sanitarnej (o szerokości 50 m), w obrębie których zakazano lokalizacji budynków mieszkalnych i studzien do czerpania wody.

Przewiduje się, iż wraz ze wzrostem zainwestowania w gminie zwiększone zostaną również potrzeby w zakresie zaopatrzenia w wodę zabudowy. Wzrost zagospodarowania będzie się również wiązał z fragmentarycznym uszczelnieniem części gruntu, który zostanie wyłączony z naturalnych procesów infiltracyjnych. Biorąc pod uwagę fakt, iż obszarom przeznaczonym do zainwestowania będą towarzyszyć rozległe tereny niezainwestowane oraz mając na uwadze określone w projekcie studium powierzchnie biologicznie czynne przewiduje się, iż ewentualne ubytki będą znikome i szybko wyrównywane przez napływ wód z terenów sąsiednich.

Określone w projekcie zmiany studium ustalenia nie przewidują lokalizacji obiektów i urządzeń, które wytwarzałyby szczególnie duże ilości ścieków lub ścieki niebezpieczne. Nie przewiduje się, aby realizacja określonej w projekcie studium polityki przestrzennej przyczyni-

niła się do pogorszenia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ani wyraźnych zmian w stosunkach wodnych.

9.6. Powietrze atmosferyczne

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenie gminy Nur są lokalne paleniska, intensywny ruch komunikacyjny wzdłuż drogi krajowej i wojewódzkiej oraz zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego. Nie występują tu zakłady szczególnie uciążliwe dla lokalnych warunków aerosanitarnych.

W gminie Nur nie przewiduje się budowy zbiorczego systemu zaopatrzenia w ciepło. Wytwarzanie energii cieplnej w dalszym ciągu będzie się opierać w głównej mierze o indywidualne kotłownie. Projekt zmiany studium wskazuje na budowę obwodnicy miejscowości Nur w ciągu drogi wojewódzkiej. Realizacja tej inwestycji z pewnością przyczyni się do poprawy jakości powietrza w miejscowości gminnej.

W projekcie zmiany studium określono główne zadania mające na celu poprawę jakości powietrza:

- ograniczenie niskiej emisji powstającej w wyniku spalania węgla w piecach domowych i lokalnych kotłowniach;
- stosowanie odpowiednich rozwiązań w zakresie ogrzewania: jako priorytet należy stosować podłączenie do lokalnych sieci ciepłowniczych, a w przypadku braku takiej możliwości, stosować ogrzewanie elektryczne lub wykorzystywać paliwa sprzyjające środowisku;
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego,
- obowiązek instalowania urządzeń ochronnych na emitatorach w zakładach przemysłowych,
- prowadzenie monitoringu jakości powietrza.

Określono, iż lokalne źródła zaopatrzenia w ciepło powinny być zasilane gazem płynnym, olejem lekkim, energią elektryczną, węglem lub koksem przy jednocześnie ustanowionym zakazie pozyskiwania energii cieplnej w sposób mogący znacząco oddziaływać na środowisko, zakazano również stosowania paliw w sposób powodujący przekraczanie dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu. W projekcie studium postuluje się o stosowanie do ogrzewania alternatywnych, niskoemisyjnych paliw tj. drewno, odnawialne źródła energii.

Wraz ze wzrostem zainwestowania w przestrzeni gminy pojawi się nowa zabudowa, która głównie będzie opalana ze źródeł lokalnych. Dlatego też przewidywać można, iż miejscowo dojdzie do wzrostu stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Realizacja określonej w projekcie studium polityki przestrzennej nie będzie się wiązać z koniecznością rozbudowy podstawowego układu drogowego. Wzrost ruchu pojazdów mechanicznych, wywołanego nowym zainwestowaniem, może się wiązać z lokalnym niewielkim zwiększeniem stężeń zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego. Biorąc pod uwagę obecne natężenie ruchu oraz stosunkowo niewielki wzrost terenów przeznaczonych do zainwestowania, nie ma podstaw do prognozowania, iż wystąpi znaczny wzrost ilości zanieczyszczeń komunikacyjnych przyczyniający się do przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń. Jedyne przekroczenia mogą występować okresowo w liniach rozgraniczających dróg o największym natężeniu ruchu (droga krajowa, droga wojewódzka).

Emisja związana z prowadzoną działalnością rolniczą powinna utrzymywać się na niezmiennym poziomie.

W przestrzeni jednostki samorządowej ogromną przewagę stanowią tereny otwarte, które umożliwiają swobodne przewietrzanie terenu gminy i tym samym ograniczenie długotrwałej stagnacji substancji zanieczyszczających. W projekcie zmiany studium wskazano tereny z możliwością zalesień. Można przewidywać, iż wraz ze zwiększaniem powierzchni leśnej

gminy poprawie ulegnie stan powietrza atmosferycznego. Sytuacja ta będzie mogła mieć miejsce jeśli dominującym drzewostanem będą gatunki liściaste.

Przewiduje się, iż w wyniku realizacji określonych w projekcie studium kierunków polityki przestrzennej nie powinno dojść do zmiany parametrów jakości powietrza. W dalszym ciągu na stan warunków aerosanitarnych wpływ będą miały takie czynniki jak emisja zanieczyszczeń z lokalnych palenisk, szkodliwe substancje pochodzenia komunikacyjnego oraz zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego. Dla jakości lokalnego powietrza atmosferycznego nie bez znaczenia będą zanieczyszczenia napływające spoza obszaru gminy. Nie ma podstaw do prognozowania, że w wyniku realizacji ustaleń projektu zmiany studium zostaną przekroczone dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w powietrzu określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).

9.7. Klimat akustyczny

Jako główne źródła uciążliwości akustycznych na terenie gminy Nur wyróżnia się drogi o wysokim natężeniu ruchu pojazdów mechanicznych (droga krajowa nr 63 i droga wojewódzka nr 694), mniejsze znaczenie mają drobne zakłady przemysłowe oraz obiekty użyteczności publicznej czy też sezonowo pojawiające się maszyny rolnicze. W przestrzeni gminy Nur hałas emitowany jest również przez linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 400kV.

W projekcie zmiany studium zostały określone zasady ochrony klimatu akustycznego, dotyczą one głównie zmniejszenia uciążliwości związanych z ruchem komunikacyjnym:

- ograniczenie hałasu u źródła poprzez:
 - przerzucanie ruchu tranzytowego na arterie położone z dala od zabudowy - budowa obwodnicy Nura,
 - eliminowanie ciężkiego transportu z centrum miejscowości,
 - optymalizowanie prędkości strumienia pojazdów,
 - poprawę stanu nawierzchni dróg,
 - rozbudowę ekologicznych form transportu - ścieżki rowerowe;
- eliminację uciążliwości hałasu wzdłuż arterii komunikacyjnej poprzez odpowiednie kształtowanie przestrzeni w terenach przyległych do dróg wojewódzkich i krajowych (ograniczanie możliwości rozwoju zabudowy w ich otoczeniu).

W analizowanym dokumencie określono również tereny, które przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uznać za chronione akustycznie (tereny szpitali poza miastem; tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży; tereny domów opieki społecznej; tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego; tereny zabudowy zagrodowej; tereny rekreacyjno-wypoczynkowe; tereny mieszkaniowo-usługowe).

Ochronie przed niekorzystnym oddziaływaniem na klimat akustyczny linii elektroenergetycznej 400kV ma służyć określony w studium pas technologiczny o szerokości 80 m (po 40 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym), który to został wyłączony z możliwości lokalizowania budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Wyznaczone w projekcie zmiany studium nowe tereny inwestycyjne nie wymagają rozbudowy podstawowego układu komunikacyjnego. W analizowanym dokumencie wskazano na rozwiązanie problemu ruchu tranzytowego odbywającego się wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 694 przez centrum miejscowości Nur - docelowo powstać ma obwodnica omijająca miejsco-

wość gminną od północy. Realizacja tej inwestycji z pewnością przyczyni się do zmniejszenia uciążliwości akustycznych w miejscowości Nur.

W projekcie zmiany studium dążono do racjonalnego wyznaczania terenów inwestycyjnych, które w otoczeniu intensywnie uczęszczanych dróg stanowią kontynuację czy też uzupełnienie istniejącej zabudowy lub przeznaczeń terenów określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur. W przypadku stwierdzenia wyraźnych, ponadnormatywnych uciążliwości akustycznych na terenach chronionych akustycznie, których źródłem byłoby wysokie natężenie ruchu pojazdów mechanicznych odbywające się wzdłuż drogi krajowej lub wojewódzkiej, zaleca się zastosowanie w ich otoczeniu środków ochrony akustycznej, które mogą przybierać różnorodną formę, np.: przegrody akustycznej w formie ekranu dźwiękochłonnego, przegrody akustycznej w postaci przekrycia akustycznego, przegrody akustycznej w postaci wału ziemnego, stosowanie pasów zieleni izolacyjnej, stosowanie cichej nawierzchni, ograniczenie prędkości pojazdów. W przypadku występujących w przestrzeni gminy dróg o wysokim natężeniu ruchu pojazdów mechanicznych zaleca się stosowanie pasów zieleni w otoczeniu dróg. Zieleń towarzysząca drogom jest najmniej skuteczną formą ochrony akustycznej, jednak przez wzgląd na efekt psychologiczny, estetyczny oraz pełnienie roli filtracyjnej powinna towarzyszyć każdej inwestycji drogowej. Istotną kwestią jest odpowiednie zaprojektowanie zieleni izolacyjnej: uwzględnianie okresu wegetacyjnego, rodzimego składu gatunkowego na danym obszarze, kształtowanie wielopiętrowych form zieleni (od roślinności trawiastej, poprzez niskie krzewy aż do wysokich drzew). Obecne zagospodarowanie terenu przylegającego do dróg nie zawsze umożliwia stworzenie pasa zieleni. W przypadku przebudowy drogi wojewódzkiej lub drogi krajowej zaleca się stosowanie nowoczesnej cichej nawierzchni, której właściwości ograniczają emisję hałasu komunikacyjnego.

Analizując określone w projekcie studium kierunki polityki przestrzennej nie przewiduje się znaczącego oddziaływania nowo wydzielonych terenów inwestycyjnych na lokalny klimat akustyczny. Stwierdza się, iż w dalszym ciągu będzie dochodzić do zdefiniowanych zarówno w opracowaniu ekofizjograficznym jak i w niniejszej prognozie uciążliwości akustycznych (ruch komunikacyjny odbywający się drogą krajową i wojewódzką, lokalne zakłady przemysłowe i obiekty uciążliwości akustycznej, okresowo pojawiające się maszyny rolnicze). Ewentualny wzrost poziomów hałasu może się wiązać z ogólnym wzrostem natężenia ruchu komunikacyjnego. Analizując określone w projekcie zmiany studium kierunki polityki przestrzennej nie przewiduje się, aby zaproponowane tereny inwestycyjne miały wpływ na pogorszenie się klimatu akustycznego. Właściwie zaprojektowane i eksploatowane obiekty usługowe i produkcyjno usługowe nie powinny powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu poza terenem własnym.

9.8. Powierzchnia ziemi

Ukształtowanie powierzchni terenu gminy Nur jest urozmaicone w części południowo - wschodniej (dolina rzeki Bug, dolina rzeki Nurzec, skarpa erozyjna) i mniej zróżnicowane w pozostałej części (obszar wysoczyznowy). Elementami przyczyniającymi się do zmian w powierzchni ziemi są działania antropogeniczne, takie jak powstawanie zabudowy, infrastruktury drogowej, rozwój sieci infrastruktury technicznej i związane z nimi obciążenie terenu zabudową; utwardzenie części terenu, nasypy terenu pod drogami, przerwanie ciągłości warstw glebowych. Przeważającą część gminy (ok. 95%) obejmują tereny otwarte, które są w niewielkim stopniu poddawana przekształceniom antropogenicznym.

Na terenie gminy Nur występują gleby chronione klasy III (ok. 678ha). Projekt zmiany studium przewiduje przeznaczenie części tych gruntów pod inwestycje. Podkreślić należy, iż w analizowanym dokumencie wyznaczono nieznaczne powierzchnie terenów gleb chronionych przeznaczonych pod zainwestowanie (ok. 7ha) w odniesieniu do wyznaczonych w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur (ok. 26ha). Rze-

czywiste wyłączenie tych terenów z produkcji rolniczej będzie mogło mieć miejsce na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w ramach uzyskanej zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nie rolnicze i nieleśne.

W projekcie zmiany studium określono zasięg obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych, na obszarach tych nie wyklucza się możliwości rozwoju ruchów masowych. Tereny te są częściowo już zainwestowane lub przeznaczone w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego do zainwestowania. Wzdłuż doliny Bugu i Nurca, we wszystkich miejscowościach nadbużańskich, z wyjątkiem Myśliborów, oraz w Zaskowie ustanowiono w projekcie zmiany studium następujące zasady ochrony:

- ze względu na występowanie złożonych (i możliwość wystąpienia skomplikowanych) warunków gruntowych na skarpie dolin Bugu i Nurca, przy realizacji obiektów budowlanych obowiązuje zachowanie przepisów Prawa budowlanego, dotyczących opracowania geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych a także, jeśli wystąpi taka potrzeba, dokumentacji geologiczno-inżynierskiej;
- zakaz istotnego ingerowania w naturalne ukształtowanie zboczy skarp doliny Bugu i Nurca; zakaz ten nie dotyczy robót związanych z ochroną przeciwpowodziową i przeciwsuwiskową a także z budową dróg, urządzeń wodnych oraz sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
- obowiązek stosowania rozwiązań technicznych zapewniających stabilność zboczy;
- obowiązek zachowania, pielęgnacji i uzupełniania roślinności ograniczającej erozję zboczy oraz utrzymującej ich stabilność;
- obowiązek wskazania obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Określone w projekcie zmiany studium kierunki polityki przestrzennej wskazują na niewielki, w stosunku do zdefiniowanego w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, wzrost zainwestowania. Dlatego też nie przewiduje się aby doszło do znaczących przekształceń powierzchni ziemi. Pewne przeobrażenia mogą mieć miejsce na terenach powstawania nowej zabudowy i mogą dotyczyć wykopów, uzbrojenia inżynieryjnego, utwardzenia powierzchni terenu. Wszelkie przekształcenia będą najwyraźniej widoczne na terenach dotychczas użytkowanych rolniczo. Są one w studium wyznaczone w sposób racjonalny, z uwzględnieniem realnych potrzeb gminy, w przeważającej części są kontynuacją istniejącej zabudowy.

W projekcie studium z możliwości zabudowy zostały wyłączone tereny leśne, część terenów rolnych (zgodnie z ustaleniami dla terenów R), obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz strefa sanitarna cmentarzy w odległości 50 m od granic cmentarzy. W analizowanym dokumencie ustalono zasady zagospodarowania oraz parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy. Dzięki określonemu minimalnemu udziałowi powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych terenów możliwym będzie zapobieżenie nadmiernemu utwardzeniu terenów inwestycyjnych, co niekorzystnie mogłoby wpływać na lokalne warunki infiltracyjne.

Podkreślić należy, iż w projekcie zmiany studium ochronie zostały poddane szczególnie wartościowe elementy rzeźby terenu (skarpy doliny Bugu i Nurca, doliny rzeczne, lokalne ciekі).

Ze wzrostem zainwestowania w gminie wiąże się wytwarzanie większej ilości odpadów. Jak już wspomniano, w przestrzeni gminy Nur stwierdzono występowanie dzikich wysypisk śmieci, głównie w lasach i na terenach oddalonych od osad ludzkich. W projekcie zmiany studium zostały określone, zgodnie z zapisami zawartymi w znowelizowanej ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r. poz. 391, z późn. zm.), zasady gospodarki odpadami, z których wynika, że gmina zobowiązana jest do zapew-

nienia czystości i porządku na swoim terenie oraz tworzenia warunków niezbędnych do ich utrzymania. Polityka przestrzenna gminy w zakresie systemu gospodarki odpadami powinna zmierzać do: utworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w liczbie zależnej od potrzeb gminy; wykorzystywania właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, a w przypadku, gdy odpadów nie można poddać odzyskowi, ich unieszkodliwiania; likwidacji dzikich wysypisk, występujących głównie w obszarach cennych przyrodniczo i wzdłuż dróg oraz przeciwdziałania powstawaniu nowych wysypisk.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, iż realizacja polityki przestrzennej określonej w projekcie zmiany studium nie powinna skutkować znaczącymi zmianami w ukształtowaniu terenu ani wzrostem zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

9.9. Zasoby naturalne

W przestrzeni gminy Nur nie występują udokumentowane złoża kopalin. W gminie nie występują obszary i tereny górnicze w związku z czym w projekcie studium nie wyznaczono ich filarów ochronnych.

9.10. Krajobraz

Występujące w gminie Nur walory krajobrazowe są kształtowane przez atrakcyjną rzeźbę terenu (doliny Bugu i Nurca, skarpy erozyjne), cenne układy historycznej zabudowy wielu wsi, zabytki architektoniczne oraz pozostałe elementy antropogeniczne. Zdefiniowanym zagrożeniem jest nadmierne zabudowywanie skarpy doliny Bugu, czego skutkiem jest zawłaszczanie walorów krajobrazowych.

W projekcie zmiany studium określone zostały zasady ochrony walorów krajobrazu kulturowego. Ochrona ta powinna się odbywać przede wszystkim poprzez:

- ochronę terenu przed nadmiernym zainwestowaniem,
- ograniczenie form zabudowy oraz wysokości zabudowy,
- nawiązanie nowej zabudowy do układu urbanistycznego wsi,
- zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania wsi,
- dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy zabudowy, przy założeniu harmonijnego współistnienia tkanki historycznej i współczesnej,
- dążenie do zachowania i odtworzenia historycznego układu przestrzennego,
- niezabudowywanie terenów stanowiących strefę ekspozycji zespołów i obiektów zabytkowych,
- niezabudowywanie eksponowanych widokowo kulminacji terenu;
- ograniczenie do niezbędnego minimum zakresu prac ziemnych zmieniających naturalne ukształtowanie terenu;
- ochronę roślinności porastającej skarpy.

Wyznaczone w dokumencie tereny inwestycyjne zostały wyznaczone w sposób racjonalny, uwzględniający obecne i przyszłe potrzeby rozwoju społeczno - ekonomicznego gminy. Ustalone ograniczenia dla nowej zabudowy (wysokość, intensywność) mają na celu zapobieżenie powstawaniu obiektów dysharmonizujących istniejący krajobraz i jego walory. Elementy stanowiące podstawowe walory krajobrazowe gminy (doliny rzeczne) zostały zachowane, nie przewiduje się w ich obrębie nowego zainwestowania poza tym już istniejącym bądź ustanowionym w obowiązującym miejscowym planie. W przypadku skarpy erozyjnej doliny Bugu i

Nurca ustalenia zawarte w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur a także istniejąca zabudowa niektórych miejscowości uniemożliwiają utrzymanie otwarc widokowych na dolinę rzeczną (Ołtarze - Gołacze, Kamionka Nadbużna, Kossaki, Murawskie Nadbużne, Myślibory, Ołowskie, Ślepowrony). Częściowe zabudowanie skarpy ma miejsce w Nurze i Zaskowie.

9.11. Warunki klimatyczne

Realizacja zabudowy na terenach przewidzianych w projekcie zmiany studium pod inwestycje może się przyczynić do niewielkich zmian w lokalnych mikroklimatach. W obrębie terenów zurbanizowanych może dochodzić do wzrostu temperatur oraz modyfikacji siły i kierunku wiatru. Należy podkreślić, iż dla obszarów o wyjątkowo cennych warunkach bioklimatycznych (doliny rzeczne, tereny leśne) w projekcie studium nie zostały przewidziane zmiany w dotychczasowym sposobie użytkowania.

Biorąc pod uwagę powyższe, oraz fakt, iż projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przewiduje niewielką skalę przekształceń w stosunku do stanu istniejącego, stwierdzić można, iż zmiany warunków bioklimatycznych nie powinny być odczuwalne przez mieszkańców gminy.

9.12. Dobra kultury i zabytki

Na terenie gminy występują obiekty dziedzictwa kulturowego i zabytki, obejmują one zarówno obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków oraz te znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków. Wyróżnić wśród nich można zabytki nieruchome oraz zabytki archeologiczne.

W projekcie zmiany studium określono ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zasady uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w przypadku sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Precyzyjnie określono lokalizację obszarów i obiektów zabytkowych oraz wskazano zasady gospodarowania w ich obszarze. Wyznaczone zostały również strefy ochrony konserwatorskiej, określono obowiązujące w ich obrębie ustalenia.

Analizując przewidywane kierunki polityki przestrzennej gminy Nur stwierdza się, iż ich realizacja nie wpłynie w sposób negatywny na lokalne dobra kultury i zabytki. Zapisy projektu zmiany studium odnoszące się do obiektów wpisanych do rejestru zabytków, jak też i gminnej ewidencji zabytków, mogą się jedynie przyczynić do trwałego ich zachowania w przestrzeni gminy Nur.

9.13. Dobra materialne

Kierunki polityki przestrzennej określone w projekcie zmiany studium stwarzają warunki do zagospodarowania większej powierzchni terenów niż w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur. Rozwój dóbr materialnych będzie następował w toku budowy kolejnych obiektów zagrodowych, mieszkaniowych, usługowych, produkcyjno - usługowych oraz innych obiektów i urządzeń dopuszczonych do realizacji zgodnie z ustaleniami studium.

9.14. Syntetyczne zestawienie wpływu realizacji ustaleń projektu zmiany studium na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego wraz z określeniem ich charakteru

Analiza specyficznych uwarunkowań lokalnego środowiska przyrodniczego oraz ustaleń zawartych w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania prze-

strzennego gminy Nur pozwala określić przewidywane zmiany, jakie może wprowadzić realizacja tak zdefiniowanej polityki przestrzennej na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego oraz wytypować spośród nich przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko. Ustalenia zawarte w studium mają charakter ogólny, ich doprecyzowanie następuje na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dlatego też określenie oddziaływań ustaleń projektu zmiany studium na środowisko może być niepełne, określające generalne procesy. Bardziej szczegółowe zdefiniowanie przewidywanych zmian w środowisku będzie mogło nastąpić wraz z opracowywaniem prognoz oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Projekt zmiany studium wyznacza tereny zróżnicowane pod względem przeznaczenia, które zostały zdefiniowane w oparciu o istniejące zagospodarowanie, kierunki zagospodarowania określone w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, możliwe do uwzględnienia wnioski mieszkańców złożone do studium oraz określoną przez władze samorządowe politykę przestrzenną.

W związku z realizacją kierunków polityki przestrzennej, określonych w projekcie zmiany studium, przewiduje się różnorodny wpływ zachodzących zjawisk na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Podstawowym elementem rozróżniającym charakter zachodzących oddziaływań jest ich kierunek wpływu, który może być pozytywny lub negatywny. Przewidywane oddziaływania na środowisko mogą mieć charakter bezpośredni (związany z daną inwestycją czy też będący wyraźnym następstwem podjętych działań) lub pośredni (związany z już istniejącymi okolicznościami lub dodatkowymi przedsięwzięciami, które są ze sobą powiązane). Biorąc pod uwagę okres występowania oddziaływań wyróżnia się chwilowe, stałe, krótkoterminowe i długoterminowe. Największe znaczenie przypisuje się oddziaływaniom o charakterze długoterminowym, gdyż występują one od zakończenia danego działania i trwają wraz z funkcjonowaniem zrealizowanych przedsięwzięć. Znaczna część oddziaływań ma charakter skumulowany - jest wynikiem nałożenia się na siebie różnorodnych czynników, które przyczyniają się do wygenerowania pozytywnego bądź negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze.

Tab. 3. Przewidywane oddziaływania na środowisko będące skutkiem realizacji ustaleń projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur - podsumowanie

Potencjalny wpływ realizacji ustaleń zmiany studium na:	Potencjalny wpływ	Kierunek wpływu	Charakter wpływu	Czas trwania
Różnorodność biologiczna	Zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę kosztem terenów biologicznie czynnych	N	B, P, S	D, S
	Określenie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych na terenach inwestycyjnych	P	P, S	Ś, S
	Zachowanie rozległych obszarów otwartych	P	B, P, S	D, S
	Zachowanie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań przyrodniczych	P	B, P, S	D, S
	Wyłączenie z możliwości zabudowy terenów leśnych i części rolnych, które stanowią naturalne siedlisko bytowania wielu gatunków roślin i zwierząt	P	B	D
Warunki życia ludności	Wyznaczenie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 694 obwodnicy miejscowości Nur i związany z tym wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i użytkowników dróg	P	P, S	D, S
	Wyznaczenie strefy bezpieczeństwa od linii elektroenergetycznej 400kV i ograniczenie w jej zasięgu możliwości lokalizacji budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi	P	B	D, S

	Wyznaczenie terenów przestrzeni publicznej	P	B	D, S
	Wyznaczenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych oraz zasad zagospodarowania w ich obrębie	P	P	D
	Okresowy wzrost uciążliwości akustycznych i pylenia związanych z pracami budowlanymi	N	P, W	K, C
	W przypadku braku odpowiednio prowadzonej gospodarki ściekowej może dochodzić do pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych	N	P, S	D
Fauna i flora	Poszerzenie powierzchni terenów sprzyjających bytowaniu gatunkom roślin i zwierząt - wyznaczenie terenów możliwych do zalesienia	P	P, B, S	D, Ś
	Zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę kosztem terenów potencjalnego rozwoju fauny i flory	N	B, P, S	D, S
	Powstanie nowej antropogenicznej przeszkody dla szlaków migracyjnych zwierząt - obwodnicy Nura w ciągu drogi wojewódzkiej nr 694	N	B	D
Wody powierzchniowe	Wyeliminowanie nielegalnych zrzutów ścieków do wód powierzchniowych	P	P, W, S	S
	Pełne uzbrojenie gminy w sieć wodociagową	P	S	D, S
	Zachowanie ciągłości wodnych korytarzy ekologicznych	P	P	D
Wody podziemne	Wzrost uszczelnienia powierzchni terenu i związane z tym ograniczenie poziomu infiltracji	N	P, S	Ś
	Zwiększony pobór wód podziemnych	N	P, S	D
	Wzrost zagrożenia przenikania ścieków do wód gruntowych	N	P, S	D
Powietrze atmosferyczne	Wzrost pylenia w trakcie realizacji inwestycji	N	P, S	K, C
	Ewentualny wzrost ilości zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego na skutek zwiększonego zainwestowania obszaru	N	P, S	D
	Ewentualny wzrost stężeń zanieczyszczeń w powietrzu w skutek powstawania nowej zabudowy ogrzewanej ze źródeł lokalnych	N	P	D
	Zachowanie dotychczasowego przeznaczenia rozległych obszarów otwartych	P	P	D
Klimat akustyczny	Emisja hałasu w trakcie realizacji inwestycji	N	P, S	Ś, C
	Ewentualne pogorszenie warunków akustycznych na skutek wzrostu poziomu zainwestowania obszaru połączonego ze zwiększeniem natężenia ruchu kołowego.	N	W, S	D
	Zmniejszenie uciążliwości akustycznych w miejscowości Nur związane z budową obwodnicy	P	P	D
Powierzchnia ziemi	Degradacja pokrywy glebowo - roślinnej w trakcie realizacji inwestycji	N	W	K, S
	Powstawanie lokalnych utwardzeń i przekształceń powierzchni terenu	N	P	D, S
	Ograniczenie możliwości zainwestowania na terenach o charakterze naturalnym i stanowiących zagrożenie dla osiedlania się ludzi lub trwałości zabudowy	P	B	D, S
	Wzrost ilości wytwarzanych odpadów	N	S	D
	Wzrost zagrożenia bezpośredniego wprowadzania ścieków do ziemi	N	P, S	Ś
	Zanieczyszczenie gleb w otoczeniu obwodnicy miejscowości Nur	N	P, S	D, S
Klimat	Lokalne przeobrażenia mikroklimatu	N	P, W	Ś
	Brak przekształceń w obrębie obszarów cennych pod względem bioklimatycznym	P	P	D
Krajobraz	Częściowe przekształcenie krajobrazu na terenach przeznaczonych do zainwestowania	N	P	D
	Określenie zasad kształtowania nowej zabudowy - zapobieganie powstawaniu dysharmonizujących lokalny krajobraz obiektów	P	W	D

	Zachowanie niezmiennymi terenów kształtujących lokalny krajobraz	P	S	D
	Ograniczenie możliwości swobodnego rozwoju zabudowy na skarpach dolin rzecznych	P	S	D
Zabytki	Ochrona obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków	P	S	D
	Ochrona obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków	P	S	D
Dobra materialne	Rozwój dóbr materialnych	P	S	D

Oznaczenia:

Kierunek wpływu: P - pozytywny; N - negatywny

Charakter wpływu: B - bezpośredni; P - pośredni; W - wtórny; S - skumulowany

Czas trwania: K - krótkoterminowe; Ś - średnioterminowe; D - długoterminowe; S - stałe; C - chwilowe

Źródło: Opracowanie własne

10. Propozycja rozwiązań alternatywnych w stosunku do tych, zawartych w projekcie studium

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zakłada pewien wzrost intensywności zainwestowania obszaru gminy. Wyznaczone w studium tereny przeznaczone dla różnych typów zabudowy stanowią kontynuację istniejącego zagospodarowania przestrzennego gminy oraz kierunków zagospodarowania określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur. Wzięto również pod uwagę możliwe do uwzględnienia wnioski mieszkańców złożone do studium oraz określoną przez władze samorządowe wizję polityki przestrzennej.

W trakcie opracowywania projektu zmiany studium wzięto pod uwagę specyficzne lokalne uwarunkowania, wymogi w zakresie ochrony przyrody i środowiska a także przeanalizowano możliwe do wystąpienia niekorzystne oddziaływania na środowisko przyrodnicze. W toku prac zostały przeanalizowane różne warianty rozwiązań przestrzennych, które między sobą nie różniły się w znaczący sposób pod względem oddziaływania na środowisko. Analizowany wariant „zerowy”, polegający na odstąpieniu od realizacji projektu zmiany studium, wiązałby się z dalszym prowadzeniem polityki przestrzennej w oparciu o częściowo zdezaktualizowane już studium z 2002r. W trakcie rozpatrywania najkorzystniejszych rozwiązań przestrzennych, po konsultacjach z zainteresowanymi stronami, zdecydowano, iż obecna forma projektu zmiany studium w największym stopniu uwzględnia realizację rozwiązań pro środowiskowych. Przy sporządzaniu projektu studium uwzględniono zalecenia wynikające z opracowania ekofizjograficznego, wzięto również pod uwagę wnioski wynikające z opracowanej na potrzeby miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Nur prognozy oddziaływania na środowisko.

Przyjęte rozwiązania uznano za nieprzyczyniające się do wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony oraz integralność i spójność obszarów Natura 2000. W związku z powyższym nie wskazuje się na rozwiązania alternatywne w stosunku do kierunków polityki przestrzennej określonych w analizowanym projekcie studium.

W trakcie opracowywania projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz prognozy oddziaływania na środowisko nie napotkano na utrudnienia wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

11. Propozycja rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych zjawisk oddziałujących na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, wynikających z realizacji ustaleń projektu zmiany studium

Na podstawie analizy ustaleń projektu zmiany studium oraz specyficznych uwarunkowań środowiska przyrodniczego gminy stwierdzono, iż w wyniku realizacji tak zdefiniowanej polityki przestrzennej może dojść do wywierania pewnych presji na środowisko przyrodnicze. Skala tych oddziaływań jest trudna do określenia na etapie prognozy. W związku z tym niezbędne jest zaproponowanie pewnych rozwiązań, które będą zapewniały ograniczenie negatywnych oddziaływań, zarówno na etapie realizacji poszczególnych inwestycji jak też i późniejszego użytkowania terenu. W projekcie zmiany studium uwarunkowań, w części dotyczącej kierunków, określono szereg ustaleń mających na celu zminimalizowanie ewentualnych niekorzystnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Rozwiązania te zostały zdefiniowane we wcześniejszych punktach prognozy, określających ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego. Należy przy tym zaznaczyć, iż wskazane jest uwzględnianie proponowanych w analizowanym dokumencie działań również na dalszych etapach planowania przestrzennego - opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rozpatrując możliwe do pojawienia się negatywne zjawiska oddziałujące na środowisko należy przedstawić propozycję środków łagodzących niekorzystny ich wpływ na zmiany istotne dla ludzi, elementów środowiska przyrodniczego oraz obszarów Natura 2000.

W wyniku realizacji ustaleń zawartych w projekcie zmiany studium negatywny wpływ na ludzi będzie niewielki. Przedstawione poniżej propozycje dodatkowych działań mają na celu zminimalizowanie ewentualnych uciążliwości, które mogłyby być odczuwane przez użytkowników przedmiotowego obszaru:

- stosowanie w trakcie prac budowlanych urządzeń o niskim poziomie emisji hałasu oraz zanieczyszczeń;
- tworzenie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych, z zastosowaniem gatunków zimozielonych;
- przy przebudowie drogi krajowej nr 63 i drogi wojewódzkiej nr 694 zaleca się zastosowanie nowoczesnej nawierzchni o właściwościach tłumiących hałas.

Propozycje dodatkowych działań służących niwelowaniu negatywnego wpływu realizacji niektórych zapisów projektu zmiany studium w stosunku do zmian odnoszących się do środowiska przyrodniczego:

- stosowanie w trakcie prac budowlanych urządzeń o niskim poziomie emisji hałasu oraz zanieczyszczeń;
- realizacja zamierzeń inwestycyjnych powinna być poprzedzona dokładnym rozpoznaniem wartości przyrodniczych terenu w celu wyeliminowania możliwości trwałego zniszczenia powiązań biocenotycznych;
- w przypadku stwierdzenia na etapie późniejszych prac planistycznych (strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) wystąpienia konfliktu między wskazanym w projekcie Studium przeznaczeniem terenów niezainwestowanych a ochroną siedlisk lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty należy odstąpić od określonego w projekcie Studium przeznaczenia terenu i zapewnić w miejscowym planie sprzyjające warunki dla utrzymania walorów i powiązań przyrodniczych;
- na obszarach o potwierdzonych walorach środowiska przyrodniczego, w przypadku uznania ich części za tereny przeznaczone pod zabudowę, należy w miejscowych

planach zagospodarowania przestrzennego w świadomy sposób ukształtować obowiązującą linię zabudowy, tak aby zachować jak najwięcej terenów cennych;

- przy realizacji zalesień dążyć do wprowadzania gatunków liściastych;
- w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania barier antropogenicznych, jakimi są drogi o wysokim natężeniu ruchu pojazdów, zaleca się budowę urządzeń ułatwiających przemieszczanie się zwierząt (np. tunele, przepusty);
- wykonanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru gminy.

W niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko stwierdzono, iż w wyniku realizacji założeń projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur nie powinno wystąpić znaczące niekorzystne oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) oraz OZW Ostoja Nadbużańska (PLH140011). Mając jednak na uwadze pośrednie oddziaływanie potencjalnego wzrostu zainwestowania terenów znajdujących się w granicach obszarów Natura 2000 zaleca się wykonanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru gminy co umożliwiłoby precyzyjne określenie występowania przyrodniczo cennych siedlisk, chronionych gatunków roślin i zwierząt a także miejsc występowania chronionych gatunków ptaków.

Mając na uwadze wysoki stopień ogólności ustaleń zawartych w analizowanym projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur oraz jego strategiczny charakter stwierdza się, iż wskazanie ewentualnych prac kompensacyjnych może nastąpić na etapie prognoz oddziaływania na środowisko miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które są podstawą do realizacji poszczególnych przeobrażeń.

12. Propozycja metod analizy skutków realizacji ustaleń studium oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) wprowadza wymóg prowadzenia przez organ opracowujący monitoringu skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko.

Obowiązujące przepisy nie regulują metod analizy skutków realizacji postanowień przyjętych w zmianie studium ani częstotliwości ich przeprowadzania. Punktem wyjścia do tych analiz może być, opracowywana na podstawie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ocena aktualności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Dokonywana jest ona przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta przynajmniej raz w czasie trwania kadencji rady gminy. Analiza ta dotyczy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, określa, jakie inwestycje zostały dotychczas zrealizowane. Jej wyniki mogą stanowić punkt początkowej analizy skutków realizacji ustaleń studium na środowisko przyrodnicze.

Oceną aktualnego stanu poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego zajmuje się monitoring zapisany w odrębnych aktach prawnych. Częstotliwość i zakres działań monitorujących jest zależna od rodzaju inwestycji, jakie będą zlokalizowane na analizowanym obszarze. W celu określenia skutków realizacji ustaleń zawartych w projekcie studium na środowisko można odnosić się do wyników monitoringu prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Zestawienia te umożliwiają przeprowadzenie analiz porównujących jakość środowiska przyrodniczego w okresach przed i po uchwaleniu zmiany studium. W ramach tego monitoringu ocenie mogą podlegać takie elementy jak:

- jakość powietrza atmosferycznego,
- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- jakość klimatu akustycznego,
- promieniowanie elektromagnetyczne,
- gospodarka odpadami.

Jakość analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska jest zależna od tego, czy zgromadzone materiały odnoszą się bezpośrednio do obszaru opracowania. Najkorzystniejsza sytuacja występowałaby wtedy, gdyby na terenie gminy Nur, lub w jej bliskim sąsiedztwie, zlokalizowane były punkty pomiarowe, umożliwiające pozyskanie danych o stanie poszczególnych komponentów lokalnego środowiska przyrodniczego. Proponuje się objęcie monitoringiem ze względu na poziom hałasu komunikacyjnego terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 63 i drogi wojewódzkiej nr 694.

Rozważając dostępne możliwości pozyskiwania danych o stanie środowiska przyrodniczego stwierdza się, iż najkorzystniejszą metodą analizy skutków realizacji postanowień zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w zakresie oddziaływania na środowisko, będzie szczegółowa analiza porównawcza, wspierana metodami statystycznymi i inwentaryzacyjnymi, wykonywana na podstawie wyników regularnego monitoringu środowiska przyrodniczego. Zbieranie informacji pochodzących z państwowego monitoringu środowiska powinno się odbywać w systemie rocznym. W ramach monitoringu mogą być również uwzględniane wyniki badań i analiz środowiskowych, odnoszących się do przedmiotowego terenu, wykonywane w ramach indywidualnych zamówień. Wójt gminy powinien występować do odpowiednich organów o przedłożenie otrzymywanych przez te instytucje wyników monitoringu na podstawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach a także innych decyzji inwestycyjnych.

Uznaje się, iż elementem mogącym korzystnie wpływać na jakość przeprowadzanych analiz skutków realizacji postanowień projektu zmiany studium byłby gminny System Informacji Przestrzennej, dzięki któremu możliwym było by tworzenie różnorodnych baz danych o gminie i przeprowadzanie analiz przestrzennych. Za pomocą tego systemu w gminie mógłby być prowadzony monitoring m.in. takich zjawisk jak:

- zmiany w strukturze użytkowania gruntów (powierzchnia terenów zainwestowanych, poziom lesistości),
- zmiany w wyposażeniu infrastrukturalnym gminy,
- zmiany w zagospodarowaniu w obrębie obszarów chronionych,
- zmiany w zagospodarowaniu na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz w ich najbliższym otoczeniu.

Aktualizacja danych znajdujących się w Systemie Informacji Przestrzennej powinna się odbywać w systemie corocznym, dzięki czemu możliwym będzie sprawne reagowanie na ewentualne pojawienie się niekorzystnych zjawisk.

Częstotliwość przeprowadzanych zbiorczych analiz skutków realizacji postanowień projektu zmiany studium powinna obejmować okres czteroletni, czyli raz w czasie trwania kadencji rady gminy. Corocznie jednak powinny być zbierane informacje o stanie środowiska przyrodniczego oraz zachodzących w nim przeobrażeniach. Zalecane jest, aby w sposób szczególny monitorowane były takie procesy jak zmiana jakości poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, zmiana wyposażenia infrastrukturalnego oraz przeobrażania o charakterze społeczno - gospodarczym.

13. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Gmina Nur nie sąsiaduje bezpośrednio z terytorium państw ościennych, odległość od granicy państwa wynosi ok. 75km. Analiza ustaleń zawartych w projekcie zmiany studium pozwala jednoznacznie stwierdzić, iż nie wskazują one na jakiegokolwiek transgraniczne oddziaływanie.

14. Streszczenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, która została opracowana na podstawie Uchwały Rady Gminy w Nurze Nr XXXVI/173/10 z dnia 06 października 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nur. Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie został uzgodniony z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowym Powiatowym Inspektoratem Sanitarnym w Ostrowi Mazowieckiej. Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem sporządzanym obowiązkowo dla studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, obowiązek ten wynika z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zadaniem prognozy jest określenie, czy realizacja zasad polityki przestrzennej określonych w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego będzie wywierać istotny wpływ na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody oraz czy zawarte w projekcie studium zapisy będą w wystarczającym stopniu przyczyniać się do kompensacji ewentualnych negatywnych oddziaływań. W celu przeprowadzenia tych analiz dokonano rozpoznania stanu środowiska, rozpatrzenia ustaleń zawartych w projekcie studium i ich powiązań z innymi dokumentami oraz określono zagrożenia, które mogą się pojawić w wyniku realizacji tak zdefiniowanych kierunków polityki przestrzennej gminy.

Cechy środowiska przyrodniczego

Wiele cech środowiska przyrodniczego gminy Nur jest następstwem występowania w jej granicach dwóch odmiennych jednostek fizyczno - geograficznych: Podlaski Przełom Bugu (obejmujący dolinę rzeki Bug i część doliny rzeki Nurzec) oraz Wysoczyzna Wysokomazowiecka (obejmująca pozostałą część gminy). W ich obrębie występuje odmienna budowa geologiczna, ukształtowanie terenu, głębokość występowania wód podziemnych czy też cechy mikroklimatu. Na terenie gminy Nur nie występują udokumentowane złoża kopalin.

Charakterystyczną cechą rzeźby terenu jest wyraźnie widoczna w lokalnym krajobrazie erozyjna skarpa, oddzielająca terasę zalewową od nadzalewowej, jej wysokość dochodzi do ok. 15 m. Ze strefy krawędziowej skarpy rozciąga się atrakcyjny widok na dolinę rzeczną, który stanowi element zachęcający do zabudowywania jej. Innymi elementami przyczyniającymi się do uatrakcyjnienia lokalnej rzeźby terenu są doliny rzeczne rozcinające obszar wysoczyzny (rzeki Nurzec, Pukawka, Kuninianka) oraz występujące w dolinie rzeki Bug fragmenty starorzeczy. Lokalnie pojawiają się niewielkie okresowe cieki, które uchodzą bezpośrednio do Bugu.

Wody podziemne w obrębie dolin rzecznych cechują się płytko zalegającym poziomem wodonośnym, w obrębie wysoczyzny występują one głębiej. Gmina znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. W jej przestrzeni funkcjonują trzy ujęcia wód podziemnych eksploatujących wody poziomu czwartorzędowego na cele związane z gospodarką wodną: w Nurze, Zuzeli i Ołowskich.

Warunki glebowe w gminie Nur można uznać za dobre i średnie. W jej obszarze nie występują gleby I ani II klasy bonitacyjnej. Najlepsze pod względem przydatności dla rolnictwa są

gleby klas bonitacyjnych III i IV, które występują w części północnej, wschodniej i środkowej gminy. Łączna ich powierzchnia zajmuje ok. 40% użytków rolnych gminy.

Pod względem warunków klimatycznych obszar gminy znajduje się w regionie podlasko - poleskim, uśredniona roczna suma opadów wynosi 500 - 550mm, długość okresu wegetacyjnego to 200 - 210 dni. W gminie wyróżnia się tereny o odmiennych cechach mikroklimatu. Występowanie rzeki Bug wiąże się ze zwiększonym napływem mas powietrza z kierunku wschód - zachód. Mikroklimat dolin rzecznych charakteryzuje się wzmożonym parowaniem, na skutek czego powstają poranne mgły i zamglenia. Bardziej korzystne warunki klimatyczne występują na obszarze wysoczyznowym oraz w sąsiedztwie obszarów leśnych. Zbiorowiska drzew przyczyniają się do zmniejszania prędkości wiatru.

Lokalny świat fauny i flory cechuje się umiarkowaną różnorodnością. W przeważającej części gminy występują gatunki typowe dla wiejskich terenów nizinnych. Obszarem występowania gatunków wilgotnolubnych są doliny rzeczne. Cechą gminy Nur jest niewielka lesistość osiągnąca poziom 20%.

Ustanowione formy ochrony przyrody

W przestrzeni gminy Nur zostały wyznaczone różnorodne formy ochrony przyrody, zarówno powierzchniowe jak i punktowe. Obszarowe formy ochrony przyrody występują w południowej części gminy w sąsiedztwie dolin rzecznych Bugu i Nurca: Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu (PLB140001), Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska (PLH140011), Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca, Nadbużański Park Krajobrazowy. Punktowymi formami są pomniki przyrody. Dla terenu gminy nie została przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza, dlatego też nie można precyzyjnie stwierdzić występowania gatunków chronionych.

Jakość środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia

Badania jakości wód powierzchniowych wykazały, iż stan wód w rzece Bug został określony jako słaby, w przypadku rzeki Nurzec stwierdzono stan umiarkowany. Na taką ocenę wpływają zarówno zanieczyszczenia wprowadzane na terenie gminy (nielegalne zrzuty ścieków) jak też i te pochodzenia zewnętrznego. Monitoring wód podziemnych wykazał zadowalającą jakość wód. Na stan lokalnych warunków aerosanitarnych wpływ wywiera tzw. niska emisja - zanieczyszczenia z lokalnych palenisk i te pochodzenia komunikacyjnego. Naturalny charakter gminy, brak występowania elementów drastycznie degradujących stan sanitarny powietrza atmosferycznego wpływają na ocenę warunków aerosanitarnych na poziomie zadowalającym. Na jakość lokalnego klimatu akustycznego głównie oddziałuje hałas generowany przez intensywny ruch komunikacyjny odbywający się drogą krajową nr 63 i drogą wojewódzką nr 694. W przypadku promieniowania elektromagnetycznego stwierdzono występowanie na terenie gminy urządzeń mogących emitować jego wzmożone wartości: linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 400 kV przebiegająca z północnego - wschodu na południowy - zachód, linie elektroenergetyczne średnich napięć oraz występujące w Nurze dwie stacje bazowe telefonii komórkowej.

Wśród zdefiniowanych szczególnych zagrożeń środowiska przyrodniczego wyróżniono: położenie południowo - wschodniej części gminy w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz występowanie obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych ziemi. W przestrzeni gminy nie występują tereny ani obszary górnicze. Jako elementy zagrażające lokalnemu środowisku przyrodniczemu wyróżniono: brak kanalizacji i związane z tym zagrożenie przenikania zanieczyszczeń z nieszczelnych zbiorników do wód podziemnych lub też nielegalne wprowadzanie ich do wód powierzchniowych; uciążliwości akustyczne generowane przez wysokie natężenie ruchu pojazdów mechanicznych poruszających się po drodze krajowej oraz wojewódzkiej niekorzystnie wpływa też nadmierne zabudowywanie skarpy doliny rzeki Bug. Należy podkreślić, iż stan niektórych komponentów środowiska przyrodniczego nie jest wyłącznie zależny od działań podejmowanych na obszarze gminy Nur, np. zanieczyszczenie rzeki Bug ma miejsce w jej górnym odcinku, niska jakość

tych wód w granicach gminy ma niekorzystny wpływ na pierwszy poziom wód gruntowych na terasie zalewowej.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu

Analizując zachodzące w przestrzeni gminy przeobrażenia stwierdza się, iż w przypadku braku realizacji analizowanego projektu zmiany studium, polityka przestrzenna gminy Nur będzie realizowana w oparciu o aktualnie obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z roku 2002 oraz obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy Nur z roku 2003. Te dokumenty planistyczne zostały opracowane w oparciu o nieobowiązującą już ustawę, nie są one również w pełni zgodne z innymi ustawami, które na przestrzeni tych lat zostały uchwalone lub znowelizowane, a ich zapisy są bezpośrednio związane z planowaniem przestrzennym.

Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji ustaleń zawartych w projekcie zmiany studium potencjalne zmiany w środowisku będą zbliżone do tych, które spowoduje wprowadzenie zapisów tegoż projektu. Jako ewentualne konsekwencje wskazuje się m.in.:

- brak poprawy stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego w gminie;
- niewykształcenie się powiązań pomiędzy poszczególnymi elementami struktury ekologicznej gminy;
- kontynuowanie polityki przestrzennej nie w pełni zgodnej z zasadami ochrony środowiska.

Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Za obszary objęte przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko można uznać tereny inwestycyjne (inwestycje mieszkaniowe, usługowe, przemysłowe), tereny towarzyszące inwestycjom drogowym i infrastrukturalnym. Biorąc pod uwagę zdefiniowany stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego przewiduje się, iż na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem może dojść do presji zabudowy na tereny otwarte, użytkowane dotychczas głównie rolniczo, oraz na tereny cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych

Analiza elementów mogących zagrażać należytej ochronie obszarów i obiektów ustanowionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody pozwoliła zidentyfikować działania mogące niekorzystnie oddziaływać na ich przedmiot i cel ochrony. Brak zorganizowanego systemu kanalizacyjnego może się wiązać z ryzykiem przenikania zanieczyszczeń z nieszczelnych zbiorników do wód podziemnych jak też i z nielegalnym odprowadzeniem nieczystości do gruntu lub wód powierzchniowych. Wzrost zanieczyszczenia wód może niekorzystnie wpływać na Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu oraz na Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadbużańska. Pewnym zagrożeniem na terenie Parku Krajobrazowego może być dążenie do wznoszenia nowej zabudowy w pasie mniejszym niż 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych. Kwestią problemową na Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca może być pogorszenie walorów krajobrazowych dolin rzecznych na skutek nadmiernego zabudowywania ich skarp. Uznano, iż ewentualnym zagrożeniem dla trwałości funkcjonowania pomników przyrody może być zaniedbanie pielęgnacyjne drzew oraz ich otoczenia, w wyniku czego mogą utracić swą wartość przyrodniczą.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, wspólnotowym i krajowym

W prognozie przedstawiono cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, które są istotne z punktu widzenia ochrony środowiska

na przedmiotowym obszarze. Przeanalizowano takie dokumenty jak Protokół z Kioto (Dz. U. z 2005 r. Nr 203, poz. 1684); Konwencja o różnorodności biologicznej (Dz. U. z 2002 r. Nr 184, poz. 1532); Wersja skonsolidowana traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. c 83 z 30.03.2010); Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2012. W trakcie analiz udowodniono, iż projekt zmiany studium odnosi się do celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

Przewidywane skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na środowisko przyrodnicze

Projekt zmiany studium wyznacza tereny zróżnicowane pod względem przeznaczenia, które zostały zdefiniowane w oparciu o istniejące zagospodarowanie, kierunki zagospodarowania określone w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nur, możliwe do uwzględnienia wnioski mieszkańców złożone do studium oraz określoną przez władze samorządowe wizję polityki przestrzennej. Ustalenia zawarte w studium mają charakter ogólny, dlatego też określone w niniejszej prognozie oddziaływania ustaleń zmiany studium na środowisko mogą być niepełne, ich uszczegółowienie nastąpi na etapie sporządzania prognoz oddziaływania na środowisko miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Prognozowane niekorzystne zmiany mogą wynikać z określonego możliwego wzrostu zainwestowania w obszarze gminy. Jako możliwe negatywne skutki realizacji ustaleń projektu zmiany studium wyróżnia się m.in.: zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę kosztem terenów biologicznie czynnych; okresowy wzrost uciążliwości akustycznych i pylenia związany z pracami budowlanymi; powstanie nowej antropogenicznej przeszkody dla naturalnych szlaków migracyjnych zwierząt; wzrost poboru wody; ewentualny wzrost stężeń zanieczyszczeń w powietrzu na skutek powstawania nowej zabudowy ogrzewanej ze źródeł lokalnych; ewentualne pogorszenie warunków akustycznych; wzrost ilości wytwarzanych odpadów.

Propozycja rozwiązań alternatywnych w stosunku do tych, zawartych w projekcie studium

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zakłada pewien wzrost intensywności zainwestowania obszaru gminy. W toku prac projektowych rozważano różne warianty rozwiązań przestrzennych, spośród nich wybrano najkorzystniejsze z punktu widzenia lokalnej polityki przestrzennej oraz ewentualnych oddziaływań na środowisko. Nie wskazuje się na rozwiązania alternatywne w stosunku do określonych w projekcie zmiany studium.

Propozycja rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych zjawisk oddziałujących na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, wynikających z realizacji ustaleń projektu zmiany studium

W opracowaniu zwrócono uwagę, iż w projekcie studium znajduje się szereg ustaleń mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych zjawisk oddziałujących na środowisko. W prognozie zaproponowano dodatkowe działania, które miałyby na celu minimalizowanie ewentualnych uciążliwości jakie mogłyby zaistnieć w odniesieniu do użytkowników przedmiotowego obszaru oraz środowiska przyrodniczego. Dotyczą one głównie poprawy klimatu akustycznego oraz działań przyczyniających się do trwałego zachowania powiązań biocenotycznych.

W związku z tym, iż nie stwierdzono znaczącego oddziaływania na cele, przedmiot ochrony, oraz integralność obszarów Natura 2000 w prognozie nie wskazano propozycji rozwiązań kompensacyjnych. Zaproponowano jednak działania, które mogą niwelować ewentualne pośrednie oddziaływania na przedmiot ochrony.

Propozycja metod analizy skutków realizacji ustaleń studium oraz częstotliwość jej przeprowadzania

W prognozie określono propozycję metod analizy skutków realizacji postanowień projektu zmiany studium (analiza porównawcza wykonywana na podstawie wyników regularnie przeprowadzanego państwowego monitoringu środowiska oraz innych analiz środowiskowych) a także ich częstotliwość (okres czteroletni).

Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Nie stwierdzono transgranicznego oddziaływania na środowisko określonych w projekcie studium kierunków polityki przestrzennej.

Podsumowując przedstawione analizy stwierdza się, iż projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego można uznać za poprawny. Zawarto w nim szereg ustaleń, których respektowanie połączone ze spełnianiem wymagań wynikających z przepisów odrębnych dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego powinno uchronić lokalne środowisko przyrodnicze przed nadmierną degradacją lokalnych ekosystemów.